

18 MART 1915

ÇANAKKALE

Zaferi

“

Ölmezliği düşünmek
boşuna bir emektir;
Kahramanlık;
saldırıp bir daha
dönmemektir.

”

DANIŞMAN

Dr. Öğr. Üyesi M. Hayri ŞAHİN

EDİTÖRLER

Yusuf DALKILIÇ

Elifnaz DİKİCİ

Şule YILDIRIM

Muhammed Said CENGİZ

DÜZENLEYENLER

Elifnaz DİKİCİ

Enes Burak DİKİCİ

KAPAK TASARIM

Elanur SİNANOĞLU

Bu dergide yer alan yazılar ve ifadeler tamamen yazarların kişisel görüşlerini yansıtmaktadır. Hukuki sorumluluk yazarlara aittir ve dergimizin bu görüşlerle ilgili herhangi bir hukuki sorumluluğu bulunmamaktadır.

İÇİNDEKİLER

• EDITÖRDEN	4
• BAŞYAZI YAZMAK; YAŞAMAK, DÜŞÜNMEK VE ŞÜKRETMEK (Muhammed Hayri ŞAHİN)	7
• ÇANAKKALE'DEN İSTİKLAL YOLU'NA (Tarkan KARA)	9
• GAZİ MEHMET'İN (Ali GEDİK)	12
• KIRAAT İLMİ VE TARİHİ KİTAP KRİTİĞİ (Yusuf DALKILIÇ)	13
• ÖNDEN GİDEN ATILILARIN AYAK İZİNDE RD. PROF. DR. ALİ FUAT BAŞGİL'İN ÇALIŞMA REHBERİ İDEALİ (Birsen ÇAY)	18
• UGANDA (Halis KURULAY)	21
• İNANÇ, İRADE VE İDEAL: GENÇLİĞE MEHMET AKİF'TEN PSİKOLOJİK BİR BAKIŞ (Yunus AKYILDIZ)	25
• MEDYA HALKIN AFYONUDUR (Muhammed Enes ALTINTAŞ)	26
• GENÇTİM OYSA Kİ (Anıl Berat ÖZSAYIN)	28
• YURTTAŞ GAZETECİLİĞİ YENİ MEDYA ÇAĞINDA DEMOKRATİK HABERCİLİK (Ali IŞIK)	29
• SÖMÜRGEÇİLİĞE KARŞI İMAN-İRADE VE SABRIN ZAFERİ: ÇANAKKALE (Cevdet YAKUPOĞLU)	33
• KİTAP OKUMA KÜLTÜRÜ ÜZERİNE (Mehmet Fatih NARİN)	37
• YABANCILAR GÖZÜYLE TÜRKLER (Aybike KIZILABDULLAH)	40
• TÜRK KADINININ TARİHSEL ROLÜ (Elifnaz Dikici)	46
• ÇANAKKALE KISSADAN HİSSE (Necati KORKMAZER)	47
• KAÇINCI DÜŞÜŞ (Ayşe Hatice USTAOĞLU)	49
• KAHRAMAN ŞERİFE BACI (Hamza YILDIZ)	50
• KARANLIĞIN ÖTESİNDEKİ IŞIK BRAİLLE ALFABESİ (KABARTMA YAZI) (Nehir EKİNLER)	51
• İSTANBULSUN SEN (Beyza Nur YETİŞAL)	54
• KONFORİZM VE DEĞİŞİM (Rumeysa AKBİYİK)	55
• BU AN SENİN (Sıla SEMİZ)	56
• DUYGU İSRAFI (Merve USKAN)	58
• HÜZÜNLÜ BİR AĞIT (Seda Nur ÇAKIR)	60
• SESSİZ GEMİ'Yİ DÜŞÜNÜRKEN (Taner BAYRAM)	61
• MAVİ KOD (Mustafa DOĞAN)	62
• AHİR ZAMAN HENGÂMESİNDE BİR YUDUM NEFES (Aydan GÜRKAYNAK)	64
• TÜRKİYE – AB İLİŞKİLERİNDE MÜLTECİ KRİZİ (Muhammed Said CENGİZ)	69
• MUSTAFA KUTLU'NUN ESERLERİNDE TÜRK KÜLTÜRÜ (Ruveyda ŞAHİN)	77
• ARA ELEMAN SORUNU ETKİLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ (Sinan DİKİCİ)	79
• HAYATI YAŞAYIN! AMA TERSTEN YAŞAYIN (Ömer SANDAL)	83

EDİTÖRDEN

Dünya tarihinde millet eler varlıklarını yalnızca belli topraklara hakim olarak askeri varlıklarıyla egemenlik kurarak değil, ekonomik güç, nüfus, kültür sanat mimari ve bütün bunları canı pahasına koruyacak, nesiller yetiştirerek sağlamışlardır. İyi yetiştirilmiş nesiller toplumun birikimini, kültürünü, inancını, örf adetlerini ve topyekün değerlerine sahip çıkacak ve yarınlara aktaracak donanımlı nesiller yetiştirmekle mümkün olacaktır. Neslin kalitelitesi bir milletin tarihsel medeniyet tasavvurunu, değer yargılarını sırtlayan en önemli yapı taşıdır. Bu bağlamda toplumsal kalite aynı zamanda neslin de kalitesini oluştururken; neslin kalitesi de milletin geleceğe ümitle bakmasının en önemli göstergelerindendir. Nesiller milletlerin en zinde taşıyıcılarıdır. Nesiller arası aktarımlar sayesinde toplumsal dinamikler varlığını devam ettirir. Tarih, kültür, sanat, din gibi toplumun mayasını oluşturan değerler korunur. Bu aktarım toplumun yaşam tarzı, duygu düşünce biçimi ve topyekün toplumsal miras yoluyla da olur. Nesiller, mahir ellerde şekil verilebilen paha biçilemez bir cevherdir. Neslini kaybeden toplumlar her şeyini kaybeder. Gelenegimizde nesil “salih evlat” kavramıyla nitelendirilmiştir. Bu kavram yalnızca ibadet eden dini ilimler ve dini mekanlarla içli dışlı yaşayınları değil; ailesine, milletine, çevresine, toplumuna hatta kenidine ve tüm insanlık ailesine faydalı işler yapma gayreti içinde olanları nitelemektedir.

Sağlam nesiller toplumsal değerlerin doğru aktarımıyla şekillenir. Değerlerin önemsenmemesi, doğru aktarılamaması, farklı kültürlerin kontürolsüzce toplumun içine yerleşmesi, ve düzgün rol model olunamaması halinde kimlik çatışması/bunalımı ve toplumsal aidiyet duygusunun çözülmesine neden olur. Bu durum birey düzeyinde başlayıp zamanla toplumu tehdit eder hale gelebilir. Hele de günümüz modern çağın dijital kültürünün durumu göz önünde bulundurulunca dünya üzerindeki egemen kültürler, baskın olamayan kültürleri etkileyerek kendi köklerinden kopmalarına neden olmaktadır.

Nesillerin kendi kimliklerinden kopmaları içteki ve dıştaki erozyonlarla meydana gelir. Bu bağlamda aileler büyük önem kazanmaktadır. Aile, bireyin kişiliğinin şekillenmesinde en önemli toplumsal kurumdur. Ailenin işlevlerini yerine getirememesi birey üzerinde ciddi travmalara neden olmaktadır. Kişi kendisini ailede güvende hisseder. Toplumsal aidiyetin ilk verildiği yer ailedir. Aile, güven duygusunun olduğu, sevgi depocuğunun beslendiği, kaynaktır.

Genç Akademi Dergisi kendi amacı ekseninde üniversitede topluluk olma yolunda ilerlerken 5. sayımız ile karşınızda olmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bize inanan, bize güvenip gerek yazıyla gerek her türlü desteğini esirgemeyen başta dergimizin danışmanlığını yapan Dr Öğretim Üyesi Muhammed Hayri ŞAHİN ve Prof Dr Cevdet YAKUPOĞKU hocalarımız ve saygıdeğer tüm hocalarımıza şükranlarımızı sunarız. Hep “bir hayaliniz olsun ve o haylin peşinden koşturun. Boş durmayın, daima üretin, bir şeyleri başarmanın mutluluğu ve hazzından kendinizi mahrum bırakmayın” telkininde bulunan ve bizi bir araya getiren, her aşamada titizlikle yer alan Manevi Danışman Yusuf DALKILIÇ hocamıza teşekkürü borç biliriz. Derginin yazarlarından editörlerine, tasarımından kapağına ve çizimlerine kadar emek veren onlarca öğrenci arkadaşlarımıza minnettarız. Dergide ismi geçmeyen ama derginin her kademesinde gönüllü olarak koşuşturan arkadaşlarımıza teşekkür ederiz. Yeni sayılarda buluşmak dileğiyle...

BAŞYAZI

YAZMAK; YAŞAMAK, DÜŞÜNMEK VE ŞÜKRETMEK

Yazmak, yaşamaktır. Yazıya dökülen her kelime, insanın ruhundan kopan bir parça gibidir.

Yazınca insan, ölü toprağını atar üzerinden. Bir canlılık gelir bedenine, ruhuna... Huzur ve mutluluk dolar içine. Gerçekten yaşadığını hisseder. Çünkü yaşamayı bilenler yazar, yazarlar yaşamayı bilirler. Yazmak, ruhun en derin katmanlarına dokunmak, varlığını hissetmektir.

Yazmak, dertleşmektir.

İnsan bazen dertlerini içine atar. En yakın dostlarıyla dahi paylaşamayacağı, hatta kendisinden bile sakladığı dertleri olur. İçinde biriktirir. Bir, iki, üç... Derken içindeki ağırlık o kadar büyür ki bazen bir kamyon dolusu hafriyatın yüreğine yığıldığını hisseder.

Hatta bazen, tüm dünyanın çöplerinin içine dolduğunu düşünür. Adım atacak hali bile kalmaz. Konuşamaz, yemeden- içmeden kesilir, dizlerde dermanı kalmaz, dudakları kımıldamaz, eli- kolu kalkmaz olur. İşte tam da o anda, muhteşem bir dost yetişir imdada; yazmak... Yazmak, belki de tüm sırlarını dökebildiği tek dostudur insanın. En yakınında durur... Onu dinler; hem de hiç yargılamadan. Sonuna kadar; bıkmadan, usanmadan, oflamadan dinler. İnsan içini döktükçe rahatlar, tüm ağırlıklarını atar.

Yazmak, huzura ermektir.

Yazmak, düşünmektir. Varlığımızın dayanağıdır Descartes'çe. "Düşünüyorum, öyleyse varım." der. Yazdıkça insan daha çok düşünür, düşündükçe daha çok yazar. Düşünerek var olur, var oldukça güçlenir, güçlendikçe yıkılmaz olur. Yazmak, insanı daha dayanıklı kılar, ruhunu besler.

Yazmak, güçlü olmaktır.

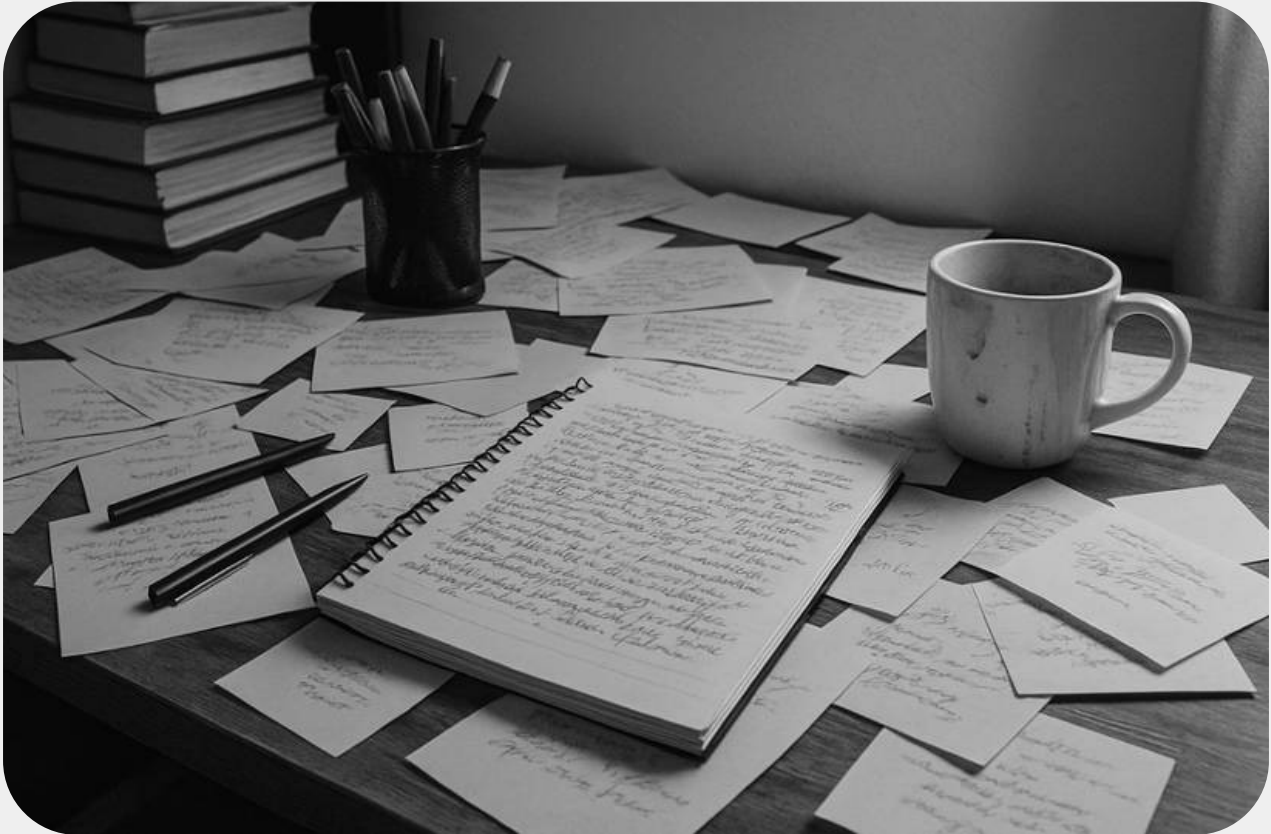
Yazmak, paylaşmaktır. Sevinçler paylaştıkça çoğalır, dertler paylaştıkça azalır. Yazınca insan, sevincini de derdini de paylaşır. Kelimeler, duyguların taşıyıcısıdır. Yazdıkça içindeki kelekler kanatlanır, insan kendini daha mutlu hisseder. Yazmak, mutluluktur. Yazmak, yalnızlıktan kurtulmaktır. Hayat bazen insanı karanlık bir yalnızlığa iter. Yazmak yalnızlığa ışık tutar. Yazdıkça insan, yalnız olmadığını hisseder. Kelimelerle yeni dünyalar kurar, yeni dostluklar edinir. Yazmak, dostluklar kurmaktır.

Yazmak, keşfetmektir. İnsan, yazdıkça kendini keşfeder. İçindeki cevheri ortaya çıkarır. Yazarken fark eder ki iç dünyası sadece çöplerle dolu değildir; paha biçilemez hazineler de barındırır. Tıpkı çöplükte bulunan kaşıkçı elması gibi... Yazmak, içimizdeki hazineleri keşfetmektir.

Yazmak, gelişmektir. Okumadan yazmak mümkün değildir. Yazmak için bilgi gerekir. Bilgiyle dolan insan, yazmak için daha çok okur; okudukça gelişir. Okumak, öğrenmektir. Yazmak, öğrenmek ve gelişmektir.

Yazmak, adım adım zirveye ulaşmaktır. Büyük yazarlar gökten inmemiştir. Hepsini en dipten başlamış, adım adım yükselmiştir. Yazmak bir yolculuktur; sabır, azim ve emek ister. Yazdıkça insan hayatı adımlar, yazdıkça yükselir, yazdıkça zirveye ulaşır. Yazmak hem bir yaşam biçimi hem de bir sanat dalıdır. İnsan yazdıkça var olur, yazdıkça yaşar. Yazmak yaşamaktır.

Yazmak, iman etmektir. Kendisini var edene iman eder insan. Kendisine hayat verene iman eder. Yaratıp yalnız bırakmayana iman eder. Kendisini keşfettirene iman eder. Kendisine güç verene iman eder. Zirveye ulaştırana iman eder. Ve hepsi için şükreder insan. Yazmak, şükretmektir.

*Dr. Öğr. Üyesi Muhammed Hayri ŞAHİN
Kastamonu Üniversitesi İlahiyat Fakültesi*

ÇANAKKALE'DEN İSTİKLAL YOLU'NA

Bir şehrin ruhunu anlamak için, onun şühedasına ve mazisine bakmak kâfidir. Vatan toprağı için topyekûnün kıyama kalkmış nice diyarlar vardır. Çanakkale'de, Arıburnu'nda, Conkbayırı'nda canlarını siper etmiş, korkusuz yürekleriyle bağımsızlık ruhunu yoğurmuş nice kahramanlar vardır. Bu topraklarda, "ölürsem şehit, kalırsam gazi!" düsturuyla cepheye koşan bir ecdat yatmaktadır.

Ben, Seyit Onbaşı'nın silah arkadaşı, Niğdeli Ali'nin memleketlisi, Çanakkale'de şehit dedesi olan Tarık Kara... Bu milletin, iman dolu sinesinde vatan için can adayan nice kahramanları olmuştur. "Ya istiklâl ya ölüm!" diyen yiğitler, şehadet şerbetini içmeye gülümseyerek gitmişlerdir.

O gün, Koca Seyit, 276 kiloluk mermiyi sırtına yüklenip namlunun bağrına sürerken, yalnızca bir topu değil, bir milletin kaderini de kaldırıyordu. Kınalı Hasan, annesinin yaktığı kınanın sırrını anlatıyordu:

"Oğlum, seni vatana kurban verdim..."

Bu söz, Çanakkale'de yalnızca düşmana karşı değil, anaların yüreğinde kopan fırtınalara karşı da verilen bir mücadelenin özetiydi.

Daha nice kahramanların, nice destansı hikâyelerini anlatabilirim. Bu kahramanlar yalnızca Çanakkale'de değil, bu toprakların her köşesinde varlar. Merhum Akif'in; "Şüheda fişkıracak toprağı sıksan şüheda" dediği gibi her zerresinde şehit kanı olan mübarek topraklar. Rabbim nasip etti, Kastamonu Üniversitesini kazandım ve bu şehirde tarihsel mirası, fedakârlık ve kahramanlık hikâyelerinin yankılarını duyma fırsatım oldu. Kastamonu'ya geldiğimde, eşsiz doğasıyla karşılaştım. Kanyonlarına gittim, ormanlarında gezdim, Kanlıca mantarları topladım, kalesinden şehri izledim. Konaklarından yükselen musiki edaları kulaklarımda yankılanırken, zamanla bu şehrin tarihini daha derin öğrenmeye başladım. Bu diyarın sinesindeki fedakârlık hikâyelerini öğrendikçe, saygım katbekat arttı.

Çanakkale’de destan yazan Kastamonulu kahramanlar, yalnızca cephede değil, yurt içinde de mücadele ediyordu. Kastamonu Lisesi, Çanakkale’ye gönderdiği genç evlatlarını bir bir toprağa verdiğinden yıllarca mezun veremedi. O çocuklar, gözlerinde vatan sevdası, yüreklerinde iman ile şehadete yürüdüler.

Ve bu şehir, yalnızca evlatlarını değil, kadınlarını da mücadeleye adadı. Şerife Bacı, İnebolu’dan cepheye mühimmat taşıırken, fırtınanın ortasında evladını bağrına bastı ama vatani evladından önde tuttu. Halime Çavuş, erkek kılığına girerek savaşa katıldı, düşmana korku saldı. Zekiye Hanım, bağımsızlık mücadelesinin sarsılmaz neferlerinden biri oldu.

Bu şehir, yalnızca savaşa silah değil, fikir de gönderdi. Mehmet Akif Ersoy, Nasrullah Camii’nin minberinden haykırdı:

"Ey cemaat! Korkmayınız! Allah bizimledir!"

O gün, bir milletin yüreği titredi, gözleri doldu, yumrukları sıkıldı. O camide, Akif’in yüreğinde bir yangın tutuştu, kelimeler gönlünden kalemine döküldü ve İstiklâl Marşı’mızın mısraları Kastamonu’da doğdu. Bu şehirde nice yiğitler, nice kahramanlar, nice kadınlar şehit oldu.

Bir hilâl uğruna ne güneşler batıyordu.

Lakin biz bugün biliyoruz ki, öyle güneşler öyle yerlerden doğuyor ki, artık şunu haykıracağız:

"Bir hilâl uğruna ne güneşler doğuyor!"

Ruhunuz şâd, makamınız âli olsun ey şüheda.

Tarık KARA
KÜ İlahiyat Fakültesi

GAZİ MEHMET'İN

Bu şiirimiz Güneydoğu Gazisi Mehmet Alçı'ya ithafen yazılmıştır.

Görevi kutsaldır eylemiş ahit
Daima gülecek yüzü Mehmet'in.
Din, vatan uğruna olur mücahit
Bahara gebedir güzü Mehmet'in.

Düşman karşısında kalır mı naçar
Yâr bilmiş yurdunu şer'inden geçer
Şehadet şerbetin aşk ile içer
Her "Türk asker doğar" sözü Mehmet'in.

Türk İslam ülküsü Kızıllema'dır
Kelimetullah'ı hâkim kılmadır
Dünyada adalet huzur bulmadır
Vatana sevdalı özü Mehmet'in.

Operasyon başlar seher de erken
Birlikte tezkere alalım derken
Arkadaşı ruhun teslim ederken
Şehitlikte kalır gözü Mehmet'in.

Cephede küffara mermi atıyor
Doğmak için güneş ufka batıyor
Şühedalar hece taşsız yatıyor
Yurdun her yerinde izi Mehmet'in.

Soylu millet boynun eğmesin diye
Namahremin eli değmesin diye
Sırtlanlar aslanı boğmasın diye
Yüreğinde bitmez sızı Mehmet'in.

Ay yıldızlı bayrak göklerde baki
Gedik Ali, mahrum olacak saki
Değdi ise ayağa kurşunun teki
Unvanı olmuştur Gazi Mehmet'in.

*Ali GEDİK (Gedik Ali)
Görme Engelli Şair/ Osmaniye*

KIRAAT İLMİ VE TARİHİ KİTAP KRİTİĞİ

Prof. Dr. Abdülhamit Birişık - Kıraat İlmî ve Tarihi

Prof. Dr. Abdülhamit Birişık, eserleri ve akademik çalışmalarını incelediğimizde, İslami ilimler alanında özellikle kıraat ilmi ve Kur'an tarihi üzerine yaptığı çalışmalarla dikkat çeken önemli akademisyenlerden olduğunu görürüz. "Kıraat İlmî ve Tarihi" adlı eseri, bu alandaki birikimini sistematik bir şekilde okuyucuya sunmaktadır. Kitap, kıraat ilmini tarihsel, teorik ve pratik yönleriyle ele almakta; bunun yanı sıra kıraatlerin sıhhati, değerleri ve diğer ilimlerle ilişkisi gibi konulara da derinlemesine odaklanmaktadır. İslam medeniyetinde kıraatlerin oluşumu ve öğretimi üzerine geniş bir perspektif sunan bu eser, alanında temel bir başvuru kaynağı niteliğindedir. Eserin ana başlıklarını dikkate alarak incelediğimizde şöyle bir değerlendirme yapabiliriz:

Kıraat İlminin Tanımıyla İlgili İstilahlar

Eserin ilk bölümü, kıraat ilminin tanımı ve temel kavramlarını açıklamaktadır. 'Kıraat' terimi, Kur'an'ın doğru şekilde okunmasını sağlayan ilmi ifade eder ve bu bağlamda farklı okuyuş tarzlarını ve bu tarzların dayandığı rivayetleri içerir. Yazara göre İslam dünyasında Kıraat ilmi, sadece bir telaffuz meselesi değil, aynı zamanda vahyin farklı lehçelerdeki yansıması olark Kabul edilir. Prof. Dr. Birişık, kıraat terimlerinin klasik kaynaklardaki anlamlarını detaylandırarak okuyucuyu terminolojik altyapı ile buluşturur. Bu bölümde şu sorulara yanıt aranır:

- Kıraat ilmi nasıl tanımlanır?
- Kıraatler hangi temel istilahlarla açıklanır?
- Kıraat ilminin kapsamı ve sınırları nelerdir?

Kıraat İlminin Tarihi

Kitabın ikinci bölümü, kıraat ilminin tarihini kapsamlı bir şekilde ele alır. Kur'an'ın ilk vahyedildiği dönemdeki okuma biçimlerinden başlayarak, kıraatlerin tarihsel süreçteki gelişimi incelenir. Kıraat ilminin tarihi, Kur'an'ın vahiy sürecinin başlamasına kadar dayanır. Hz. Peygamber, Kur'an'ın okunması ve öğretilmesini adeta kendini helak edercesine sahabelerine öğretmiş ve farklı lehçelerde okunmasına izin vermiştir. Öyle ki, Mus'ab b. Umeyr ve Ubey b. Ka'b başta olmak üzere çok sayıda sahabe Kur'an'ın icrası ve başkalarına öğretilmesi noktasında örnek şahsiyetlerden olmuşlardır. Yazar, Hz. Peygamber'in Kur'an tedrisinde öne çıkan sahabelerden bazılarının, İslam'a yeni dahil olan kabile ve beldelelere Kur'an miallimi olarak görevlendirildiğini, onların da üstün gayret ve meziyetleri neticesinde İslam'ın bu ilk yıllarında çok ihtiyaç duyulan ilgi ve rağbetin artmasında hayati öneme sahip çalışmalarından bahseder. Bu bölümde, kıraatlerin İslam toplumunun tarihsel bağlamında nasıl şekillendiği, rivayet ve isnat sistemlerinin Kıraat ilmine katkısı gibi konular işlenir. Ayrıca kıraatlerin coğrafi dağılımı ve İslam dünyasındaki farklı bölgelerde yayılan okuyuş tarzları ele alınır. Özellikle şu başlıklara odaklanır:

- Kur'an kıraatlerinin Hz. Peygamber dönemindeki temelleri
- Sahabe ve tabiun döneminde kıraat uygulamaları
- İlk yazılı mushafların kıraat ilmindeki yeri ve önemi

Kıraatlerin Sıhhati ve Değerleri

Kıraatlerin sıhhati ve otantikliğini tartışan bu bölüm, İslam âlimlerinin kıraatleri hangi kriterlere göre değerlendirdiğini açıklar. Prof. Dr. Birişik, kıraatlerin sahih kabul edilmesi için gerekli olan üç temel şartı İbnü'l Cezeri'den nakille şu şekilde inceler:

1. Tenasüp ve mana uygunluğu: Okuyuşun anlam açısından Kur'an'a aykırı olmaması gerekir.
2. Rasulullah'tan nakil şartı: Kıraatlerin sahih bir isnad zinciriyle Hz. Peygamber'e ulaşması gerekir.
3. Arap diline uygunluk: Dilbilgisi açısından hata içermemesi önemlidir. Ya da Resm-i Osmani'ye uygun olma.

Bu bölüm, kıraatlerin neden birbirinden farklı olabildiği ve farklı okuyuşların İslam âlimleri tarafından nasıl değerlendirildiği konularına da ışık tutar.

Büyük Kıraat İmamları

Bu bölüm, kıraat ilmi tarihinde önemli bir yere sahip olan büyük kıraat imamaları ile ravileri ve onların kıraat sistemlerini tanıtır. Kıraat-ı Seb'a, Aşere,, ve Erbaate Aşere kıraatlerinin inceleyip huccet olamama, ya da Kabul görüp görememe sebeplerini açıklar. Kıraat imamlarının, kıraatlerinin günümüze kadar ulaşmasındaki rolleri ele alınmıştır. Prof. Dr. Birişik, bu imamların hayatlarını, ilmi metotlarını ve kendilerine nispet edilen kıraatlerin özelliklerini ayrıntılarıyla anlatır. Kitabın 150. Sayfasında toplamda on dört Kıraat imamı ve ravilerinin tablo şeklinde listelemiştir.

Kıraat İlminin Öğretimi

Eserde kıraat ilminin öğretimi konusu hem klasik hem de modern yöntemler açısından ele alınır. Tarihsel süreçte kıraat ilminin eğitiminde kullanılan metodolojiler, okuma-öğretme teknikleri ve medrese sistemi tartışılır. Hz. Peygamber ve Cebrail(a.s.) arasında özellikle Ramazan aylarında vuku bulan sem ve arz yöntemine ve bu yöntemin ilerleyen dönemde günümüze kadar ulaşmasına değinilmiş, medrese usulü eğitim kurumları cami ve benzer Kur'an eğitimi veren her mekanda yaygın olarak kullanıldığına değinir. Ayrıca modern dönem kıraat öğretiminde yaşanan değişimler ve teknolojinin bu alana etkileri değerlendirilir. Bu bölüm şu sorulara cevap aradığı söylenebilir:

- Klasik dönemde kıraat ilmi nasıl öğretiliyordu?
- Günümüzde kıraat eğitimi hangi araçlarla destekleniyor?

Kıraat İlminin Diğer İlimlerle İlişkisi

Prof. Dr. Birışık, kıraat ilminin diğer İslami ilimlerle olan ilişkisini detaylandırır. Özellikle Tefsir, fıkıh, Arap dili ve hadis gibi disiplinlerle kıraat ilminin kesiştiği noktalar açıklanır. Örneğin, farklı kıraatlerin Kur'an tefsirine etkileri ve fıkıh hükümlerinin çıkarımında kıraat farklılıklarının oynadığı rol, bu bölümde ele alınan önemli konulardır. Mushaf'ın Kureyş lehçesiyle çoğaltılması sonucunda diğer lehçelerin dışarda tutulması önceden kullanılan lehçelerin uygulandığı farklı okuyuşların şaz duruma düştüğünü örnekler üzerinden vurgular.

Müsteşriklerin Kıraat Çalışmaları ve Eleştirel Yaklaşımlar

Eserde, Batılı müsteşriklerin özellikle 18-19. yüzyılda kıraat konusundaki yoğun çalışmaları ve bu çalışmalara yönelik eleştirel bir bakış da yer alır. Müsteşriklerin kıraat farklılıklarını İslam'ın temel metinlerine yönelik bir eleştiri aracı olarak kullanma çabaları değerlendirilir. Prof. Dr. Birışık, bu yaklaşımların bilimsel dayanaklarını sorgular ve İslam dünyasındaki kıraat ilmi birikimiyle kıyaslar.

Kıraat İlmî ve Mushaf Tarihi Literatürü

Yazar, kitabında kıraat ilminin mushaf tarihiyle olan ilişkisini de kapsamlı bir şekilde ele alır. Kur'an'ın yazılı hâle getirilmesi sürecindeki kıraat farklılıkları, mushafın standartlaştırılması ve kıraat ilminin bu sürece katkıları tartışılır. Ayrıca, mushaf tarihi literatüründe kıraat ilmine yapılan atıflar ve bu konudaki kaynaklar da tanıtılır. Kitabın son kısmında günümüze kadar Kıraat alanında vucada getirilmiş eserlerden bir liste hazırlar Toplam otuz sekiz adet kaynak eserle birlikte, şimdiye kadar on dokuz tane de akademik çalışma/tez listesi hazırlayarak meraklılarının tercihinine sunar.

Sonuç

Prof. Dr. Abdülhamit Birışık'ın “Kıraat İlmî ve Tarihi” adlı eseri, kıraat ilminin temel kavramlarını, tarihini, metodolojisini ve modern dönemdeki tartışmalarını detaylı bir şekilde ele alan çok yönlü bir çalışmadır. Kitap, hem bu alanda akademik çalışma yapanlar için hem de kıraat ilmiyle ilgilenen genel okuyucular için zengin bir içerik sunmaktadır. Kıraat ilminin diğer İslami ilimlerle ilişkisi ve tarihsel gelişimi üzerine kapsamlı bilgiler içeren bu eser, İslam ilimleri literatüründe önemli bir boşluğu doldurmaktadır.

Bununla birlikte Reşit Halifeler sonrasına değinmemesi, Kıraat İlmîni sadece Kıraat İmamları ve ravileriyle sınırlı tutması eserin yetersiz taraflarına ışık tutmaktadır. Oysa kitabın ismi bidayetten günümüze Kıraat ilminin gelişimini ve geçirdiği evrelere değinileceği fikrini uyandırmaktadır,

Yusuf DALKILIÇ
KÜ İlahiyat Fakültesi Yüksek Lisans

ÖNDEN GİDEN ATLILARIN AYAK İZİNDE RD. PROF. DR. ALİ FUAT BAŞGİL'İN ÇALIŞMA REHBERİ İDEALİ

"Usul olmadan vusul olmaz" der ilim öncüleri. Ne ki usulü gösterecek bir rehber de elzemdir. Yol bilmek, yolun varlığını bilmek nimettir. Peki ya yürüme istidadı olanın, bir yoldan bile bilgisi yoksa? Yol bilgisi kendisine verilene ne yüce bir yükür bu!

"Yürüme istidadı olanı bulabilmek" i kendine mesele edinmek gereklidir ki ne yüce gamdır bu!

Her hangi bir mesleğin ustasına çırak arayışlarında, fikrin ve düşüncenin atölyesi kimsesizse ne dehşet yokluktur bu!

Bilgi deryasını ancak ruh mahzeninde tutabilen ve ölüm uykusunda insana kelimelerin damlalarını serpip uyandıran ruh işçisi elzemdir ki ne kutlu eylemdir bu!

Savaş, esaret ve kıtlığın tozu üzerinde olan toplumda, ruh işçiliğinin, fikir çıraklığının temel ihtiyaçlar dışında kalması anlaşılabilir elbette. Ama her çağın kendince aydınlık bir yüzü vardı, temel ihtiyaçlar arasına ilmi, fenni, erdemi, hikmeti alabilen. Onlar çağın önden giden atlıları ve bıraktığı izler rüzgârla kaybolsa da tohumlar; ya izlerin derinliğinde ya da rüzgârın damarlarında mekânını bulup fidan olmak için çağını bekleyecekti.

Alplerin İşlere Nehri eteklerindeki çam ormanları içine gömülmüş, Revel adlı bir köyde Mösyö Girard ile yolları kesişen Ali Fuat Başgil, kendisinin tavsiye ettiği Jules Payot'un İrade terbiyesi kitabını alır, okur ve daha genç yaşlarda bu esere ulaşamamanın pişmanlığı ve üzüntüsünü yaşar. Yanı sıra tavsiye ettiği başka kaynaklar, döneminde yeni bir hizmet şuuruna ilham vererek, zanaata giren bir çocuğun bir usta yanında gördüğü usullerle güçlükleri yenmenin kolaylığını öğrenmesi gibi, "fikri çalışma çıraklarının bu nimetten yoksun oluşunu fark eder, eleştirir, dert edinir. Eseri yazmadaki motivasyonunu da buradan alır. Eserin oluşma süreci ise; verdiği konferanslar ve bu konferansların neşri ile zenginleşen malzemelerin bir araya gelmesiyle.

Ali Fuat Başgil, ilk değildir elbette rehber – çırak ilişkisinde yazılan eserlerin. Unutulmuş, yolu ve yönü değişmiş kaynağı fark eder, üzerinde otlar biten yolun otlarını yolup, yolu ifşa eder.

Eseri kaleme almadaki gayretini, amacını, idealini, coşkusunu besleyen batı referanslarının olması "İlim Çin'de de olsa gidip alın!" hadisinin suret kazanması açısından kıymetli. Ancak "çalışma rehberi" olarak Türkçe eserin olmadığını belirtmesi, kaynağa ulaşma imkânı olan biri olarak beni düşündürdü. Zira çağdaşı sayılabilecek Dr. Ethem Bakar, Jules Payot'un "İrade terbiyesi" eserinden ilhamla daha kapsamlı içeriğe sahip olacak şekilde düzenlediği "Terbiye-i İrade" eseri ile katkı sağlar bu alana ve Cemil Meriç'in "kaderimi tayin eden", "disiplinli çalışmayı ondan öğrendim" diye övgüyle bahsettiği eserdir.

Ali Fuat Başgil Osmanlı imparatorluğun sonu Cumhuriyetin başlangıcı olan, ilmin ve fennin eğitimden sanayiye batıda inşa ve ihya olduğu dönemde, milletçe donanım ve istidadımıza rağmen eğitimde yöntem geliştirme konusunda geri kalışımıza eseflenir. Mesele edinir. Özeti imkânsız bir eseri çağına ve gelecek çağlara kazandırır. Günümüzde eğitimcinin eğitimi, kişisel gelişimler, kariyer rehberliği, danışmanlık kurum ve eserleri her an gelişim ve güncellenme halinde olup artış sağlamıştır. Ancak ilk adım atanlardan olmanın ağır sorumluluğunun yanı sıra gelen hediye: "tekrarlanarak kalıcılık sağlamak ve klasikleşerek temel eserler arasında yerini almak" tır. Eserimiz Milli Eğitim Bakanlığının genelgesiyle yüz temel eserler kapsamındadır.

Ne anlatır bize?

Başta ifade ettiğimiz gibi özeti mümkün değil. Başucu olması gereken, yön kaybettiğimizde, bizi silkeleyecek, toparlayacak bir eserdir. Beş bölümdür. **“Başlamadan önce”** kısmı, eseri yazma sürecini, motivasyonunu, önsöz tadında anlatır.

Birinci bölüm; “Muvaffak olma yolunun tehlikeleri ve düşmanları” dan söz eder. Tembelliğe dair düşünceleri dikkat çekicidir. **“Tembelliğin yerine, adamına ve çağına göre girmediği kalıp yoktur.” s.18** Şeytanın insanı her yönden kuşatma ve kişiye, çağa göre yöntembilim istidadını çağrıştırıyor. Muvaffak olma yolunun tehlikeleri ve düşmanları başlığında; tembellik, kötü arkadaş ve kötü örnek maddelemesinde kötü örnek içerisinde geçen şu pasaj etkileyiciydi: **“...namusluluk, insan, vicdanı ile baş başa kaldığı zaman ona verecek utandırıcı hesabı olmamak demektir.” s.21** Takva tanımı ile eşdeğer kıymettedir.

İkinci bölüm; muvaffak olmanın şartlarından söz eder. İlki iradeli olmaktır. **“İnsan zekâsı ve bilgisi ile değil iradesi ile insandır.” S.23** pasajı iradenin, insandaki yeri ve önemini güzel anlatır.

İrade nedir? İradeli olmak ne demektir? Sorularına cevap verir. “Bizim olan hareketler” ve “bizim olmayan hareketler” şeklinde iradeyi ikiye böler. “Bizim olmayan hareketleri geçer “bizim olan hareketler”e dikkat çeker ve onu da kendi içinde “refleksler ve otomatik hareketler” olarak ikiye ayırır. Faaliyet hayatımızın büyük kısmını kapladığı halde irademize yabancı kalan otomatik hareketleri ise başlıca üç şekilde arz eder:

1. **İnsiyaki hareketler (sevkler, içgüdüler) : Her ferdin zaman ve mekân içindeki hiç değişmeksizin aynı şekilde zuhur eden ve doğuştan mevcut olan karanlık birer kuvvettir. s.29**
2. **İtiyatlar:** Sonradan ve ekseriya başkasından görüp öğrenme suretiyle kazanılan alışkanlıklarımızdır.
3. **Temkinli hareketler:** Bizi bir harekete sevk etmek için maruz bırakıldığımız söz veya fiil şeklindeki tesirdir. Bizden sadır olmakla birlikte hakikaten bizim değildir. Telkinler iyi yönde oluşmaz her zaman. Kötü yönde de telkinler vardır. Bu telkinlerden iyisini seçip icra yoluna gitmek iradeyi **“Ahlaki irade”** konumuna getirir. **“Tüm bu hareketler dışında akıl ölçeği ile ölçüp biçip karar vererek yaptığımız hareketler vardır ki bunlar bizim şuurumuzun eseri olup benliğimizin öz malıdır. S.32**

İradeyi kullanmak özsaygıyı ve benliğe değer biçmenin de göstergesi oluyor aslında.

Üçüncü bölüm; terbiyenin ruh ve karakter üzerindeki tesiriyle alakalı, menfi-kötümser ve müspet - iyimser bakış açılı iki cevaba yer verir. Mizaç, huy, karakter, seciye kavramları arasındaki farkları açıklar ki iradeyi tanıma noktasında kıymetlidir.

Son dönemlerde kitapları çıkan dizi ve filmlerde yerini alarak yaygınlaşan "aile dizilimi terapisinin" fikir babası tadında düşünceleri dikkat çekicidir. Gen aktarımını anne baba ile sınırlandırmayıp akrabalarla da ilişkili olduğunu anlatan huylara miras gözüyle bakıp "Sana nereden kaç hisse kaldı?" gibi soruyla deşmek, kendimizi tanıma yolunda güzel bir yöntem olacaktır.

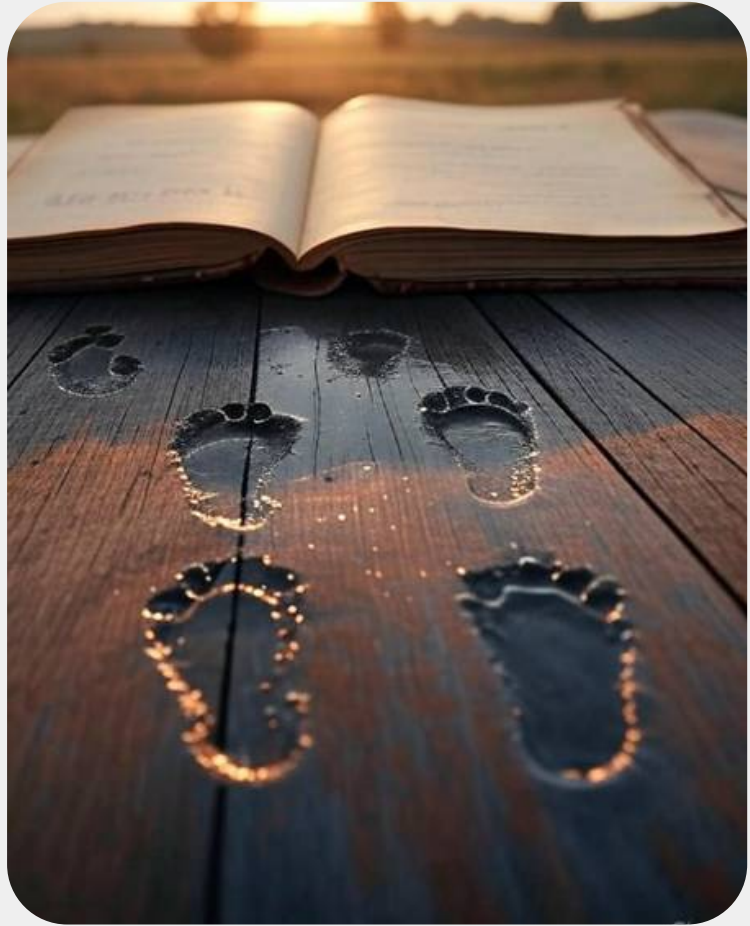
Gen aktarımının huya akseden noktalarını yakalamak adına müstefit pasajları ele almaktadır. Mizaca bağlı huyları ıslah etmenin mümkün oluşunu Mösyö Girard'ın kendisine anlattığı **"Eğer ben papaz olup nefis mücadelesine girişmeseydim, bir haydut olur çıkardım. Ben de o hamur var."**

Kesit... Destekleyici örnektir.

Dördüncü bölüm; verimli çalışma ve muvaffakiyet arasındaki ilişkiye değinir İradeli olmak muvaffak olmak için yeterli değildir. İradeyi kullanma şeklimiz de önemlidir. Verimli çalışmayı da bilmek gerekir. Verimli çalışmayı; iradenin yanında beden, duygu, akılla bir olmasıyla mümkün olabileceğini söyler ve bunlardan birinin eksikliği durumunda çalışmadaki verimin düşeceğini ekler.

Verimli çalışmanın şartlarından biri olan beden sağlığının lüzumuna değinmeye gerek duymadan "hissi ve akli çalışmanın şartlarını tasnif eder. Kişiyi veya milletleri geride bırakanın; zekâyı, yontemsiz rasyonel olmayacak şekilde kullanarak zaman ve kuvvet israfı yapmak olduğuna dikkat çeker.

Son bölüm; çalışma hayatının umumi kanunlarıdır. Kâğıda yazılıp duvara asılması türden. Katılmadığım, koşullarını sıkıntılı gördüğüm noktaları olsa da kanunların... Genel olarak yön verici niteliktedir.

Birsen ÇAY

*Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
Anadolu Üniversitesi Sosyoloji Bölümü*

UGANDA

Sanırım Eylül 2024 idi. Telefonum çaldı. Telefondaki kişi: “Uganda’dan aradığını, Çare Derneği’nin Uganda sorumlusu olduğunu, başkent Kampala’da bir üniversite ziyareti yaparken bir hocanın, görme engellilere okullarda Kabartma İncil okuttuklarını, kabartma Kur’an temin etmenin çok faydalı olabileceğini” söylediğini söyledi.

Uluslararası Kabartma Kur’an Hizmetleri Birliği Başkanı olarak, tereddüt etmeden:

– Hemen bir Kabartma Kur’an Kursu açalım, dedim.

Telefondaki Emre Bey, önce duraksadı. Kısa bir düşünmeden sonra:

– Evet, yapabiliriz, dedi. Meğer Çare Derneği’nin Uganda’nın başkenti Kampala’da yetim çocuklar için açılmış bir adet ilkokulu, hafız yetiştiren bir adet Kur’an Kursu varmış. Üstelik Aralık ve Ocak ayları ülkenin yaz tatili olduğu için okulun müsait olabileceğini söyledi.

Bütün mesele, bu diyalogdan çıkmıştı. Peşinden çalışmalara başladık. Önce bu meseleyi gündeme getiren üniversite hocasından bir rapor istedik. Ve sonrasında da öğrenci bulmasını tabi ki...

Kur’an kursu düzenleyebilmek için önce mekân lazımdı, o tamamıydı. Kurs yatılı olması gerektiği için, mekândan sonra yeme içme ihtiyacı gelir, onun da sözünü almıştım. Eğitim materyali meselesi kolaydı, bir şekilde çözülebilirdi. Fakat görme engelli öğrenciyi nasıl bulabilirdik? En güzeli, bu fikri aklımıza düşüren hocadan isteyebilirdik. Öyle de yaptık.

Lafı uzatmayalım, eğitim materyallerimizi ve uçak biletlerimizi TİKA’dan talep ettik, uygun gördüler.

2 Ocak 2025 Perşembe günü, Kabartma Kur’anlarımız, tablet-kalemlerimiz, kartonlarımız ve beyaz bastonlarımızı yerleştirdiğimiz kolilerimizle birlikte Uganda’nın Entebbe Havaalanındaydık. Avrupa’da değil Afrika’da, kışta değil, yaz mevsiminde idik. Bagaj işlemlerimizi yapıp yola koyulduk. Dünyanın en büyük ikinci gölü olan Victoria Gölü yanından, kursu düzenleyeceğimiz okula doğru gidiyorduk. Emre Bey bize Victoria Gölü’nü, bu gölden çıkan Nil Nehri’nin 6700km yolculuktan sonra Mısır topraklarından Akdeniz’e döküldüğünü anlatıyordu.

Abd Mansur ise, babasının vefatından sonra akrabası olmayan bir adam tarafından bakıldığını, birlikte aynı evi kullandıklarını, ancak yanında yaşadığı kişinin de iki yıl önce vefat ettiği için, görme engelli bir erkek olarak bir evde tek başına yaşamak durumunda kaldığını anlatmıştı.

Nihayet bozuk yollarda zıplaya zıplaya eğitimi planladığımız okula geldik. Burası, Çare Derneği gönüllülerince yaptırılan bir okul ve hafızlık kursu idi. 87 yetim ilkokul öğrencisi ile hafızlığa çalışan 46 Kur'an talebesi okuyordu. Bahçede bir de Türk mimarisi ile cami yaptırılmıştı.

Bir gün sonra öğrenciler tamamlandı ve açılış törenimizi gerçekleştirdik. Cuma sonrasında da öğrencilerin tamamını toplayarak seviyelerini tespit ettik. 7'si gören 42 öğrencinin yaklaşık üçte biri, kabartma yazı ile hiç tanışmamışlardı. Bu gruba önce kabartma yazıyı öğretmek, sonrasında Kur'an okumayı öğretmek gerekecekti. Normal şartlarda kabartma yazı bilmeyen kişileri, kabartma Kur'an kursuna kabul etmek doğru ve uygun olmuyordu. Fakat Türkiye'den bu durumu yönetmek pek mümkün olamamıştı. Gelenleri göndermeye de gönlümüz razı olmadı.

Kabartma yazıyı hiç bilmeyenleri ben alırken, bilenleri de Mustafa Göz hocamıza verdim. Adil bir dağılım oldu gibi. Benim sınıf az ama işi çok, onun sınıfı hayli kalabalık ama Braille yazı bilenlerden oluşmuş oldu.

Dönüş biletlerimiz 25 Ocakta olduğu için vakit bir hayli dardı. Normal şartlarda böylesi kursları en az bir ay olarak planlarız. Bu mümkün olamayınca, cumartesi dâhil günde 8 saat ders yapmaya karar verdik.

11 ile 65 yaş aralığında çok geniş bir yaş yelpazemiz vardı. Merak eden, öğrenmek isteyen, belki de başkalarına öğretebilirim diyen gören arkadaşlarımızdan öğrencilerimiz de vardı. Daha ilginç olanı, 4 adet de Hristiyan öğrencimiz vardı. Kendilerine “sizin Kur'an okumayı öğrenmekteki motivasyonunuz nedir?” diye sorduk. Öğrendik ki, Kur'an'da İncil ile ilgili bilgilerin olduğunu duymuşlar, onları öğrenmek istiyorlarmış. Bu arada, 4 Hristiyan arkadaştan 2'sine şehadet getirtmek nasip oldu. İnanılmaz bir güzellikti bu.

Öğrencilerimizle sohbet ederken, bizlerden en büyük taleplerinin, ülkede bir Müslüman görme engelliler okulu açmamız olduğunu öğrendik. Çünkü oralardaki görme engelliler okullarının neredeyse tamamını Hristiyan misyonerlerin işlettiğini söylediler. Başka bir seçenek olmayınca, Müslüman çocuklar da bu okullara gitmek, Kabartma İncil okumak, kiliseye gitmek durumunda kalıyorlar. Onlar açıkça ifade etmedi ama tüm bunların manası; “siz Müslümanlar olarak bize okul yaptırmadığınız, dini ihtiyaçlarımızı karşılamayı düşünmediğiniz için biz zillet çekiyoruz” demekti.

O kadar farklı hikâyeleri olanlar vardı ki... Mesela bir Ömer'imiz vardı. 12 yaşlarında gözlerini kaybetmiş. Ailesi de o günlerde Hristiyan olmaya karar vermiş. Fakat Ömer direnmiş, Müslüman kalacağını söylemiş. Ailesi Ömer'i terk etmiş. Yıllarca Ömer'e anneannesi bakmış. Artık anneannesinin de yaşlandığı için kendisine bakamadığını ve gidecek yerinin olmadığı söylemişti

Abd Mansur ise, babasının vefatından sonra akrabası olmayan bir adam tarafından bakıldığını, birlikte aynı evi kullandıklarını, ancak yanında yaşadığı kişinin de iki yıl önce vefat ettiği için, görme engelli bir erkek olarak bir evde tek başına yaşamak durumunda kaldığını anlatmıştı.

Kursumuza katılan 38 öğrenciden 29'u Kabartma Kur'an okumayı çok şükür öğrendiler. Bunlardan biri de Sierra Leone'den gelen Alusine Jallow idi. O da ülkesine dönecek ve orada bir kurs düzenlemek için çaba gösterecekti.

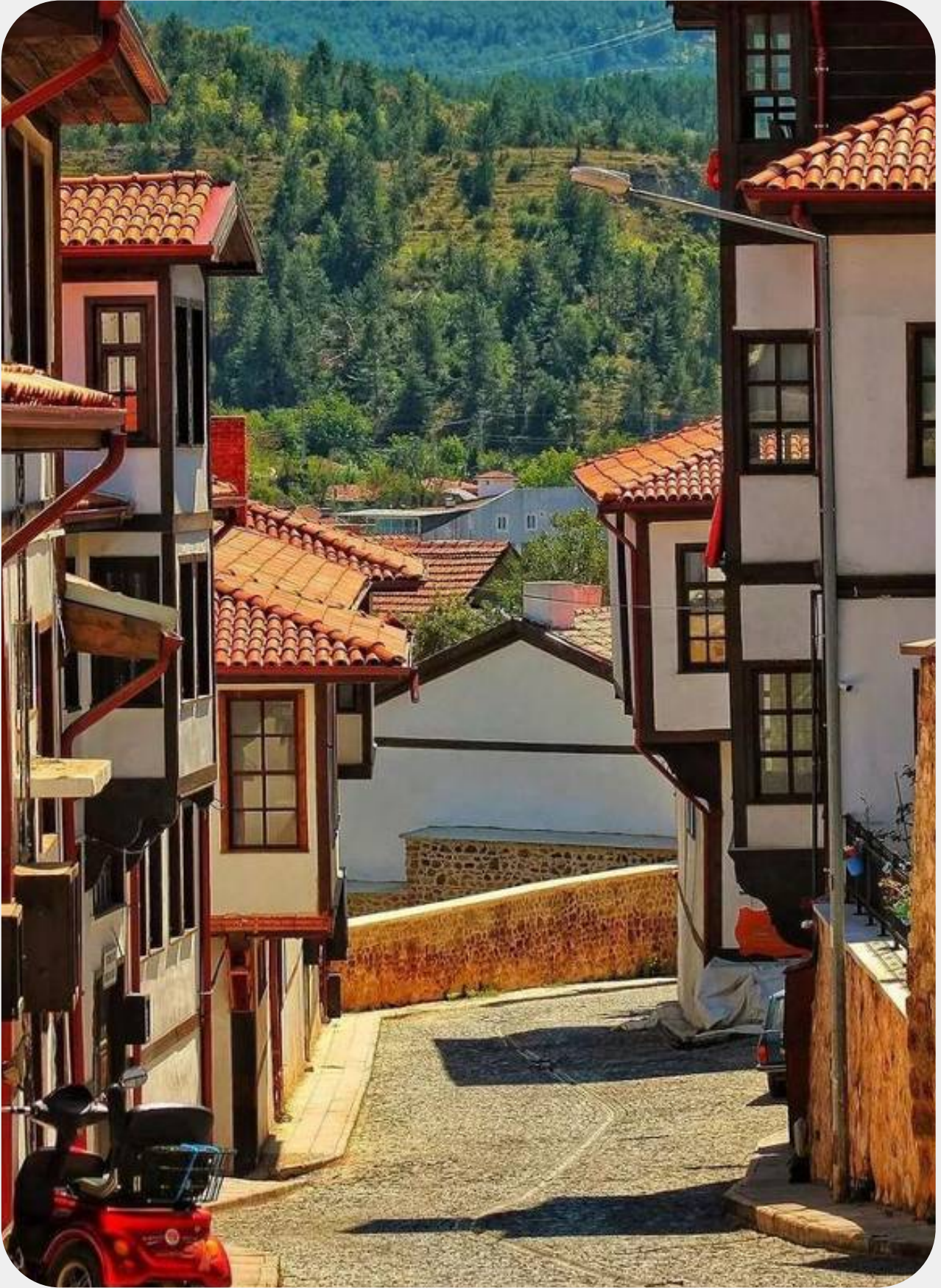
Nihayet kursu 24 Ocak 2025'te gerçekleştirdiğimiz mütevazı kapanış töreni ile tamamladık. İletişime devam etmek için bir WhatsApp grubu kurmak istedim. Kiminin telefonu yok, kiminin telefonu var ama akıllı olmadığı için WhatsApp'ı yok. Fakat bir şekilde iletişime devam etmeye çalışıyoruz.

İşin sürdürülebilirliği adına önümüzdeki yıl üç erkek, üç kız öğrenciyi Türkiye'ye getirip eğitim almalarını ve kendi ülkelerine gidip eğitim vermelerini sağlamaya çalışıyoruz. Ayrıca Türk STK'larının sahibi olduğu okullara, birer ikişer görme engelli öğrenci yerleştirme teklifimizi yaptık, gayet uygun görüldü.

Ezcümle; Afrika tecrübemiz, oralarda Müslüman görme engelliler için yapılacak çok şey olduğunu, el atılması gerektiğini, aksi halde oraların Hristiyan misyonerlere terk edilmiş olacağını, hizmet götürmezsek, Müslüman görme engellilerin çok büyük zorluklar çektiğini ve çekmeye devam edeceğini, bir kısmının din değiştirdiğini, şayet ilgilenmezsek, imkânlarımızı seferber etmezsek sorumlu olacağımızı ve bunun için geç kalınmaması gerektiğini öğretti, vesselam.

Halis KURULAY
Görme Engelli-Eğitimci Yazar

İNANÇ, İRADE VE İDEAL: GENÇLİĞE MEHMET AKİF'TEN PSİKOLOJİK BİR BAKIŞ

Mehmet Akif Ersoy, yalnızca İstiklal Marşı'nın şairi değil, aynı zamanda derin bir düşünür, bir aksiyon adamı ve gençlik için güçlü bir rol modelidir. Onun şiirlerinde ve hayat hikâyesinde yer bulan temalar; inanç, irade ve ideal kavramları etrafında şekillenir. Bu kavramlar, genç bireylerin kimlik inşasında ve psikolojik gelişiminde önemli yer tutmaktadır.

Öncelikle Mehmet Akif'in "inanç"la olan ilişkisi üzerinde durmak gerekir. Akif'in dini ve millî değerlere olan bağlılığı, onun bireysel yaşamını olduğu kadar, toplumsal duruşunu da şekillendirmiştir. Psikolojik açıdan bakıldığında, bireyin bir inanç sistemine sahip olması; kimlik gelişimi, anlam arayışı ve yaşam doyumu açısından son derece kıymetlidir. Akif'in "Allah'a dayan, sa'ye sarıl, hikmete ram ol" mısrası, bir yandan tevekkülü ve Allah inancını vurgularken, diğer yandan da çabanın ve aklın önemini ortaya koyar. Bu yönüyle Akif, gençlere yalnızca pasif bir inanç değil; aktif, mücadeleci ve bilinçli bir inanç modeli sunar.

İkinci olarak, "irade" kavramı Mehmet Akif'in hayatının merkezinde yer alır. Hayatındaki zorluklara karşı gösterdiği dirayet, onun güçlü bir iradeye sahip olduğunu göstermektedir. Özellikle Balkan Savaşları, Birinci Dünya Savaşı ve Milli Mücadele dönemlerinde sergilediği dik duruş, gençlere kararlılığın ve ahlaki sağlamlığın önemini anlatır. Günümüz gençliğinin karşı karşıya kaldığı dijital dikkat dağınıklığı, hızlı tüketim kültürü ve kimlik karmaşası içerisinde; Akif'in sabır, sebat ve direnç çağrısı hâlâ tazeliğini korumaktadır.

Son olarak, Mehmet Akif'in gençlik için sunduğu en değerli miraslardan biri "ideal"dır. Onun hayatı boyunca peşinden koştuğu idealler –bağımsız bir millet, ahlaklı bir toplum, güçlü bir inanç– gençlere hedef sahibi olmanın ve bu hedefler doğrultusunda yılmadan mücadele etmenin ne kadar kıymetli olduğunu gösterir. Psikolojik olarak bireyin bir amacı olması, hem motivasyonunu hem de yaşam doyumunu artırır. Akif'in gençliğe hitaben yazdığı dizelerdeki "Doğrudan ayrılma, saparsan geberirsin!" ikazı, bu anlamda hem bir uyarı hem de bir pusuladır.

Mehmet Akif'in inancı, iradesi ve ideali; sadece geçmişteki bir kuşağa değil, bugünün ve yarının gençlerine de ışık tutmaktadır. Onun hayatından ve eserlerinden süzülen bu üç temel değer, psikolojik gelişimin ve toplumsal direncin temel taşları arasında yer almakta; genç bireylerin hem kendilerini tanımaları hem de toplum içinde sorumlu bireyler olarak var olmaları için eşsiz bir rehberlik sunmaktadır.

Yunus AKYILDIZ

Hacettepe Üniversitesi PDR Yüksek Lisans

MEDYA HALKIN AFYONUDUR

Türkiye, 24 Ocak 1980’de Turgut Özal’ın girişimleriyle tarihe adını “24 Ocak kararları” olarak yazdırmış olan neoliberal ekonomiye geçmiştir. Bu kararlardan sonra gübre, enerji ve ulaştırma alanları hariç diğer sübvansiyonlar kaldırılmış ve bir nevi sermaye sahiplerine kapılar açılmıştır. Özellikle medya sektörü kendi içinden yetişen kişilerin ellerinden çıkarak, sermaye sahiplerinin eline geçmeye başlamıştır. Bu süreç özel sermayenin medya alanına girmesine olanak sağlamıştır.

Medya etiği dediğimiz zaman herkesin aklına ilk başta “objektiflik” ilkesi gelecektir. Medya sektörüne yönelen "sermaye babaları", ele geçirdikleri/satın aldıkları veya kurdukları medya şirketlerini kendi tasavvurlarına ve amellerine hizmet edecek düzeyde şekillendirmiştir. Haliyle bu gibi kuruluşları yönetmeleri içinde başlarına kendi istekleri doğrultusunda hareket edecek kişileri, o dönemde olduğu gibi şu anda da getiriyorlar. İşte o bahsettiğimiz “objektiflik” ilkesi, daha haber üretimine dahi geçilmeden ilk darbesini burada yemiş oluyor.

Medyanın, yasama/yürütme/yargıdan sonra dördüncü büyük güç olduğunu bilmeyenimiz yoktur. Sermaye babaları olarak adlandırdığımız zümrenin bu alana girişi, doğal olarak dördüncü güce sahip olmalarını sağladı. Bunun en tipik örneği ise; dönemin Başbakan’ını, dönemin önde gelen medya patronunun, gazetelerin de yazmış olduğu tabirle “pijama” ile karşılaşmasıdır.

Günümüzde özellikle geleneksel medyanın geldiği son aşama için, tarafsız habercilik anlayışının gün geçtikçe ortadan kalktığını söyleyebiliriz. Medya şirketlerinin isimleri belirtilerek “yandaş” veya “muhalif” oldukları zikredilir hale gelindi. Hal böyle olunca medya organları da kendi ideolojilerini benimsemiş kitlelere yönelik haber üreticiliğine giriştiler.

Kitleleri çok iyi tanıyan ve analiz eden medya grupları, bu sayede istedikleri şekilde gündemi belirliyor ve meşgul ediyor. Kitleye yönelik haber üreticiliğinde geline son nokta “lafı cimbızla çekmek” misali, haberleri ayıklayarak, kitlenin istediklerini öne çıkararak sunma/servis etme noktasına geldi. Kitlelerin ideolojik yaklaşımlarından faydalanan medya organlarının/gruplarının bu sayede objektiflik gibi gayeleri de ortadan kalkmış oluyor. Medya gruplarına olan ideolojik bağlılık bir noktadan sonra afyona dönüşüyor ve bağımlılık yapıyor. Artık onlar ne söylerse doğruluğu araştırılmadan/tartışılmadan kabul görüyor. İnsanları bu şekilde sadece partiler değil, medya da kutuplaştırmış oluyor. Tartışma programlarımız bile bir çatışma ortamına dönüşüyor. İzlenebilirlik öncelik haline geliyor. Haber üretiminin kalitesine değil, gerekli afyon ihtiyacının karşılanıp-karşılanamayacağına bakılıyor. Öyle bir noktaya geldik ki “benim kanalımı açın” diyen izleyicilerle karşılaşıyoruz. Adeta ortaya “kemik kadrolar” çıkmış oluyor.

Bu sadece bizim ülkemize mahsus bir durum değil, uluslararası haber ajanslarının da objektiflik ilkesinin tartışıldığı bir dönemdeyiz. En güzel örnekleri de Rusya-Ukrayna savaşı ve İsrail-Filistin savaşı, daha doğrusu İsrail’in Filistin halkına uyguladığı soykırıma olan yaklaşımlar olacaktır. Neden mi soykırım? Çünkü savaş, iki devletin birbirlerine karşı ordularını harekete geçirmesiyle gerçekleşir. Yani savaşan, orduyu oluşturan, profesyonel askerlerdir. Ancak, İsrail masum sivilleri hedef alarak canice insanları katletmektedir. İşte tam da bu yüzden, uluslararası haber ajanslarının bahsetmiş olduğumuz konulara nasıl yaklaştığına bakılmalı ve gerçekler görülmelidir.

Geleneksel medyanın yanında hatta şu anda çok daha öncelikli bir hale gelmiş olan, sosyal medyadan da bahsetmemiz gerekmektedir. Hemen hemen her yaş aralığının kullanmakta olduğu “akıllı telefonlar”, bize bu tür mecraları çok daha kolay ulaşılır hale getirdi. Durum böyle olunca haber edinme işlemimizi de bu platformlar üzerinden gerçekleştiriyoruz. Geleneksel medyaya nazaran haber üreticiliğinin daha objektif olduğunu söylemek de mümkün. Sosyal medyayla birlikte sadece içerikleri tüketen konumundan çıkarak, üretici konumuna geçtiğimizi de söylemeliyiz. Anlık olarak bilgiye ulaştığımız gibi, bunu anlık olarak yanıtlatabiliyoruz. Ancak, sosyal medyanın da sorunlarının olduğunu söylemeden geçemeyiz. Özellikle trollerin ve dezenformasyonun yayıldığı ve kitleleri yönlendirilebildikleri de bir gerçek.

Günün sonunda bu afyondan kurtulmanın tek yolu bilinç kazanabilmekte yatıyor. Buna iyi bir okuryazar(dijital/teknoloji/medya okuryazarı vb.) olmak da diyebiliriz. Bunun için en azından ortaöğretim 5. sınıftan başlayarak ve her dönem kapsamı artacak düzeyde, zorunlu okuryazarlık derslerinin verilmesi oldukça elzem bir hal almış durumda. Dönemin bize ayak uydurmasına imkân yoksa bizim döneme ayak uydurmamız, tabir yerindeyse dönemi yakalayabilmemiz gerekiyor.

*Muhammed Enes ALTINTAŞ
KÜ İletişim Fakültesi Gazetecilik*

GENÇTİM OYSA Kİ

Gençtim ve genç olduğumu çok geç fark ettim.
Saçlarımın karası ve sıklığını
Gözlerimin görüyor olduğunu ben kaybedince fark ettim.

Gençtim ve gençliğimi geçince fark ettim
Ayaklarımın ağrıyabileceğini
Omuzlarımdan kollarıma uzanan uyuşuk bir sızı
Gecelerimin uykusuzluğundaki düşüncelerimi
Ve satır satır şiirlerime akan mürekkebim bitince fark ettim.

Sayfa sayfa ne okuduğumu anlamadan geçtim sayfaları
İzledim ve yaşadım
Bilmeden ve bilinçsizce
Koşturdum ve koştukça takvimlerin arkasındaki yazılar kadar ehemmiyetsizce geçti
günlerim.

Gençtim oysa ki
Ne olur diye düşünmeden
Toy ve acemi düşünceler ile yüzleştım.
Cesur ve yürekliydim
Bir oyuncağım vardı adı ölüm.
Korkusuz ve acımasızdım
Ne olabilirdi ki ?
Gençtim ve daha önümde bitmeyecek bir hayat var diye düşünürdüm.
Güçsüzlüğümü ve korkaklığımı
Ben birini kaybedince öğrendim.

Gençtim ya, gençtim işte...
Gözü kara saç, kaşı kara
Boylu poslu bir delikanlı.
Ben gençliğimin
Boynum eğilip, ellerim titreyip, ağzım kuruyup, gözlerim yaşarınca
Geçtiğini fark ettim.

Anıl Berat ÖZSAYIN
İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

YURTTAŞ GAZETECİLİĞİ

YENİ MEDYA ÇAĞINDA DEMOKRATİK HABERCİLİK

Giriş

Geleneksel medyanın sınırlı erişim sağladığı dönemlerde, yurttaş gazeteciliği halkın sesini duyurmak ve olaylara doğrudan tanıklık etmek için alternatif bir araç haline gelmiştir. Bu yaklaşım, bireylerin habercilik süreçlerine katılımını destekleyen ve dijital araçlar sayesinde geniş kitlelere ulaşabilen bir habercilik türüdür. Özellikle sosyal medya platformlarının yükselişi, yurttaş gazeteciliğinin etkisini artırmıştır (ALANKUŞ, 2009; UZUN, 2006). Bu tanım, bireylerin kendi hikâyelerini anlatabilmesi, seslerini duyurabilmesi için çok değerli bir fırsat sunuyor. Medyanın profesyonel ve çoğu zaman elitist yapısının dışında, herkesin kendini ifade edebilmesi demokratik bir toplumda çok önemli. Yurttaş gazeteciliği, toplumların daha eşitlikçi bir şekilde seslerini duyurmasını sağlayarak, sadece büyük şehirlerdeki, belirli sosyal sınıflara ait insanların değil, her bireyin düşüncelerinin duyulmasına olanak tanıyor. Ancak, burada unutulmaması gereken şey, bu fırsatların kötüye kullanılabileceği ve sesini duyurmanın da sorumluluk gerektirdiğidir. Amaç, yurttaş gazeteciliğinin teorik temellerini, tarihsel gelişimini, toplumsal etkilerini ve karşılaştığı eleştirileri incelemektir.

Yurttaş Gazeteciliğinin Tanımı ve Teorik Çerçevesi

Yurttaş gazeteciliği, halkın bir parçası olan bireylerin, haber yaratım süreçlerine doğrudan katıldığı bir habercilik türüdür. (Uzun 2006), yurttaş gazeteciliğini 'halkın kendi bilgi ve deneyimlerini haber değeri taşıyan içeriklere dönüştürmesi' olarak tanımlar. Bu süreçte, bireyler medya profesyonellerine bağımlı kalmadan, doğrudan bilgi paylaşabilir ve bu bilgiyi geniş kitlelere ulaştırabilir. Demokratik teori çerçevesinde değerlendirildiğinde, yurttaş gazeteciliği halkın daha etkin bir şekilde kamusal alana katılmasını sağlar (ALANKUŞ, 2009). Gezi Parkı örneği, yurttaş gazeteciliğinin toplumsal bir hareketi nasıl dönüştürebileceğini ve kamusal alandaki bilgiyi nasıl özgürleştirebileceğini gösteriyor. Sosyal medya ve dijital araçlar sayesinde, toplumsal olaylar anında küresel bir yankı uyandırabiliyor. Bu tür olaylar, bireylerin seslerini dünyaya duyurabilmesi ve kendi bakış açılarını paylaşıp, daha geniş bir kitleyle buluşturabilmesi için güçlü bir kanaldır. Ancak burada bir soru da ortaya çıkıyor: Bireylerin duyurduğu her bilgi doğru mu, yoksa bazen duygusal ya da ideolojik manipülasyonlarla şekillendirilen bir gerçeklik mi yaratılıyor? Bu dengeyi kurmak, çok büyük bir sorumluluk gerektiriyor.

Tarihsel Gelişim

Yurttaş gazeteciliği, internet ve sosyal medya platformlarının yaygınlaşmasıyla birlikte 2000'li yıllarda ivme kazanmıştır. Bloglar, YouTube ve Twitter gibi platformlar, bireylerin haber üretimini kolaylaştırmıştır. Örneğin, Gezi Parkı protestoları sırasında yurttaş gazeteciler, geleneksel medyanın erişemediği bilgileri uluslararası kamuoyuna sunmuşlardır. Geleneksel medyanın sansür uyguladığı durumlarda, yurttaş gazetecileri sosyal medya aracılığıyla gerçek zamanlı bilgi sağlamıştır (ARIK, 2014).

Avantajları

1. Hızlı ve Anlık Bilgi Sağlama:

Sosyal medya araçları, kriz anlarında bilgi paylaşımını hızlandırır. Özellikle doğal afetler, protestolar ve savaş gibi olaylarda yurttaş gazetecileri anlık bilgi akışını sağlayarak geleneksel medyanın eksikliklerini tamamlar (UZUN, 2006). Kriz anlarında, insan hayatını ve güvenliğini koruma adına bilgi akışının hızı çok önemlidir. Yurttaş gazeteciliği, çok hızlı bir şekilde bilgi paylaşımını sağlayarak, insanlara yaşamlarını koruyabilmeleri için gerekli önlemleri alabilmeleri adına yardımcı olabilir. Bu, her bireyin kendi çevresi için bir fark yaratma şansı bulması demektir. Ancak burada önemli bir nokta, bu bilginin doğruluğunun sürekli olarak kontrol edilmesi gerektiğidir. Anlık bilgi, hızla yayılsa da doğrulama süreçleri atlanmamalıdır.

2. Çok Sesslilik ve Katılım:

Yurttaş gazeteciliği, geleneksel medyanın sıklıkla ihmal ettiği azınlık grupların ve bireylerin sesini duyurmasına olanak tanır. Bu durum, demokratik bir kamuoyu oluşumuna katkıda bulunur (ALANKUŞ, 2009). Bu, yurttaş gazeteciliğinin en önemli güçlü yönlerinden biridir: Her bireyin, özellikle de toplumun kenarlarında kalmış grupların sesini duyurma şansı verir. Sadece ana akım medyanın bakış açısına dayanmadan, çeşitliliği ve farklı sesleri duyurmak, toplumsal anlamda daha kapsayıcı bir görüşün oluşmasına yardımcı olur. Bu, demokrasi için son derece önemli bir katkıdır çünkü herkesin sesinin eşit bir şekilde duyulması, toplumsal adaletin temellerinden biridir.

3. Düşük Maliyetli Haber Üretimi:

Yurttaş gazeteciliği, profesyonel donanım ve kaynaklara ihtiyaç duymadan, bireylerin kolaylıkla haber üretebilmesini sağlar (ÇOBAN, 2011). Bu da doğal olarak haber içeriklerinin zenginleşmesini ve haberlere daha hızlı ulaşılmasını sağlar.

Eleştiriler ve Zorluklar

1. Doğruluk ve Güvenilirlik Sorunları:

Yurttaş gazeteciliği, profesyonel gazetecilikte yer alan doğrulama ve etik süreçlerden yoksun olabilir. Bu durum, yanlış bilgilerin yayılmasına yol açabilir (ARIK, 2014). Herkesin haber üretme kapasitesine sahip olması, müthiş bir özgürlük alanı yaratıyor ancak bu aynı zamanda bilgi kirliliğine de yol açabiliyor. Doğru bilgiye ulaşma çabası, sadece bir hak değil, aynı zamanda bir sorumluluktur. İnsanlar, bilgiyi hızla paylaşıırken, etik sorumluluklarını göz ardı edebilir ve bu da toplumsal güvensizliğe yol açabilir.

Bu sebeple, bireylerin haber yaparken bilgi doğrulama ve etik kurallara saygı duymaları gerektiği konusunda sürekli olarak eğitilmeleri önemlidir.

2. Profesyonel Gazeteciliğe Etkisi:

Yerel basın ve geleneksel medya kuruluşları, yurttaş gazeteciliği nedeniyle ekonomik zorluklarla karşılaşabilir. DAVULCU ve BİÇER (2023), Kayseri basını üzerinde yaptıkları bir araştırmada, gazetecilerin yurttaş gazeteciliğini hem bir tehdit hem de bir fırsat olarak değerlendirdiklerini belirtmişlerdir. Yurttaş gazeteciliği, büyük medya kuruluşlarının ekonomik modelini zorlayabilir. Ancak, bu durumun aynı zamanda yerel basının daha özgür ve bağımsız hale gelmesine de olanak tanıyabileceğini unutmamalıyız. Bu iki yönüyle de bir dönüşüm sağlamak mümkündür. Ancak burada da dengeli bir yaklaşım gerekir: Profesyonel gazetecilerin bilgi ve deneyimleri, yurttaş gazeteciliği ile birleşerek daha güçlü bir medya ekosistemi yaratabilir. Hem profesyonel gazeteciliğin hem de yurttaş gazeteciliğinin bir arada var olabilmesi, toplumun bilgiye olan erişimini artırabilir.

3. Manipülasyon ve Yanıltıcı İçerik:

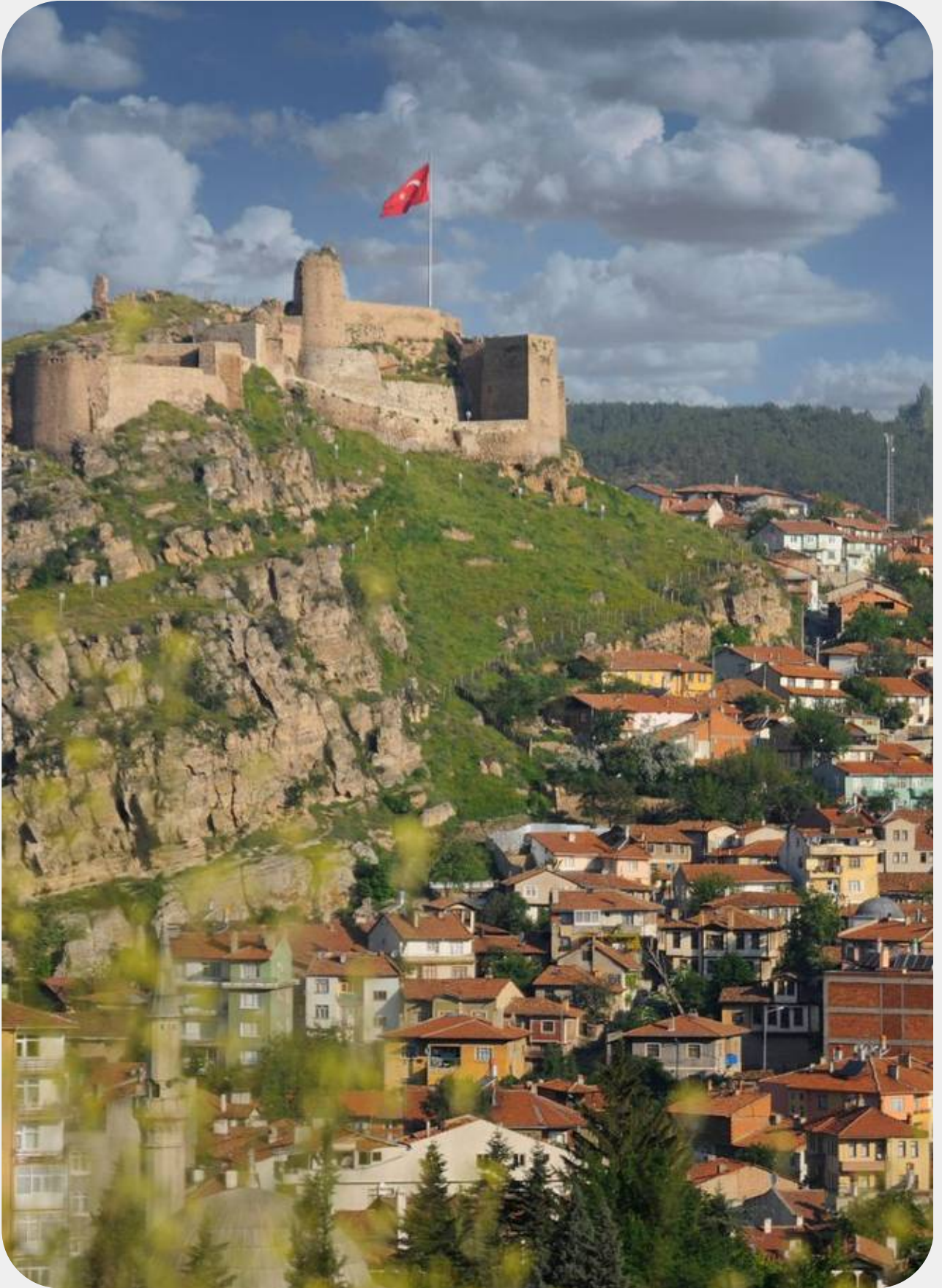
Dijital platformlarda yayılan içerikler, bireysel önyargılar veya propaganda amaçlı manipüle edilebilir. Bu durum, kamusal alanın sağlıklı bir şekilde işleyişini tehdit edebilir (ÇOBAN, 2011).

Sonuç

Yurttaş gazeteciliği, medya sektöründe önemli bir dönüşümün habercisidir.

Demokratikleşme sürecine katkı sağlasa da doğruluk, güvenilirlik ve etik sorunlar çözülmelidir. Geleneksel medya ile iş birliği yaparak yurttaş gazetecilerinin daha fazla desteklenmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. Ayrıca, bilgi doğrulama mekanizmalarının geliştirilmesi, yurttaş gazeteciliğinin daha güvenilir bir kaynak haline gelmesine yardımcı olabilir.

Sonuç olarak, yurttaş gazeteciliği hem büyük bir fırsat hem de ciddi bir sorumluluk taşımaktadır. Bu alandaki gelişmeler, toplumların daha adil ve şeffaf bir yapıya kavuşmasına katkı sağlayabilir. Ancak bu sürecin sağlıklı işleyebilmesi için, herkesin doğruluğu ve etik standartlara saygı göstermesi gerekmektedir. Eğitilmiş yurttaş gazetecileri, toplumun daha bilinçli ve sorumlu bireyler haline gelmesini sağlayabilir. Bu da daha eşitlikçi ve demokratik bir dünyaya doğru atılacak önemli bir adımdır.

SÖMÜRGEÇİLİĞE KARŞI İMAN-İRÂDE VE SABRIN ZAFERİ: ÇANAKKALE

Günümüzden 110 yıl önce iki dünyanın küçücük bir kara parçası ve dar bir boğaz üzerinde karşılaştığı Çanakkale Savaşları, şüphesiz ki Türk ve Dünya tarihinin en önemli hadiselerinin başında kabul edilmiş, tarihin o dönemki akışının değişmesinde birinci derecede etkili olmuştur.

20. yüzyılın başlarına kadar sayısız savaflara girmiş, çoğunda zaferler kazanmış ve bazılarında ise yıkıcı yenilgiler almış asil Türk Milleti ve onun son büyük siyasi temsilcisi Osmanlı Devleti, 1911-1912 yıllarında Trablusgarp'ı, bugünkü Kuzey Afrika topraklarının mühim bir parçası olan Libya'yı kaybetmişti. Hemen arkasından 1912-1913 yıllarında Balkan Savaşları'nda mağlup olarak beş asırdır elinde tuttuğu kıymetli yurt parçalarını gözyaşları içerisinde boşaltmak zorunda kalmıştı. Bu da yetmezmiş gibi 1914 yılının sonlarında kendisini Birinci Dünya Harbi'nin içerisinde bulmuştu. Osmanlı orduları yedi büyük cephede birden savaşa girmiş ve yaklaşık üç milyon vatan evladını cephelere göndermişti. İşte böyle bir mücadele ortamında açılan cephelerden birisi de Çanakkale olup, kuşkusuz en kanlı, en çetin savaflar da bu cephede vuku bulmuştur. Osmanlı Devleti'nin o dönemki yöneticileri Çanakkale cephesine on binlerce asker yığarak Boğazları ve başkent İstanbul'u koruma uğruna burada cansiperane bir savunma hattı kurmuşlardır.

Osmanlı topraklarını kendi aralarında pay etmek isteyen batılı devletler ise Birinci Dünya Savaşı başlar başlamaz, Türk ordusunun Çanakkale'ye yığıldığı asker mevcudundan çok daha fazlasıyla bölgeye gelmişler ve çağın bütün teknolojik imkânlarını da seferber ederek kısa sürede sonuç almayı hedeflemişlerdir.

Bu noktada 20. yüzyıl başlarında dünyada sanayileşmiş ülkeler arasında ilk sırada gelen İngiltere, yanına Fransa'yı da alarak ve sömürgelerinden çok sayıda askeri de peşine takarak Çanakkale Boğazı önlerine yığınak yapmıştır. İngiltere ve Fransa'nın müttefikleri Rusya ise o tarihlerde silah ve yiyeceğe ihtiyaç duyduğu için bu devletlerin teknik yardımını istemiştir. Bu nedenle de İngiliz ve Fransız müttefik kuvvetleri önce Çanakkale Boğazı'nı alarak İstanbul'a ulaşmak, bu tarihî Osmanlı başkentini derhal işgal etmek, ardından da Osmanlı Devleti'ni savaş dışı bırakarak Karadeniz'e açılıp Rus kuvvetleriyle birleşmek hedefi doğrultusunda bir an önce Boğaz'ı geçmek istemişlerdir.

Bir tarafta sanayileşmiş sömürgeci güçler olarak İngiltere-Fransa-Rusya kendi aralarında *İtilaf Devletleri* adıyla bir araya gelip, dünyada ekonomik ve siyasi hâkimiyeti ele geçirme mücadelesi verirken karşı tarafta ise başta Almanya olmak üzere Avusturya-Macaristan ve İtalya devletleri de *İttifak Devletleri* adıyla bir araya gelmişlerdi. Almanya, sömürgecilik yarışında geç kaldığı için sanayileşmeye hız vermiş, dünyanın en güçlü kara ordusuna sahip olmuş, deniz gücü bakımından da İngiltere'den sonra ikinci sıraya yükselmişti. Amacı İngiltere'nin Hindistan'a giden yolunu kesmek, ekonomisini çökertmek ve dünya liderliğini eline geçirmektir. Rusya ise Boğazlara ve İstanbul'a göz dikmiş, bunu açıkça dile getirerek tıpkı İngiltere ve Fransa gibi Osmanlı Devleti'ne düşmanlığını açıkça ilan etmişti. İngiltere İstanbul'u, Anadolu'yu ve Ortadoğu'daki petrol yataklarını eline geçirerek dünyadaki liderliğini pekiştirmenin derdinde idi.

Fransa da benzer hedefler peşinde olmasına rağmen bunu tek başına yapamayacağı için İngiltere'ye yaklaşmak zorunda kalmıştı.

İşte böyle hassas bir dönemde Osmanlı yöneticileri, Birinci Dünya Savaşı öncesinde bu harbi kazanacak kuvvet ve yetenekte gördükleri Almanya ve müttefiklerinin yanında savaşa girmeyi çıkarlarına uygun buldular. Devlet adamları, Almanya ile birlikte bu savaşı kazandıkları takdirde eskiden kaybettikleri Balkan topraklarını geri alabileceklerini düşünüyorlardı. Bu nedenle Osmanlı Devleti savaşa katılma kararı aldı ve iki Alman gemisinin de desteğiyle Karadeniz'de Rus limanlarını bombalayarak işe başladı.

1914 yılının son günlerinde Kasım ayı içerisinde ise İngiltere-Fransa ve Rusya Osmanlı Devleti'ne resmen savaş ilan ettiler. Çanakkale Boğazı önlerine gelen İngiliz ve Fransızlara ait dev zırhlı gemiler ve on binlerce asker işte bu nedenden dolayı ve Osmanlı-Alman ittifakına ağır bir darbe vurmak amacıyla Çanakkale Cephesi'ni açtılar. Bu esnada meşhur İngiliz küstahlığı kendisini göstermiş ve Çanakkale Cephesi'ni açan İngiliz devlet adamı W. Churchill zaferden emin şekilde "Müttefik Donanması Çanakkale'yi kesin geçecek. Mesele İstanbul'a ilk girme şerefi kime ait olacak; İngiltere'ye mi, Fransa'ya mı?" diyerek tepeden bakma hastalığını açıkça sergilemiştir. Churchill: "Türkler bu kadar silah, gemi, uçak ve askeri görünce tek mermi atmadan teslim olurlar" şeklinde yanlış bir tespitte bulunarak tarihî hatasını da bu cephede yapmıştır.

Gerçekten de görünürde İngilizler ve Fransızlar çağın teknolojik ürünlerinin en iyilerinden olarak 18 modern zırhlı, 12 krovazör, 17 muhrip, 12 denizaltı, 1 uçak gemisi, 1 balon gemisi, 36 mayın gemisi, 2 hastane gemisi, 86 nakliye gemisi, 220 çıkarma gemisi, 42 uçak ve 1 milyona yakın asker ile Çanakkale Boğazı'na dayanmışlardı. Ancak İngilizler, Çanakkale'deki Türk savunmasını ve askerini sadece matematiksel ölçülere vurup, onun yüksek manevi gücünü görmeyip, hesap hatasına düştüler. Birkaç gün öncesinden başlamakla birlikte özellikle 18 Mart 1915 günü kahraman Türk topçuları boğazın iki yakasından düşman gemilerini ağır top atışına tutarken aynı zamanda gece boğazın soğuk sularına Nusret Mayın Gemisi'nin döşediği mayınlar da ayrı bir görev üstlenerek birçok düşman gemisinin batmasını sağladı.

Boğaz'ın üzeri kapkaranlık bir dumanla kaplanmıştı. Aslında bu duman, yenilmez zannedilen İngiliz-Fransız donanmalarının aldığı aşağılayıcı bir yenilginin de müjdeli bir habercisi oldu. İtilaf Devletleri, zaferi Boğaz'da Türk top ve mayınlarına armağan ederek çekilip gittiler. Böylece Türk ve Dünya tarihine altın harflerle yazılacak olan 18 Mart Çanakkale Deniz Zaferi kazanılmış oldu. Zaferin ardından kara savaşlarının başlaması üzerine Çanakkale Cephesi'nde şehit vermeye devam edildi. Savaşın süresi bir yıl daha uzadı.

İtilaf Devletleri'nin orduları da çok kayıp verdiler ve ümitleri kırıldı. Çanakkale Muharebeleri boyunca Türk ordusu içerisinden dehası ve stratejisiyle kendini ispat etmiş yeni liderler doğdu. Bunların başında Mustafa Kemal Paşa gelmektedir. O ve silah arkadaşları, diğer iş bilir paşalarımız ve subaylarımız, özellikle de kahraman Mehmetçiğin süngüsü sayesinde ve elbette ki Allah'ın nusret ve yardımı ile Çanakkale Zaferi kazanıldı.

Çanakkale Kara Savaşları sonucunda da netice değişmedi; düşman silah ve cephanenin, üstün teknolojinin, asker sayısının zafer kazanmak için tek başına işe yaramadığını bir defa daha görerek Gelibolu Yarımadası'nı boşalttı. Çanakkale Cephesi'ni de bir daha açılmamak üzere kapatmak zorunda kaldı. Mehmetçiğin iman, azim ve iradesi, cesaret ve kahramanlığı dost düşman bütün dünyaya gösterdi ki “zaferler, kuru bir güç ve gururla değil; teknoloji ve inanç birlikteliğiyle kazanılır.”

Çanakkale Zaferi hiç şüphesiz ki Türk yiğitlerinin asırlardır göstermeye alışkın oldukları kahramanlık, cesaret, sabır ve iman; aynı zamanda da strateji, disiplin ve birlik ruhunun somut birer nişanesi olarak tarih sayfalarındaki yerini aldı. Hiçbir karşılık beklemeden kendisini her zaman milleti ve vatani uğrunda, dinî değerleri uğrunda feda edebilen, ölümü bile göze alabilen birinci sınıf insan olan kahraman Mehmetçik, Çanakkale Zaferi'ni aziz Türk Milleti'ne ve biz torunlarına armağan etmiştir. İşte bu kahramanların başında şehitlerimiz ve gazilerimiz gelmektedir.

Şehit , hiçbir karşılık beklemeden canını, kutsal saydığı her şey için feda edebilen insandır. Şehit , Allah yolunda öldürülendir. Şehit , Cennetin efendileri arasındadır. Şehit , “keşke bir kere daha dünyaya dönsem de yeniden şehit olabilsem” diyendir. Dünyada geride bıraktığı sevenlerine, “sakın şehit olmaktan korkmayın, şehitliğin kıymetini bizim yanımıza gelince gözlerinizle göreceksiniz” diye mesaj veren kahramana şehit denir. Şehit , ileri atıldığı zaman bir daha geri dönmeyi düşünmediği ve canını hiçbir bedel ödemediği için hakiki şehittir. Şehit , kanlı savaş elbiseleriyle toprağa konulan insandır. Şehit , kahraman olmayı düşünmez, sadece canından vazgeçmesini bilir. Milli şâirlerimizden Orhan Şâik Gökay'ın Bu Vatan Kimin? şiirinde tarif ettiği üzere Şehit, ölümü topun namlusundan gören kahramanların, yiğitlerin adıdır. Yine büyük Türk şâiri, fikir ve dava adamı H. Nihâl Atsız'ın şiirinde dediği gibi;

“Kahramanlık ne yalnız bir yükseliş demektir,
Ne de yıldızlar gibi parlayıp sönmemektir.
Ölmezliği düşünmek boşuna bir emektir;
Kahramanlık; saldırıp bir daha dönmemektir.”

İşte şehitlerimiz ve gazilerimiz de bu duyguyu yaşayarak, geri dönmeyi düşünmeyerek *Çanakkale Kahramanları* unvanını almayı hak ettiler ve bu manada Hz. Muhammed (a.s.) liderliğinde Bedir Savaşı'na katılan ve zafer kazanan Sahabe'ye benzetildiler.

İstiklâl Marşı şâirimiz Mehmet Akif'in, *Kurtuluş Savaşı*'ndan önce Çanakkale Muharebeleri devam ederken yazdığı *Çanakkale Şehitlerine* başlığıyla yazdığı şiir aslında Çanakkale ruhunu ve zaferin değerini bizlere çok güzel izah etmektedir. Âkif bu şiirine;

“Şu Boğaz Harbi nedir? Var mı ki dünyada eşi?
En kesîf orduların yükleniyor dördü beşi,
-Tepeden yol bularak geçmek için
Marmara'ya-

Kaç donanmayla sarılmış ufacık bir karaya”
dizeleriyle başlamış ve

“Ey şehîd oğlu şehîd, isteme benden makber,
Sana âgûşunu açmış duruyor Peygamber”
mısralarıyla sonlandırmıştır.

Öyle ki Mehmet Âkif'in “Çanakkale Şehitlerine” şiiri, savaşın koşullarını gözler önüne seren en somut belge niteliği taşımaktadır.

Bu vesileyle 110 yıl önce Çanakkale'de azmi ve imanı ile dev ordulara göğsünü siper etmiş, canını ortaya koyarak savaşmış ve zaferi bize armağan olarak bırakmış Çanakkale kahramanlarımızı, şehit ve gazi Mehmetçiklerimizi, subaylarımızı, paşalarımızı, zaferi şiire döken merhum Mehmet Âkif'i, başka emeği geçen bütün vatan evlatlarını şükranla, hayırla, rahmet ve minnetle yâd ediyorum. Kahraman, necip Müslüman-Türk ordusuna her zaman her yerde zafer müyesser etmesini Yüce Allah'tan niyaz ediyorum. Çanakkale Zaferi'nin 110. yıl dönümünü gururla yaşadığımız Ramazan Ayı'nın, Kadir Gecesi'nin ve Bayram'ın ülkemize, milletimize, insanlığa hayırlar getirmesini diliyorum.

Prof. Dr. Cevdet YAKUPOĞLU
Kastamonu Üniversitesi İTBF. Tarih Bölümü

KİTAP OKUMA KÜLTÜRÜ ÜZERİNE

Kitap okumak, aslında sadece bilgi edinmek değil; bir yandan dünyayı, insanları ve kendimizi anlamanın, başka bir hayatı deneyimlemenin yolu. Ne yazık ki, teknolojinin hızla geliştiği, herkesin bir şeyler okuma alışkanlığını kaybetmeye başladığı bir dönemde yaşıyoruz. Eskiden kitaplar, insanların en değerli hazineleriymişken, şimdilerde çoğu insan "kitap okumayı" bir zaman kaybı gibi görüyor.

Kitap okuma alışkanlığı, aslında insanlık tarihinin başlangıcına kadar uzanıyor. İlk yazılı metinler, insanların biriktirdiği bilgileri sonraki nesillere aktarması için önemli araçlardı. Kitaplar, bilgi ve düşüncüyü taşıyan yegâne kaynağıydı.

Orta Çağ'da, matbaanın icadıyla birlikte kitaplar daha geniş kitlelere ulaşmaya başladı ve okuma yazma oranı arttı. Kitaplar sadece bilgiyi değil, kültürü, sanatı ve duyguyu da insanlara sunuyordu.

Günümüzün hızla değişen dünyasında kitap okumanın yeri biraz daha daraldı. Dijital dünyanın sunduğu kolaylıklar, hızla tüketilen bilgiler, sosyal medya derken, kitap okumak eskisi kadar öncelikli olmuyor. Artık birçok kişi ekranlarda gezinmeyi, hızla bilgi almaktan daha cazip buluyor. Fakat kitap okumanın derinliği ve sunduğu dünyayı hiçbir şeyin yerine koyamayız.

Kitap okumak, aslında insanın kendini keşfetmesinin bir yolu. Okudukça dünyaya ve insanlara farklı açılardan bakmayı öğreniyoruz. Empati kurmak, hayal gücümüzü geliştirmek ve farklı bakış açılarını anlamak, kitapların bize sunduğu en değerli şeyler. Bir kitaba dalmak, sanki bambaşka bir dünyada yaşıyormuş gibi hissettirir. Her sayfa, yeni bir keşif, yeni bir bakış açısı.

Kitap okuma alışkanlığını tekrar hayatımıza dâhil etmek aslında çok da zor değil. Belki de başlangıç için en iyi yol, küçük adımlarla başlamak. Özellikle çocuklara, kitapları sevdirerek bu kültürü yeniden yeşertebiliriz. Kitap okuma alışkanlığı, küçük yaşlarda ailelerden ve öğretmenlerden başlar. Okullarda kitap kulüpleri, okuma etkinlikleri gibi şeyler düzenlenebilir. Kitaplara ilgi duyan insan sayısı arttıkça, okuma kültürü de yaygınlaşır.

Tabii ki, dijital dünyanın avantajlarını da göz ardı etmemeliyiz. Elektronik kitaplar ve sesli kitaplar, kitaplara ulaşmayı kolaylaştırıyor ve okumayı sevdirebiliyor. Hatta bazı insanlar dijital kitapları daha rahat bulabiliyor ve bu, okuma alışkanlığını teşvik edebiliyor.

Önemli olan, ne okuduğumuzdan çok, okumaya ne kadar zaman ayırdığımız.

Kitap okuma, sadece boş zamanları değerlendirmek değil, insanın içsel yolculuğunun bir parçasıdır. Kitaplar, bizlere sadece yeni bilgiler sunmaz, aynı zamanda hayal gücümüzü, empatimizi ve düşünme biçimimizi geliştirir. Eğer kitap okuma kültürünü kaybedersek, düşünsel derinliğimizi ve insan olma yolundaki adımlarımızı kaybedebiliriz. Bu yüzden kitaplar, hayatımızda her zaman önemli bir yer tutmalı. Kitap okuma alışkanlığını yeniden kazanmak, hem bireysel gelişimimiz hem de toplumumuzun kültürel birikimi için kritik bir adımdır.

Mehmet Fatih NARİN
Türkçe Öğretmenliği

YABANCILAR GÖZÜYLE TÜRKLER MİLLİYETÇİLİK VE IRKÇILIK MESELELERİ

Günümüzde Türk vatandaşı olup Türkiye sınırları dışında yaşayan milyonlarca Türk var. Hepimiz gibi onlar da sabah kahvaltısında çay içiyor, milli maçları sokağa dökülüp coşkuyla kutluyor, bayramlarda el öpmeye gidiyor. Kimisinin yaşam tarzı bizimkine çok benzerken, kimisinininki de şaşılacak derecede farklı olabiliyor. Doğal olarak yaşam tarzındaki bu değişiklikler, hayata bakış açısı konusunda farklı yaklaşımlar oluşturabiliyor.

Bu yazıda daha çok yorumlamak istediğim belli başlı bir iki konu var: Bunlardan ilki, yurt dışı görmüş Türklerin milliyetçilik algısının nasıl farklılaştığı. Yurtdışında yaşayan Türkler daha mı milliyetçi oluyor, yoksa tam tersine milli bilinçlerini kayıp mı ediyorlar? Bu milliyetçilik ülkeden ülkeye değişiyor mu? eğer öyleyse, bu değişimin sebepleri neler?

Diğer bir husus ise, yurt dışında yabancıların Türklere olan bakış açısı ve bunun Türk milletini nasıl etkilediği olacak. Dışarıdan insanlara nasıl gözükmüyoruz? Biz Türkler çoğu zaman başka milletleri sınıflandırırız ve onlar hakkında belli kalıp yargılar oluştururuz. Acaba başkaları da bizim hakkımızda neler düşünüyor?

Bunu incelerken bir yandan da kendi deneyimlerimden yola çıkarak yabancıların Türklere olan tavırlarını Amerika-Arupa karşılaştırması yaparak incelemeye çalışacağım. Şu bilinmelidir ki bu iki kıtada ziyaret ettiğim yerler sınırlı sayıda olduğundan bu analizlerim elbette genele vurulamayabilir, ancak belirli bir fikir oluşması açısından karşılaştırmalı olmasını da gerekli gördüm. Yazdığım her şey kendi yaşadığım olaylar üzerindendir, bilimsel bir temeli bulunmamaktadır.

İlk olarak; yurt dışı görmüş Türkler diğerlerine göre daha mı milliyetçi oluyor? Bu sorunun cevabı hala muallakta bence, çünkü birden fazla ihtimal var. Ben de yurt dışına birden çok kez çıkmış birisi olarak, bugünkü milliyetçiliğimin üzerinde bu durumun kesinlikle etkisi olduğunu söyleyebilirim. Bunun sebebinin aidiyet duygusu olduğunu düşünüyorum. Yurt dışı bambaşka bir yer; kültürel, dini, milli değerleri çok farklı. İnsanları farklı. Bu kadar çok değişikliğin olduğu bir yerde insan geldiği toprağı normalinden daha fazla sahiplenebiliyor. Türkiyede'yken çok fark etmediği günlük rutininin parçası olan ufak tefek bazı şeylerin bile yokluğunu çekebiliyor bazen. Örneğin ben, iki sene Amerika'da yaşadıkdan sonra Türkiye'ye döndüğümde ilk ve en çok duyulduğum şey, sesli ezan duymak olmuştı.

Bir de benim fark ettiğim üzere, yurt dışında Türklerin maruz kaldığı ırkçılık ve ayrımcılıklar milliyetçiliği körükleyebiliyor. Sonuçta bir yerde sürekli baskılanıp alt sınıf görülünce bir savunma mekanizması gelişmesi gayet doğal. Bunu Avrupa'da daha çok hissettim, Viyana'ya gittiğimde. Özellikle Viyana tarihî çekememezliklerden dolayı başta olmak üzere, Avrupa'daki Türk düşmanlığı Amerika'dakine göre daha fazla. Bunun sebebi hem tarihsel arka plan, hem de bu bölgelere giden farklı Türk profilleri. Avrupa'ya giden Türkler arasında çiftçisi de var, dönercisi de, kasabı da, terzisi de. Özellikle Almanya, Avusturya gibi ülkelere zamanında işçi sınıfı Türkler ağırlıklı olarak gittiği için oradaki insanların gözünde belli bir Türk imajı oluşmuş ve çoğu da Türklere buna göre davranıyor. Amerika'ya giden Türkler ise son zamanda arttığı için ve yüksek bir oranının okumuş, akademisyen veya araştırmacılar olduğu için oradaki Türk imajı daha elit görünümlü oluşmuş. Bir de bence, her ne kadar Amerika ırkçılığı ile meşhur olsa da onların ırkçılığı cahillik üzerine kurulu, yenmesi daha kolay bir ırkçılık. Elbette bu tamamı için söylenemez ve halihazırda yapılanı da meşrulaştıramaz; bu bahsettiğim durum daha çok gençlerde ve yeni nesilde etkilidir. Ben Amerika'da iken bir çocuk okulda bana "Okula deve ile mi gidiyorsun?" diye sormuştu. Bizi Arap sanacak kadar bilgisiz bir toplumdan bahsediyoruz. Diğer tarafta, yapıları gereği Avrupalıların çok daha ırkçı olduğunu ve bunun cahillikle falan değil tamamen düşmanlıkla alakası olduğunu düşünüyorum. Amerika'da maruz kaldığım ayrımcılık ile Avrupa'dakinin derecesi de, arkasındaki niyet de aynı değildi. Ha, tabii bunları yazarken şunu belirtmeliyim ki iki bölgede de bulunduğum sürelerde yalnızca bir çocuktum; Amerika'da 10 yaşında, Viyana'da 15 yaşındaydım. Bunun da altını çizmek isterim: Küçük yaşta yurt dışı görmek ile büyük yaşta görmek de birbirinden çok farklı. Milli bilincin oluşması süreci bence çocukluktan gelen bir süreç. Beni elhamdülillah babam küçüklüğümünden beri milliyetçi ve Türkçü yetiştirdi. Ancak belli bir yaştan sonra insanın kendi fikirleri oluşmaya başlıyor ve yurt dışı deneyimi bunda etkili.

Benim Viyana'da tanıştığım Türkler, Amerika'da tanıştıklarımdan daha milliyetçiydi. Bir gün Viyana'da çok sevdiğim Türk bir arkadaşımın annesi bize şehri gezdirmişti, bu yazımda yaptığım yorumların çoğunun temeli o güne dayanıyor. Bu aile üç kuşaktan beridir Viyana'da olmalarına rağmen hepsi (en gençler dahil) Türkçe konuşuyor ve anlayabiliyordu. Bu bağlamda dilin korunmasının önemini şiddetle vurgulamak isterim. Dili yaşatabilen insanlar kendilerini en büyük tehdit olan asimilasyondan korumuş oluyorlar. Yurt dışında Türk kalabilmenin en sağlam yolu, Türkçe konuşmaktır. Amerika'da da hayatı boyunca yaşamış aile dostlarımız vardı lakin çocukları tek bir kelime Türkçe konuşmıyor ve anlamıyordu. Dil kültürdür. Birisinin daha dilini bile anlamadığı bir milleti nasıl sahiplenmesini bekleyebiliriz ki?

Irkçılık ve Türklere olan tepki, yurt dışındaki Türklerin milli bilincinin gelişmesine destek oluyor bence. Kötü yoldan iyi sonuç denebilir. Avrupa'daki gurbetçilerde çok görürüz: "Türkiye cennet, Türkiye gibisi yok." Viyana'da 1.5 ay kaldım, ilk başta Viyana'yı çok sevmiştim ve herhangi bir yurt özlemi çekmemiştim. 1 ay dolmaya yakın yurt odasında ağladığımı hatırlıyorum.

Viyana ne kadar güzel de olsa, gezmek tozmak iyi de olsa, ülkenin senin olmadığını biliyorsun ve yabancılik duygusu bir süre sonra işlemeye başlıyor. İlk fırsatta giderim diye hakkında söylediği Ankara'yı özlemeye başlayınca anlıyor insan bazı şeyleri...

Amerika'da yaşıyım küçük olduğundan belki bunu orada pek hissedemedim ama Viyana'da çok ani vurmuştu beni. Özellikle de güvenlik konusunda. Burada başıma bir şey gelirse, ben alt sınıf vatandaşım. Bir Viyanalı kadar değerli değilim ve bir şey olursa beni sahiplenmezler. Burada beni koruyan olmaz. Özellikle de ırkçılığa uğramaya müsait belli özellikler taşıyınca bu endişe, temeli sağlam bir milliyetçiliğe dönüşüyor. Bu yüzden Türkiye'yi eleştirirken gözleri kapalı Batı'yı savunanlardan hiç haz etmem. Hem Türk, hem Müslüman, bir de üstüne kadın. Avrupalılar da kucaklarını açmış seni bekliyordu...! Normalde ülkenin iç siyasetini, mevcut durumunu yapıcı şekillerde eleştirirken Viyana'da bir anda herkese Türkiye'yi savunur oldum. Biz birbirimizi yeriz ama kimseye yedirmeyiz hesabı. Arkadaşımmın annesi bizi gezdirirken bana sorular sormuştu. Yanımda başka Türkler olunca biraz daha rahat davranarak eleştirel bir tavır takınmışım ve ona kendi fikirlerimden bahsetmişim. Bana hala bugüne dek asla aklımdan çıkmayan ve bende dönüm noktası olan bir cümle söyledi: "En kötü hükümet bile vatansız kalmaktan iyidir."

Bence biz yurt içinde bunu çok unutuyoruz, iç siyasetin ve ülkedeki politik kavgaların revasına kapılıp sürüklenmekten, sağ sol derken büyük resme bakmakta güçlük çekebiliyoruz. Yurt dışındaki Türklerin bu konuda biraz daha duyarlı olabildiğini düşünüyorum. Çünkü ülke sınırlarından çıktığın an, hükümet, iktidar falan değil, *devlet* diyorsun. *Vatan* diyorsun. Daha bütünleştirici bir bakış açısına sahip oluyorsun.

Bu sene üniversite okumaya İtalya'ya giden bir arkadaşımın bu konuyla ilgili izlenimlerini daha geniş bir perspektif olması açısından paylaşmak isterim:

"Yurtdışında yaşadığım süreç boyunca göç ve vatan kavramları hakkındaki algım çok derinleşti. Kendimi sık sık mülteciler, daha iyi hayat standartlarının peşinde ülkesini bırakmak zorunda kalanlar ve hatta tarih boyunca sürgün cezalarının öznesi olmuş kişiler hakkında düşünürken bulmaya başladım. Gönüllü olarak sadece eğitim amacıyla ülkesinden ayrılmış biri olarak bile çok yoğun hissettiğim memleket hasretinin bu insanlardaki yansımalarını düşündüm. İsteddiği zaman geri dönebileceğini bilen ve ayrımcılığa maruz kalmayan biri olarak bile etrafımda benimle aynı dil ve kültürden olan insanları çokça arıyorum. Bu durumu ait hissettikleri yere geri dönme imkanı olmayan veyahut daha iyi hayat standartları için vatanlarını geride bırakan ve geldikleri yerlerde ayrımcılığa uğrayan insanlarda düşlemek, daha iyi empati yapmamı ve 'vatan' 'aidiyet' 'kimlik' gibi kavramları daha iyi algılamamı sağlıyor. Aynı zamanda 'geri dönebileceğim ve yaşayabileceğim' bir vatana sahip olmanın önemini anlatıyor; dolayısıyla ülkeme, kültürüme ve kimliğime çok daha sıkı bağlanmış hissediyorum. Tüm bunların sonucu olan 'bir ülkemin' olması durumunu devam ettirme içgüdüüsü ile ülkeme katkı sağlama ve kimliğime sahip çıkma motivasyonum da artıyor.

Beni ben yapan, benliğimi yetiştığım toprak ve toplumla harmanlayan her değere daha sıkı sarılıyorum. Bunlara ek olarak; başka bir ülkede yaşama deneyimi, farklı bir ülkenin eksi ve artılarını gözlemlemeye imkan tanıdığından kendi ülkemi değerlendirirken daha az acımasız olmamı sağlıyor. Yaşamayı tecrübe ettiğim ülke/yer çeşitliliğinin toplumsal sorunları değerlendirirkenki objektifliğime de katkı sağladığını düşünüyorum.”

Geri dönebileceğim ve yaşayabileceğim bir vatana sahip olmanın önemi...

Ha, tabi bir de yurt dışı görüp hiç milliyetçi olmayan Türkler var. Tabiki herkes benim gibi ninni niyetine Altaylar’dan Tuna’ya dinleyerek büyümedi; bazı insanlar gurbet görmüş olmalarına rağmen milli bilinçlerinde bir değişiklik olmuyor. Hatta tam tersine, ülkeden yabancılaşıma ve Batı’ya yönelim söz konusu olabiliyor. Ne kadar objektif değerlendirmeye çalışsam da, bu kesimin tamamen içgüdüsel bir özentilik ile milli değerlerini reddettiğini ve o bilgisiz Amerikalılardan bir farkı olmadığını düşünüyorum. Vatanın yokluğunda vatanımı özlemeyen birisinin yerine kendimi koyamadığım için yeterince yorum yapamamakla birlikte, zararlı bir bakış açısı olduğunu düşünüyor ve o kişinin zaten ülkede kalarak da bir hayra vesile olduğunu düşünmüyorum, nacizane fikrimi uzatmadan bu şekilde belirteceğim.

Kendi yurt dışı deneyimlerim açısından sıralamak gerekirse, Amerika’da iken yaşımın da küçük olması sebebiyle milliyetçilik duygum henüz çokça gelişmemiştir. Viyana’ya gittiğim vakit biraz daha aklım ermeye başladığı için onun ciddi bir etkisi oldu; ayrıca orada maruz kaldığım ırkçılık daha ağır oldu. İngilizce aksanından dolayı önce Amerikalı zannediyorlar genelde, muameleyi de ona göre yapıyorlar. Viyana’daki son haftamda özel işletmeli bir modern sanat müzesi gezmek istemiştım ve 18 yaş altına ücretsiz olduğu için kimlik göstermek icap etti, ben de pasaportumu çıkardım. Nur topu gibi bir Türk pasaportu gördükten sonra görevli kadının beni yarım saat kapıda bekletip en sonunda da “Sizi dışarı almam gerekecek” diyerek beni müzeden kovuşu, Türkçülüğümü körükleyen önemli olaylardan biridir.

En çok şaşırtan deneyimim Yunanistan oldu. Viyana’da artan milliyetçi duygularımın devamı lisede geldi, lise sonun başında da Selanik’e gitme fırsatım oldu. Temeli inşa edilmiş bu milli duygulara daha Yunanistan’a ayak basmadan kendi kafamda kurduğum senaryolarla beton atmıştım bile. Yunanlara olan muazzam önyargılarımdan dolayı o milliyetçilik daha sınır kapısına varmadan başladı; kendilerinin diye sahiplendikleri bütün Türk yemeklerini gördükçe de katlanarak arttı. Ancak çok şaşırdığım bir şey şu oldu, Yunanistan’da neredeyse hiç- hatta direkt hiç- sözel ırkçılığa uğramadım. Bir kere zaten Edirne’den Selanik’e kadar olan yerlerin tamamı kanaatimce acilen sorgusuz sualsiz bize verilmelidir, çünkü %99 oranıyla Türk. Ülkede en ufak bir yabancılık çekmedik, çekemedik daha doğrusu. Yemek aynı, insan aynı, kahvesi aynı, havası suyu aynı. Gurbette kalmış Türk toprağıdır Yunanistan benim gözümde.

O çok meşhur güya yerli lezzet olan Kavala kurabiyesi bile Osmanlılarla beraber Nevşehir'den gelmiş. İnkâr edilemeyecek seviyede bir Türk kültürü etkisi var. Selanik'teki Aristoteles Üniversitesi'nden konuştuğumuz bir profesörün söylediğine göre, Selanik ve yukarıda kalan bölgeleri Yunanistan değil, Balkanlar sayan bir kitle varmış. 'Gerçek' Yunanistan; Atina ve civarı görülüyormuş ve arada muazzam bir kültür farkı varmış. Atina'da bulunmadığım için bunu karşılaştırabileceğim bir veri yok elimde, ancak 'muazzam kültür farkı' diye bahsettiklerinin Türk etkisinin daha az olduğu yerler olduğunu tahmin etmek çok da zor değil.

Özellikle Selanik'te çok duygulandım, Başbuğ Atatürk'ün evini de ziyaret ettiğimde bu duygular tavan yaptı. Selanik'e varınca artık Yunan nüfus artıyor doğal olarak. Selanik'te gezdiğim bir hafta boyunca Yunan esnafın bir açığını yakalamak ve ırkçı tavırlarını ifşa etmek üzere çok dikkatli gözlemledim ancak başıma hiç bir şey gelmedi. Yunanlarla çok benziyoruz, ne kadar kabul etmesi zor da olsa. Ve özellikle Selanik ve gerisinde insanlar birbirlerine alışmış gözüküyor. Elbette devletin Türklere olan tavrı konusunda bir şey söylenemez; Selanik'te tarihi eser niteliğinde camiler, Osmanlı çeşmeleri ve bir çok başka yapıtın kapısına kilit vurulmuş, sırf Türk icadı olduğundan ve Osmanlı ile bağları bulunduğundan turistik mekan haline bile getirilmemiş çok yer var. Ancak halkta bunu çok göremedim. Selanik'ten ayrılmadan önce Ali Rıza Bey'in evlerinin bahçesine küçük Mustafa için diktiği nar ağacının önünde oturup "82 Selanik" hayalleri ile Türkçü fikriyatımın son taşlarını yerine koydum galiba.

Türk olmak zor, çünkü bütün dünyanın tavrı aldığı bir milletiz. Yüzyıllar öncesinin kinini tutup beni müzelerine almayan Avrupalılar gibi, "Turkey" kelimesini ülke değil hindi olarak bilen Amerikalılar gibi ve önlerine gelen her şeyi bir '-ki' eki ekleyerek sahiplenilen Yunanlar gibi farklı farklı milletler mevcut. Hepsinin Türklere olan bakış açısı, kendi içlerinde barındırdıkları Türklere ve kendi vatandaşlarının eğitim düzeyine, yapısına göre değişiyor. Ancak dünyada genel bir Türk düşmanlığı olduğunu kimse inkâr etmeyecektir.

Bununla mücadele etmenin fikrimce tek bir yolu vardır, o da milliyetçi olmak. Sen unutursun belki ama, düşmanın asla unutmaz. Sadece düşmanla değil cahillikle de savaştığımız bu dönemde, uluslararası boyutta saygın ve kendinden emin bir Türk profili çizmek önemli. Herkese en az bir kere yurt dışı görmek şart. Türkçü düşüncenin gelişimine ciddi faydası olacağını düşündüğüm bu fırsat inşallah yurdumun her ferdine nasip olur. Bir millet olarak kendimizi yetiştirmeliyiz. Günün sonunda, Türk'ün şanını yaşatacak olan yine sadece ve sadece Türk'tür

Aybike KIZILABDULLAH
Hacettepe Üniversitesi Uluslararası İlişkiler

TÜRK KADINININ TARİHSEL ROLÜ

Tarihin başlangıcından beri kadın ve erkek, her devirde birbirlerini tamamlayarak varlıklarını sürdürmüştür. Bu tamamlayıcılık sürecinde bazen fiziksel nedenlerden ötürü cinsiyete dayalı iş bölümü yapılmış, bazen kadın ön plana çıkmış ve anaerkil kültürler ortaya çıkmıştır. Bazen ise kadın geri planda yaşamını sürdürmek zorunda kalmış, hatta köle statüsüne indirgenmiş ve hiçbir hakkı olmayan bir nesne olarak görülmüştür. Tarih boyunca kalıntıları günümüzde fazlasıyla gördüğümüz ataerkil kültür bu şekilde ortaya çıkmıştır.

Dünyanın çeşitli coğrafyalarında, tarih boyunca kadınların maruz kaldığı muameleye baktığımızda bölgesel farklılıklar olsa da ortak bir ataerkil baskının var olduğunu görmekteyiz. Batı'daki feminist hareketler kadının toplumsal rollerini sorgularken, Orta Doğu ve Asya'nın pek çok yerinde kadınlar temel insan haklarından yoksun bir şekilde yaşamaya mahkûm edilmiştir. Ancak Türk dünyasında kadın, diğer pek çok topluma göre daha özgür, güçlü ve saygın bir konumda olmuş, toplumsal ve siyasal yaşamda aktif bir rol oynamıştır.

Tarih boyunca Türk toplulukları, kadına saygı ve hak tanıyan bir yapıya sahip olmuştur. Orta Asya bozkırlarında yaşayan eski Türklerde kadın, devlet işlerinden aile yapısına kadar pek çok alanda aktif rol almış, hatta bazen devletin en önemli kararlarını belirleyici olmuştur. Kağan'ın eşi "Hatun", siyasal karar mekanizmalarında yer almış, elçiler kabul etmiş, savaşta ordulara öncülük etmiş ve halkın refahı için kararlar almıştır.

Ayrıca eski Türklerde kadın, söz hakkı olan, mülk edinebilen ve eşini seçebilen bir birey olarak varlığını sürdürmüştür. Türk mitolojisinde de kadın, bilgelik, cesaret ve adaletin simgesi olarak gösterilmiş, kutsal ve vazgeçilmez bir unsur olarak kabul edilmiştir.

Günümüzde ise bu dengeler bir çatışma ortamına dönüşmüştür. Bir yandan kadınlar modern hukuk sistemi ile belli başlı haklara sahipken, diğer yandan geleneksel baskı mekanizmaları, ahlaki ve toplumsal cinsiyet rollerinin dayatılmasıyla susturulmaya çalışılmaktadır. Türk kadını, tarih boyunca sergilediği dirayetli duruşu sayesinde, modern düzende de varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçişte kadınların kazandığı haklar, toplumun ilerlemesinde büyük bir rol oynamış, cesur ve kararlı Türk kadınları, siyasal ve sosyal yaşamda yer edinerek sadece kendileri için değil, tüm toplum için daha eşitlikçi bir düzeni savunmaya devam etmiştir.

Özellikle siyaset, akademi ve sanat gibi alanlarda kadınlar hala "ikinci planda" tutulmaya çalışılsa da, Türk kadınının sözü ve etkisi günden güne artmaktadır. Feminist söylemler marjinalleştirilmeye çalışılırken, "namus", "ahlak" ve "gelenek" gibi kavramlarla kadının özgürlüğü kısıtlanmaya devam edilmektedir. Ancak ne kadar baskı uygulanırsa uygulansın, Türk kadını tarih boyunca kıramaz bir direncin ve gücün simgesi olmuş, toplumun en önemli taşlarından biri olarak varlığını sürdürmüştür ve günümüzde de tarihinin ona bahşettiği mücadele ruhuyla haklarını savunmaya devam etmektedir.

Ancak bunca mücadeleye rağmen, günümüzde kadınlar halen cinayet, taciz ve tecavüz gibi vahşice olaylara maruz kalmaktadır. Bu kabul edilemez gerçeklik, toplumsal bilincin ve adalet mekanizmalarının daha etkin işletilmesini zorunlu kılmaktadır. Kadınların güven içinde yaşayabildiği bir toplum, gerçek anlamda "medenileşmiş" bir toplum olacaktır.

Elifnaz DİKİCİ

ÇANAKKALE KISSADAN HİSSE

Yıl 1915. Vatan büyük taarruz altındaydı. Çok gözyaşları yaşlar döküldü, çok canlar verildi ama şükürler olsun ki Çanakkale geçilmemişti. Müdafa sonrasında bölge kumandanlarından Cevat Paşa Tabiasındaki zaiyatı tespit için gezerken yüzü gözü sarılı bir aslan parçasını gördü ve hemen yanına gitti. Mehmetçiğin gözlerini kaybettiğini fark etti. Cevat paşa ağlamaklı bir şekilde “ah be aslanım” diye üzüntüsünü dile getirirken Mehmetçik, Cevat Paşa’nın sözünü keserek “üzülmeyin paşam bu gözler görmesi gerekeni gördü” diye âdete kükremiştir. Bu olay Çanakkale’nin geçilemediği göstermiş acaba geçilemeyecek mi diye düşündürmüştü.

Nasıl mı? Aklı sağda ya da solda olsun, Türk Kürt, Çerkez ya da Laz olsun, istesin ya da istemesin damarında dolaşan kan aynı ASİL KAN. Damarlarda dolaşan kan bu asil kan olmaya devan ettiği sürece bu vatan da var olmaya devam edecektir. Lakin bu asil dedelerin biz aciz torunlarına düşen sadece damardaki kana güvenmek midir sanırım asıl düşünülmesi gereken bu olsa gerek. Unutmamak lazım ki o yiğit asker de dedesi Fatih’in kanını taşıyordu. Bize göre iyi ya da kötü her ülkenin ferdi atasıyla gurur duyuyordur. Her ata torununa az ya da çok bir emanet bırakmıştır. Kazananlar emanete sahip çıkıp dedelerine hakkını helal ettirenler olacaktır.

Nasıl mı? Kan şuur ve akıl kombinini oluşturarak, kan ve şuur genlerden gelen bir lütufsa şayet bize düşen aklımızı iyi kullanmaktır. Tüm dünyanın önde gelen fikir adamlarının ortak akli şudur ki sıcak savaşlar soğuk savaşların kırıntılarını toplamak içindir. Soğuk savaşta kullanılan en büyük silah akıldır. Eğer mimarımızdan mühendisimize, askerimizden polisimize, öğretmenimizden imam hatibimize, işçimizden çiftçimize bürokratımızdan siyasetçimize her biri görevini layıkıyla ifa ederse, öğrencilerimiz de bu şuurla okuyup dedelerine layık torunlar olurlarsa dün geçilmeyen Çanakkale ilelebet geçilemeyecektir.

Gökten üç elma düşmüş biri sizler gibi ülkenin geleceğini inşa edecek olan öğrenen insanlara, biri bizim gibi görme ya da başka uzvunu kaybedip hayata tutunmaya çalışan engelli insanlara, biri de dününü unutup yarını umursamayan insansılara.

Necati KORKMAZER
Kastamonu Görme Engelliler Derneği başkan Yardımcısı

KAÇINCI DÜŞÜŞ

Hani gece başımızı yastığa koyduğumuzda hatırimızda canlanan anılar vardır, boş duvarı izletir uzunca bir süre. Zihnimizden kalbimize süzülür usulca bu anılar. Acısını hissetmeye başladığımızda yastığımızı ıslatan gözyaşlarımız eşlik eder gecenin karanlığına. Boğulma hissi gelir de pencereden yansıyan ay ışığı nefes aldırır ya hani, işte o an katıla katıla ağlamak ister insan. Hıçkırıkları boğazına düğüm olur. Artık nefes alabilmesi için ay ışığı yankısı yetmez. Hatırında beliren ânı tekrar yaşamak ister. Bilir ki bu olmayacak, o ânı o kişiyle tekrarlayamayacak. Bu noktada kabullenmeyi öğrenir insan.

Hayat istediğimiz gibi bir yer değil, her şeyi olduramayacağını fark eder. Bu farkındalık hali bir nebze olsun soğutur içini. Göğsünü kaplayan acı diner yavaş yavaş. Odasındaki karanlık içindeki ışımayı görmeye başlar yaşlı gözleri. Kendine sözler vermeye başlar, bir nevi ikna aşamasıdır bu. İçindeki beklentiği söküp attığını sanır lakin farkında olmaz ki onu uykuya sürükleyen şey içinde sakladığı hatta kendinden bile sakladığı umut ve diğer duygularıdır. İçinde biriktirir ama kendince körebe oynar bu duygularıyla. İyileştğini düşünür ta ki yanlışlıkla bastırıldığı duyguya çarpıp düşene dek. Defalarca kez yaşar bunu ama vazgeçmeyi de bilmez, mücadele ederek güçlenir. Sahi siz kaçınıcı düşüşünüzde güçlendiğinizi hissettiniz? Ya da şöyle sorayım: Vazgeçebildiniz mi size çelme takan duygularınızdan?

Ayşe Hatice USTAOĞLU

İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji

KAHRAMAN ŞERİFE BACI

Bir cephane vardı İnebolu'da
Bir an evvel ulaşması gerek orduya
Göz gözü görmeyen o karda kışta,
Kim ulaştıracaktı Ankara'ya?

Vatan, bayrak, millet uğruna
Herkes cepheleydi Kurtuluş Savaşı'nda.
Böylesi çetin bir savaş zamanının da,
Ne bir er kalmıştı Kastamonu'da.

Kundaktaki bebeğini sarıp sırtına,
Yükledi cephaneyi kağnisına.
Bir vefa timsali Türk kadınına,
Yürüdü Şerife Bacı İstiklal Yolunda!

İlgaz Dağı bekliyor tüm heybetiyle!
Bata çıka geliyor bir çift öküzüyle.
Kundaktaki ağlayan Elif'inin sesiyle,
Kafileden geride kalıyor kahraman Şerife!

Kurtuluş Savaşı'nın belki en zor günü.
Mermiler donmasın diye örttü kızının örtüsünü.
Isıtmak için Elif'ine dayadı göğsünü.
Daha fazla kaldıramadı tükendi gücü.

Gözleri hedefe bakarak ileri!
Donarak şehit oldu kahraman bedeni
Vatanını evladından mukaddes bildi.
Kahraman Türk kadını Şerife Bacı!

Tarihimize etmek istersek nazar,
Kitaplar seni kahraman yazar.
Türk halkı seni minnetle anar.
Adın her daim yüreklerde yaşar.

*Hamza YILDIZ
Kuzeykent Ortaokulu*

KARANLIĞIN ÖTESİNDEKİ IŞIK BRAİLLE ALFABESİ (KABARTMA YAZI)

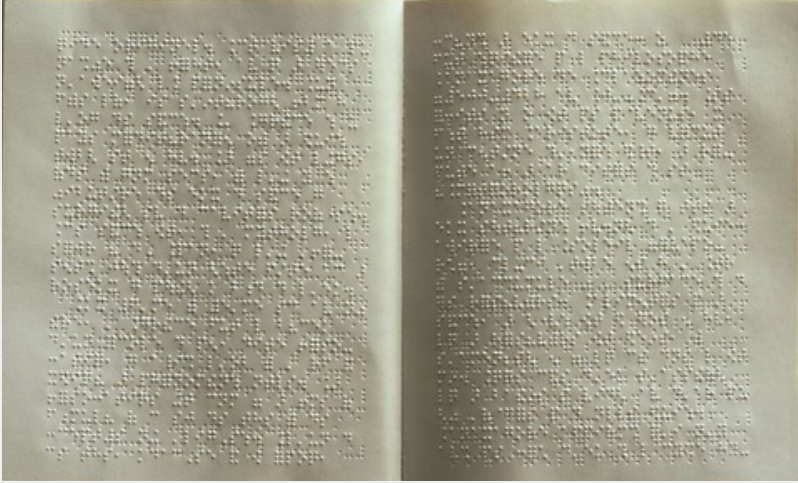
Günlük hayatımızda koşuşturup dururken aslında ne kadar şükretmemiz gerektiğinin farkında değiliz. Allah'ın bize verdiği nimetlere karşı o kadar şükürden uzaklaştık ki, rutinlerimize dalıp hiçbir şeyin farkında olamıyoruz. Mesela; gözlerimiz görmese, kulaklarımız duymasa ve ellerimiz işlevini yerine getiremese hayatımız yine bu şekilde bir rutin halinde olabilir miydi? Elbette hayır. Çünkü bize verilen görme, duyma ve dokunma nimetlerine o kadar aşınayız ki her bir uzvumuzun eksikliği bize hayatı zorlaştıracaktır.

Bir insan görme duyusunun eksikliğinden dolayı bunun zorluğunu yaşıyorsa onun hayatını kolaylaştırmak devletle birlikte tüm toplumun sorumluluğundadır. Bir kez bile olsa kendimizi onların yerine koyup duygudaşlık yaptığımızda aslında ne kadar basit yaşadığımızı anlamış olacağız. Bu farkındalık, bize onların zorlu yaşam şeklini kolaylaştırma noktasında neleri nasıl yapmamız gerektiğini öğrenmemizi sağlayacaktır.

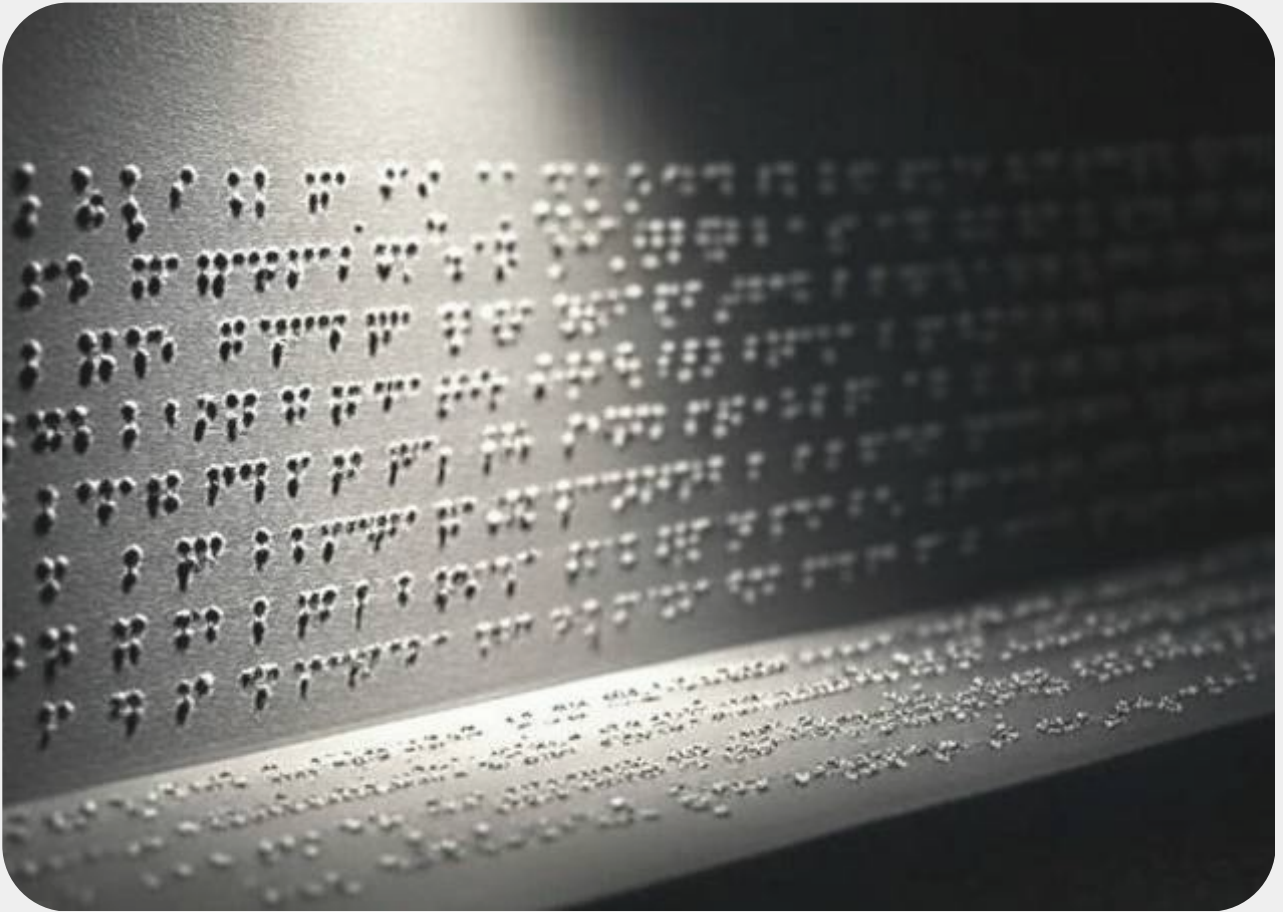
Örnek verecek olursak, görme yetisini kaybetmiş bir birey yolda yürürken elbette zorlanır, çünkü yürürken önüne birçok engel çıkacaktır. Görme yetisini kaybetmemiş bir birey o engelleri gördüğü için her hangi bir sorun olmayacaktır. Aynı şekilde görme yetisini kaybetmemiş bir birey okumakta ve yazmakta zorlanabilir. Onlara hayatı kolaylaştıran araç ve gereçler vardır. Bu araç ve gereçlerle yaşamlarını daha kolay bir şekilde sürdürebilirler.

Luis Braille, kendi adıyla anılan Braille kabartma yazı çeşidinin mucididir. Görme engelli bireylerin daha kolay bir şekilde okuyup yazmalarını sağlama noktasında ilk adımı atmıştır. Bu yazı çeşidi 6 noktadan oluşur. Her bir 6 nokta bir karakteri temsil eder ve her noktanın başka noktayla birlikte kullanımı bir harfi veya sayıyı temsil eder. Bu kabartma yazı bir tarafı boşluklu bir tarafı 6 noktalardan oluşan Braille tabletinin arasına konulan özel bir kâğıtla ve özel iğnesiyle yazılır.

Halis Kuralay görme engelli bir birey olarak zor günler atlatmış, 1988 yılında kabartma harfle yazılmış Kur'an-ı Kerim'i okumayı öğrenmiş, 1988 yılında DİB'nin açtığı ilk resmi kabartma kuranı kerim kursunda hocalık yapmaya başlayarak birçok kişinin hayatına dokunmuştur.

2014 senesinde Uluslararası Kabartma Kur'an Hizmetleri Birliği'ni kurarak uluslararası alanda birçok insanın hayatına dokunmayı başarmıştır. Kendisiyle aynı durumda olan insanların hayatını kolaylaştırarak Braille alfabesinin Kur'an -ı Kerim hususunda da yaygınlaşmasını sağlamıştır. Aynı şekilde biz de bu bilince sahip olup farkındalığımızı artırarak birçok insanın hayatını kolaylaştırabiliriz.

Nehir EKİNLER
RÜ Güzel Sanatlar Fakültesi

İSTANBULSUN SEN

Derin, karanlık bir su,
Aydınlık tarafı da sen.
İçinde ne acılar, hüznler
Kocaman İstanbul'sun sen!

Uzaktan görüyorum vapuru,
Vapur rıhtımında da sen.
Gözlerimi alamıyorum senden,
Ne güzel İstanbul'sun sen!

*Beyza Nur YETİŞAL
KÜ İlahiyat Fakültesi*

KONFORİZM VE DEĞİŞİM

Konformistler, genel olarak konforlarını düşünürler, rahatları bozulsun istemezler. Neyin nasıl yapılacağını düşünmezler. Sadece etraflarında hiçbir değişim gerçekleşmeden bugüne kadar neye alıştırsa öyle devam etmelerini isterler. Sorunların nasıl çözüleceğini düşünmeden her şeyin yöneticiler tarafından kararlaştırılmasını isterler. Çünkü her şeyin en iyisini yöneticilerin bildiğini düşünürler. Çoğu, gerçekten fikirlerini bile dile getiremezler. Çünkü değişimden korkarlar. Konformizm de buradan başlar zaten. İnsanların reddetme ve şaşırma yeteneklerinin yavaş yavaş yok olmasıyla her şeyi yöneticilere bırakarak kendi konforlarını düşünürken kendilerine yaptıkları en büyük kötülüğün farkında bile olmadan hayatlarına adapte etmelerinden ileri gelmektedir.

Otoritesi sağlam ve sözü sorgulanmadan dinlenilmek isteyen yöneticilerin çoğunun istediği şey, itaatkâr çalışanlar ve kurallara harfiyen uyan sade vatandaşlardır. Bir yönetici için asıl başarı var olan beyin gücü ve finansal kaynakların doğru kullanımı iken hassas egolarından dolayı kendinden daha zeki kişilerin varlıklarına tahammül edemezler. “Değişim Çağı” denen günümüzdeki baş döndüren yeniliklere rağmen değişmekten korktukları için başarısızlıklarının kurbanı olmaktan öteye gidemezler. Bugüne kadar en başarılı kişiler ve topluluklar değişime ayak uyduran, çağın ihtiyaçlarının farkına varan ve ona göre yönelim gerçekleştiren kişilerdir.

Değişim, var olmanın getirdiği sorumluluklardan biridir. Zamana ve mekân a uyum sağlayabilmesi için herkese ve her türlü koşullara uyum sağlaması lazımdır. Yoksa yok olmanın eşiğine gelirler. Yok, olmak istemeyenler değişimin yönünü, hızını ve seviyesini algılayabilmek için beyin güçlerine güvenmeleri lazımdır. Beyin gücünün doğru kullanımı ile kas kuvvetine olan ihtiyaç azalır, stokları düşürür, enerji ve ham madde tasarrufu sağlanır. Günümüzden örnek vermek gerekirse yapay zekâ ve kodlanmış makineler ile insan hatalarının önüne geçerek zaman, materyal ve kas kuvvetine olan ihtiyaç gün geçtikçe azalmakta ama değişmemekte ısrarcı olan kişi ve toplumların fazla zaman ve kas gücü kullanmaktan günümüzün gereksinimlerinden geri kalmaktadırlar.

*Rumeysa AKBIYIK
KÜ Eğitim Fakültesi PDR*

BU AN SENİN

Bir sohbet esnasında hayatı neye benzetirsiniz gibi bir soru sorulmuştu. Aslında düşününce akla çok şey geliyor, ama o an insan en güzel, en doğru tanımı yapmak istiyor. Tahmin edersiniz ki benim için de öyleydi. Çok sade anlatsam alınır mıydı hayatın kendisi? Ya da abartsam güler miydi bana? Ben de o an hayatı değil de bizde hayatın nasıl işlediğini anlattım. En mantıklısı bu gibi gelmişti çünkü.

İnsanlarda yaptığım gözlemlere göre hayatımızdaki değerler, inançlar, insanlar aklınıza gelebilecek her kişi ve nesne farklılaşabilse de, hayatı sürdürme şeklimiz hemen hiç değişmeyecek. Teşbihte hata olmaz diyerek size düşüncemi şöyle anlatmak istiyorum. Hayat beyaz bir kâğıt olsun. Henüz yazılmamış, şekillendirilmemiş, her şeye açık... Kalem ise onu tamamlayan eş. Sayfalarına anlam katan bir ruh...Her bir satırı sabırsızlıkla tamamlamak isteyen biz yazarlar ve bize eşlik eden mürekkep ile anlatacağım size hayatın kendisini.

Doğduğumuz an bembeyaz, doldurulmayı bekleyen bir sayfa ile başlarız hayata. Kalemi tutabildiğimiz anda her şeyi yazmak isteriz aslında. Başta zorlanırız. Çünkü ayrıntılar ile boğmak istemeyiz sayfaları. Sonra bir bakmışız şu koca dünyada anlatamadıklarımızı dökmüşüz o kağıda. Söyleyemediklerimizi söylesek bile anlaşılmayışımızı anlatırız her bir satırda. Bazen geleceği bazen geçmişi yazarız beyaz sayfalara. Eksik olduğunu bilsek de hiç bahsetmeyiz yaşadığımız şu andan. İnsanoğlu için her zaman bir adım ötesi, her zaman bulunduğu anın bir sonrası vardır. Çoğunlukla şuanda olup biten ile işi olmaz. Mürekkebi bol bulduğu için ya geçmişi yazar ya da geleceği. Asıl kıymetli olan için ne mürekkep ne de bir satır ayırır. Sonra yorulur biraz. Zaman geçtikçe o eski yazma aşkı da kalmaz tabi.

Ama yine de o kalemi elinden bırakmaz. Çünkü daha yazacak pek çok sayfası ve kullanacağına inandığı çok fazla mürekkebi olduğuna inanır. Ta ki elinde dolduracak boş bir sayfa ve kalemimin yorgunluğunu dindirecek mürekkebinin olmadığını farkedene kadar.

Hayat tam olarak bu mudur bilemem ama tam olarak bu kadardır. Doğduğumuz andan başlarız hayatı yaşamaya. Davranışlarımız kişiliğimiz her şey zamanla bütünleşir. Geçmişimiz, yaşadığımız şu an ve geleceğimiz ile harmanlanırsak ve biz oluruz. Zamanın sonsuz olmadığını bilerek yaşarsak mürekkebi doğru kullanırız. Sayfaların sonuna geldiğimizde yazdığımız eser güzel ise gerçekten bu hayatın tadına varmış oluruz. O sayfalara güzel anların yanına kötülerini de yazarsak dürüst, zamanın idrakine varırsak gerçekten yaşamış oluruz.

Ben size bu satırlara hayatın kendisini değil içinde olması gerekenleri yazdım. Çünkü her bir yazar kendi satırlarını farklı şekillendirmeli. Ama şunu unutmayın sayfanız bembeyaz olsa da fazla leke onu yıpratır, mürekkep çok gözüксе de bir gün kalemi götüreceği nokta mutlaka sınırlıdır. O yüzden şu anınızı en güzel şekilde kağıda aktarın. Çünkü hayatın anlamı yaşadığınız şu anda gizli. Geçmişe takılı olanlar, daha yaşanmamış geleceğe kafasını yoranların anlayamayacağı bir gizemi ancak kalemi, kâğıdı ve mürekkebi doğru kullananlar çözecektir.

Sıla SEMİZ
KÜ Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji

DUYGU İSRAFI

İsraf, “bir kaynağın veya malzemenin gereksiz yere harcanması veya boşa gitmesi durumunu ifade eder. Bu kavram, değerli kaynakların verimsiz veya gereksiz şekilde kullanılmasıyla ilgili olabilir. "İsraf" kelimesi Arapça kökenlidir. Arapça'da "إسراف" (israf) kelimesi savurganlık ve aşırı tüketim anlamına gelir.”¹

“İsraf nedir?” diye araştırıldığında kişi bu ve benzeri cevapları elde edebiliyor. Bir dersimizde israf konusunu işlerken daha önce duyduklarımızın aksine bir israf çeşidinden bahsedildi. “Duygu israfı” Sahi nedir ki duygu israfı? İsraf dediğimiz kavram sadece maddî şeyler için mi kullanılır?

İnsan yalnızca akıl sahibi olmasıyla diğer varlıklardan ayrılmaz. İnsan aynı zamanda belirli duygulara da sahiptir. İnsanı, insan yapan da bu duygular değil midir zaten? İnsanı kıymetli yapan, diğer varlıklardan ayıran...

Bir kimse her daim itidalli olmalıdır. Hayatını her noktada ölçülü bir şekilde yaşamak isteyen bir kimse, daima orta yolu bulmanın ve ölçülü davranmanın ne kadar önemli bir mesele olduğunun idrakinde olmalıdır. Maalesef hiç üzerinde durulmasa da, insan belki de en çok duyguları hususunda ölçülü davranmaya çalışmalıdır. Kendisine bir ömür boyu yetmesi gereken duygularını ölçüsüz bir şekilde hak etmeyen kimseler veya o değeri hak etmeyen durumlar karşısında tüketmemelidir. İnsan, duyguların israfı hususunda hassasiyet sahibi olmalıdır. Çünkü o duygularıdır kendisini insan yapan, o duygularıdır ömrü boyunca ekmek gibi, su gibi ihtiyaç duyulan.

Duygular makul seviyede kaldığında ve haddi aşan davranışlar içine girilmediğinde insan için en başat mutluluk kaynağı olduğunu görebiliriz:

İlk olarak sevgi duygusunu ele alalım. Sevgi bir insanın yaşamını sürdürebilmesi için en az su kadar, hava kadar ihtiyaç duyduğu bir duygudur. Ölçülü bir sevgi kişinin hayatını yaşanılabilir kılar. Fakat o sınır aşıldı ki kişi bir kimseyi veya herhangi bir şeye karşı duyguların kontrolünü kaçırsa sevginin kurbanı olur.

Korku duygusu da böyledir. Kişi, bu duygusu sayesinde kendisine zarar verme ihtimali olan bir hayvandan korunabilir. Ama aynı zamanda bu duygusu yüzünden de kendisini hiç istemediği durumlar karşısında bulabilir. Mühim olan ölçülü olmaktır.

Duygularımızı ölçüsüzce kullanırsak bir süre sonra o duyguları çokça yaşamak istesek de yaşayamayabilir ve kendimizi bir felaketin tam ortasında bulabiliriz. Sürekli olarak ebeveynlerinden dayak yiyen bir çocuk düşünelim. Dayak, bu çocuk için artık o kadar normal bir hale gelmiştir ki kavgalardan, kendisine bağırılıp çağrılmasından ve hatta bir başkası tarafından dayak yemekten dahi etkilenmez olur. Tabiri caizse hissizleşmiştir. Çünkü ömrüne yayarak, parça parça kullanması gereken üzüntü, ağlama, korkma, panikleme vb. duygularını tamamen tüketmiş ve bundan sonrası için kullanabileceği duyguları kalmamıştır. Kendisi bile farkında olmasa da korkusuz, kendini her türlü tehlikeye atabilen, bizim “Ne kadar da gamsız” dediğimiz ama muhtemeldir ki en çok gam ve kedere sahip birisi oluvermiştir/

Kişi, hayatını sürdürebilmesi için duygularının kendisi için ne kadar önemli olduğunu unutmamalıdır. Çoğu zaman gençliğinde çılgınca, önemsemeden harcamış olduğu duygularına ileride ne kadar ihtiyacı olabileceğini unutmamalıdır.

Anlık hazlara odaklanıyor oluşumuzun da duygularımızın israfı ile çok yakından ilgili olduğu kanaatindeyim. Geçici zevk ve eğlenceler için madden-manen kendisini ortaya koyan, tüm enerjisini bu noktada harcayan bir kimse, kendisini hakiki anlamda mutlu edecek bir faaliyet için aynı enerji ve çabayı gösteremiyor. Çünkü maalesef zamanında, ihtiyaç duyduğu bu hisleri kolayca, acımadan kullanabilmiş.

İnsanların günümüzdeki tahammülsüzlüğünü de duygularını yerinde ve ölçülü bir şekilde kullanamamış olmasına bağlayabiliriz. Etrafımızdaki sinirli, küçük büyük fark etmez her noktada aşırı tepkiler veren insanlara bakalım. Onların çoğunun verdikleri bu aşırı tepkiler ve öfke patlamaları karşısında söylediği sözler bellidir. ” Ben şimdiye kadar sabretmemem gereken şeylere bile çokça sabrettim artık dayanamıyorum.” Aslında bu söz duygu israfı meselesini çok güzel bir şekilde ifade edebilen bir söz. Kişi sabretmemesi gereken durumlar karşısında bile o kadar müsamahakâr ve alttan alan bir tavır sergiliyor ki, ömrünün ilerleyen zamanlarında ufacık sabır göstermesi gereken durumlar karşısında bile zorlanıyor. Çünkü artık tahammülü kalmamış. Yanlış zamanda fazlaca yükler yüklenmiş, bazı kıymetli duygularını hoyratça kullanmıştır.

Ortaokul zamanlarımdaydı. Basit ve önemsiz şeylere fazla takılıp, çok ağlıyordum. Gözyaşım her an akmaya hazırdı sanki. Bir öğretmenim demişti ki “Kızım, gözyaşlarının kıymetini bil. Olur, olmaz yerde gözyaşlarını akıtırsan en çok ihtiyaç duyduğun anlarda o gözyaşlarını bulamayacaksın.” O zamanlarda pek anlayamamıştım bu sözün anlamını. Fakat şimdi çok daha iyi anlayabiliyorum. Anlıyorum ki ağlamak da bir nimetmiş. Duygu ve gözyaşı meğer insanın kıymetini bilmesi gereken çok değerli nimetlerdenmiş.

Sözün özü; kıymetini bilmeli insan. Ekmeğin, havanın, suyun ama en çok duygularının...

Merve USKAN
KÜ İlahiyat Fakültesi

HÜZÜNLÜ BİR AĞIT

Rikkat denizini saçlarıyla yakan kadın
Delirmiş bir baharı taşıyor ellerin
Hiçbir mahyayı böyle öğütmedi gün,
Pencere kenarında güllerinle eskidin sen
Boğuluyor takvim yapraklarında yaşamak
Taze gelincikler ipe dizili ağıtlarla dolu
Köhne bir bakışından sızıyor dupduru kan;
Çelikten kumaşlara sarmışlar İbrahim'in ateşini
Gömleğinin kamburuna güneşin göğsü yansımış
Yarım kalan o mısra kadar sancılısın
Kevser'ce serin şimdi Filistin'in toprağı
Kuşların kanadından öpüyor Mekke'de rüzgâr
Yırtılmış bir ufkun akşama değiyor teni
Sayhaların taşları yosun tutmakla mağrur
Yıllanmış mektupların sözleri tozlu bir hasretle,
Koynunda çürütmüşsün çölün yağmurlu tadını,
Devrimlerin en şiddetli vaktinde kaldın,
Yıkılmış harabe bir orman gibidir gelişin
Çılgınlıkları eklem yerinde kırılır o adamın
Ey Nablus'un ciğerinde korlanan ateş,
Sıyrılmış omuzlardan aşınarak derin sırrın
Öldüğün sularından dağıl da gel Fırat'ın..
Boynuna yamanmış, düğümü kırık alinyazısı
Direndiğin korların adıyla yanan kadın.

Seda Nur ÇAKIR
KÜ İlahiyat Fakültesi 2020 Mezunu

SESSİZ GEMİ'Yİ DÜŞÜNÜRKEN

Üstümde gölgesini hissettim az önce
Sanki çağırıyor artık beni
O Sessiz Gemi limana gelince
Götürecek beni, besbelli

Nurşani de dedi, ömür bahar imiş.
Gelip tez geçti, anlayamadım.
Eğer kıymet görmezsen yaşam zor imiş.
Bir kere geldim, gördüm, doyamadım.

Yaş yirmi demeden bağladım karaları
Günü gelmeden önce çağırdım hak olanı
Belki de istemedim ben bu dünyayı
Bakalım, öte tarafta beni ne bekler

Gözlerimi kapattım, esti soğuk rüzgarı
Kanım da akmaz oldu, yaşamam gayrı
Sevmeseydim eğer cananı, halkı
Durur muydum burada, sorgu beni bekler.

Taner BAYRAM
KÜ Toplum Bilimleri Fakültesi Psikoloji

MAVİ KOD

Kodun rengi mavi, Ölümün adı eks olmak.

Dışarıda gece,

Havada karanlık,

Yan odada eks var.

Gözyaşlarıyla kayganlaşmış koridorlar.

Kaç binincidir kol geziyor ölüm çığlık çığlığa. Koltukların üzerinde umutlar yeşerse de sabahlara dek, Azrail geç kalmaz randevusuna.

Derin öksürükler sustururken haber sunucularını,

Eski bina bir ambülans çığlığında kabul eder yeni konuklarını.

Kodun rengi mavi, Ölümün rengi siyah.

Sela öncesi koşuşturmalar.

Sırasını bekliyor yüzlerce yolcu.

Yüzlerce kilometreye yayılıyor endişe. Bir çığlık çekip alırken lokmaları boğazlardan, Mavi kod yeniden veriliyor yoğun bakımdan.

Kodun rengi mavi,

Gözyaşları renksiz.

Rengi kaçmış refakatçiler, hasta yakınları. Bitmez ve eskimez buralarda yaslar ağıtlar, Sabahları, akşamları, gece yarıları.

Kodun rengi mavi,

Ölümü beklemenin adı Ares.

İşi biten doktorun yerini imam alıyor.

Kim bilir belki de kurtuluştur şu hayattan.

Bunca çileden, ağrıdan, yorgun umuttan.

Mustafa DOĞAN
Görme Engelli

AHİR ZAMAN HENGÂMESİNDE BİR YUDUM NEFES

-Umre Hatıraları 1-MEDİNE

“Hangi niyetle yola revan olduysanız orada onunla mayalanır, döndüğünüzde o maya ile pişmeye başlarsınız..!”

16 Aralık 2024 Pazartesi bir kutlu yolculuk başladı. Huzurun kapısından (Hz. Pir Şeyh Şaban-ı Veli Hazretleri) huzurun kaynağına bir yol uzandı. Niyetler alındı sessizce; “Rabbim kalan ömrümü geçen ömrümden hayırlı eyle ve son nefese değin rızan yolunda bir hayat yaşama gayretini lütfeyle.” Menzil mukaddes yolcular Rahman’ın misafirleri. Gözlerde yaş, dillerde dua, gönüller bir kelebek misali uçtu durdu.

Gün burada huzurda başlayıp huzurla bitiyor. Güneş edebinden olsa gerek tatlı tatlı ısıtıyor, rüzgâr usulca değişiyor tenlere sonra sessiz sakın uzaklaşıyor yanınızdan. Bu ilk gelişim değildi bu beldeye evet, lakin ilk defa gelmiş gibi bir heyecan vardı içimde. Çünkü daha yolculuk esnasında başlamıştı son ana kadar devam edecek olan ve her defasında hayran kalacağım anlar.

Bu mübarek yolculuğa bir yıl evvel niyetlendik. İlk iki evladımızı götürüp bu güzelliğin ruhlarına işlemesini dilemiştik. Elhamdülillah kızım Rasulullah’ın bahçesinde attı ilk adımlarını diğer kızım onun bahçesinde koştu doya doya. Şimdi de 3.evladımızı efendimiz (s.a.v.) ve O’nun gezip dolaştığı ömrünü verdiği mübarek beldeler ile ona ismini verdiğimiz Hz. Ömer (r.a.) ve ashabı kiram ile tanışmaktaydı. Oraların boyasıyla boyansın, ruhları oraların havasıyla rahatlasın, ömürleri oraların bereketiyle bereketlensin inşallah.

O gün geldi çatı ve yola koyulduk. Daha önceki ziyaretimizde en etkilendiğim yerler KUBÂ MESCİDİ ve UHUD ŞEHİTLİĞİ olmuştu. Bu ziyaretimizde buralarda daha uzun ve anlamlı vakitler geçirmeyi çok istiyordum ve işte tam da burada başlıyordu hayranlıkla geçireceğim günlerin tılsımı. Uçağımız havalandı ve öz vatanımızdan ayrıldık artık semalardaydık. Yolculuk tamamlandı, uçak indi, bagajlar alındı ve otelimize varmak için otobüslere geçtik. Sorumlu hocamız beyefendi mikrofonu aldı ve sözlerine kelimelerin en güzeli olan Kur’an-ı Kerîm tilaveti ile başladı. Elhamdülillah artık hayalimizi yaşamak için sevdiklerimizle birlikte en sevgilinin şehrindeydik. “Salât û selâm, tahıyyât û ikram, her türlü ihtiram O’na, O’nun âline, ashabına, ehl-î beytine ve etbana yâ Rab!” Tilavetin ardından benim için dünyaları verseler değişmeyeceğim bir açıklama yaptı hocamız;

-Kıymetli umrecilerimiz otelimiz daha hazır olmadığı için sabah namazını kılmak üzere istikametimiz MESCİD-İ KUBÂ!!!

Yüreğim yerinden çıkacak sanki o kadar hızlı atıyor, tüm yorgunluğa rağmen gözlerim ıslıl ıslıl ve kucağımda evladıyla geldim işte efendim. Hoşbulduk efendimi sarıp sarmalayan kanat gerip yuva olan kutlu şehir, emin belde MEDİNE-İ MÜNEVVERE ve MİSAFİRLERİNİ EN MÜKEMMEL ŞEKİLDE KARŞILAYAN EN ÖZEL İKRAMLARLA İKRAMLAYAN EV SAHİBİMİZ HZ.MUHAMMED MUSTAFA sav.

Vardık bu güzel mescide işte tam da içimden geçirdiğim güzelliklerin içindeydim artık. Peki, neresidir burası neden önemlidir? İşte cevabı; İslam Peygamberi Hz. Muhammed Mustafa (sav) Efendimizin Mekke'den Medine'ye hicret ederken konakladığı Kubâ'da inşa ettirdiği, ashabı ile birlikte inşaatında kendisinin de bizzat çalıştığı İslam'da inşa edilen ilk mescit.

“Ta ilk günden takva üzere kurulan mescit, elbette içinde namaza durmana daha uygundur. Orada temizlenmeyi seven kimseler vardır. Allah da temizlenenleri sever.” (Tevbe suresi,9/107). (1) Daha umre yapmadan burada namaz kılanların umre sevabına erişeceğini buyurduğu muazzam mescit. Her şey bir yana gül efendimin her köşesinde izlerini hissettiğim mescit. Kuba'yı ziyaret ederken bu kutlu yolculuktan takva azığını almış olarak dönüp dönmeyeceğimizi içimizde muhasebe edip öyle ayrılmalıyız ki bu güzel mekândaki manaya erişebilelim. (2)

Namazlar kılındı, dualar edildi, mescidin bahçesinde çocuklar koşturuyor ve o mükemmel havayı içlerine doya doya çekiyorlardı. Artık vuslat vaktindeydi sıra. Tüm kırgınlıklarımızı, yorgunluklarımızı, iç sızılarımızı, kanayan yaralarımızı, dağınıklığımızı, perişanlığımızı ve hiç dinmeyen özlemimizi de alıp yanımıza, vardık huzura. "Essalatü vessalamü aleyke ya Resulallah esselatü vessalamü aleyke ya Habiballah esselatü vessalamü aleyke ya hayra halkıllah..."

Kavuştuktan sonra hasreti daha da katmerlenen efendim. Yok ki senden bir tane daha insanı ne olursan ol ne yaparsan yap yine de sarıp sarmalayan. Tüm yaralarına merhem olup, üzerindeki tüm karanlıkları alıp ışığa kavuşturan. Asıl vatanımızdan ayırdık ama meğer gönlün asıl yurdu senin huzurunmuş anladım. Seni nasıl anlatsam bilmem ki, anlatmaya çalıştıkça kelimelerin kifayetsiz kaldığı bir hâl işte.

Devam edelim yolculuğumuza heybelerdeki tüm sıkıntılar, dertler boşaltıldı ve yerine bahar çiçekleri gibi tap taze heyecanlar, umutlar ve güzel anılar doldurmak üzere yer açıldı. Selamlamanın ardından gül kokulu şehirde rengârenk güllerle karşılandığımız otelimize yerleştik manevi gıdaların ardından maddi gıdalarımızı da alıp başladık güne. Bilin bakalım bu günün üçüncü güzelliği ne olabilir sizce?

Söz yine Hocaefendi'de;

- Kıymetli umrecilerimiz bugün akşam sakinliğinde sizlerle rahat rahat dualar edip şehitlerimizi ziyaret etmek bu güzel mekanın havasını teneffüs etmek kalabalıklara karışmadan daha anlamlı vakit geçirebilmek adına tur gezileri dışında özel olarak UHUD ŞEHİTLİĞİ ve OKÇULAR TEPESİ ziyaretimizi gerçekleştireceğiz lütfen hemen hazırlanınız!!!

Durulur mu hemen hazırlanıp koyulduk yola. İşte yine içimden geçirdiklerimin içindeydim. Bu mübarek yerde dualar ettik, emanet edilen hatimleri şehitlerimizin ruhlarına bağışladık. Çocuklar her karışında dolandı, koştu ve yine ruhlarına işlendi. Bu mekân aslında hüznün iliklerimize kadar yerleştiği bir o kadar da bizi silkeleyip kendimize getirdiği bir yerdi. Çünkü içlerinde Hz. Hamza, Hz. Mus'ab, Abdullah b. Cahş, Sa'd b. Rebî ve nice Sahabenin büyüklerinden yetmiş kişinin şehit düştüğü, başta Efendimiz (sav) olmak üzere yaralanmayan hiç bir kimsenin kalmadığı savaş meydanıydı. Uhud Gazvesi, Peygamberimiz (sav)'in talimatına uymayarak bir kısım mücahidin gafflet göstererek, okçuların yerlerini terk etmeleri sonucunda bedel ödenerek nihayete ermişti. (3) Bizler de bugün burada bu olayın bütün ümmete Resulullah'a tabi olma hususunda, son derece dikkatli olmamız gerektiğini her ne şartta olursa olsun İslam sancağını yere düşürmeden onun izinde bir ve beraber olabilmenin ne kadar önemli olduğu dersini veriyor. O halde niyet ettik ya rabbi ilay-ı kelimetullah uğrunda din, vatan, ezan ve bayrak uğrunda her türlü zorlukta bir ve beraber olmaya. Şehitliğin ardından durağımız bir hurma bahçesi idi. Nedir bu hurma neden bu kadar faydalıdır? Cevabı ayet-i kerimelerde ve hadis-i şeriflerde saklı;

Ra'd Süresi 13/4

“Yeryüzünde birbirine komşu kara parçaları, üzüm bağları, ekinler, bir kökten birkaç gövde hâlinde çatallı çıkan hurma ağaçları ve bir kökten tek sürgü halinde çatalsız çıkan hurma ağaçları vardır. Bunların hepsi aynı suyla sulanmaktadır. Buna rağmen canlılara sağladıkları ürünler bakımından, ayrıca tat, gıda ve kalite açısından biz onları farklı farklı yapıyor ve bazısını bazısına tercih edilir kılıyoruz. Elbette bunlarda aklını kullanan kimseler için dersler ve ibretler vardır”.(4)

Selman İbn-i Âmir (r.a) den rivayet edildiğine göre Peygamber aleyhisselâm şöyle buyurdu:

“Biriniz orucunu açacağı zaman hurma ile açsın; çünkü hurma bereketlidir. Eğer hurma bulamazsa orucunu su ile açsın; çünkü su temizdir.”(5)

Bizler de Rabbimizin bu lezzetli nimetinden misafirlerimize ikram etmek üzere hurmalarımızı alıp otelimize döndük.

Medine'de üçüncü günümüz tüm yoğunluğu ile başladı elhamdülillah. Bugün durağımız, Medine sokaklarında bulunan bizlere boynu bükük bir şekilde “ben sizin ecdadınızdan” kaldım diyerek sanki feryâd eden Haydarpaşa'dan Medine-i Münevvere'ye uzanan ecdadımızdan miras, SULTAN ABDÜLHAMİD HAN hazretlerinden yadigâr, ceddimizle ne kadar gurur duysak az dedirten, lakin sahip çıkamadığımız öksüz kalmış yapılardan biri olan tarihi Hicaz Osmanlı Demiryolu Tren Garı. Biraz hüznü bir geziydi çünkü bizimdi ama biz sadece uzaktan bakabiliyorduk. Sahip çıkılamayan her şey bir gün yitip gitmeye mahkûm vesselam. Hüznümüz dağıldıysa yüzlerde tebessüme vesile olacak bir anı daha yaşandı bu kutlu mekânda. Öyleyse devam edelim yolculuğumuza.

RASULULLÂH (sav) in HANESİNDE ONUN MİSAFİRİ, OLMAK EN ÖZEL İKRAMLARLA İKRAMLANMAK...

OYSAKİ; SADECE İÇİMDEN GEÇİRMİŞTİM!

-Bir ikindi vaktiydi yine huzurda namazlar kılındı, yola düşüldü. Bir toplu iğne gerekli oldu uyuyan oğlumun arabasının üzerine serdiğim fakat rüzgârdan dolayı uçuşan seccademi tutturmak için. Ama fark ettim ki, yanıma hiç iğne almamışım. Sonra içimden geçiverdi bir iğne olsaydı iyi olurdu diye ama dilime değmedi kelimeler. 365. kapiya doğru ilerlerken ayağımın iç tarafında bir şey hissettim sinek ısırığıdır dedim ve devam ettim. Ben yürüdüm o da usulca yürüdü benimle. Kapiya geldiğimde aynı hissi tekrar yaşadım. Eğildim, baktım, lakin gözlerime inanamadım evet evet beyaz boncuklu bir toplu iğne gelip ilişmişti çorabıma, ama canımı yakmıyordu ve tenime batmıyordu. Dokunup sessizce çekiliyordu bir kenara ve sadece haber veriyordu onu oradan almam için. “Ey âlemlerin rabbi olan Yüce mevlam nedir sendeki bu bitmek tükenmek bilmeyen verme sevdası hem de karşılığında hiçbir şey almadan.” Peki, bitti mi dersiniz ikramlar? Tabiki hayır hiç biter mi? Devam ediyoruz bu şehrin her karışında dolanmaya Resul’ün izlerini arayıp bulup heybemize eklemeye. Evet, ikinci kez en özel mekânlara Kubâ ve Uhud Şehitliği’ne gidiyoruz. Anlatılmaz yaşanır cümlesinin vücûd bulmuş halini idrak ediyoruz hep birlikte. “Yolun güzelliği bir de yoldaşlardandır” derler ya hani tam da öyle güzel insanları bir araya getiren Rabbime şükürler olsun. Ve burada bir konuya değinmeden edemeyeceğim; Rabbim sorumluluklarını hakkıyla ihlasla ve gayretle yerine getirmeye çalışan gerçek ilim sahiplerini de bize mihmandar kıldın biz onlardan razıyız sen de onlardan razı ol...

Dakikalar saatleri, günler geceleri, takip ediyor ve ben tüm bu olup bitenler karşısında sana tekrar tekrar hayranım Ya Rab! Hiç bitmesini istemediğim bir rüya sanki. Tüm bunları düşünürken yazmadan da edemiyorum haykırmak istiyorum herkese; ne olur evlad-ü ıyalinizle birlikte koşup koşup gelin bu diyara. Dolduralım tüm sokakları gösterelim tüm dünyaya ümmet kimmiş! Sonra duruyorum, tekrar düşünüyorum buraya gelebilmek için önce niyet, sonra dua, sonra gayret, bir de çağrılmak gerek...

Huzurun şehri Medine sen ne güzelsin ve içinde Hz. Muhammed gibi eşsiz bir inci saklıyorsun. Bugün de yine Ravzadayız efendim. Dünyanın keşmekeşinde emanetlerimizin yavrularımızın gönül rahatlığıyla bahçelere çıkaramadığımız şu dünyada senin cennet bahçende göklere ulaşan kahkahaları eşliğinde koşturmalarını izlemek varmış nasipte. Onlar birbirlerinin dilini bilmiyorlar ama ruhlarındaki saflıkla en güzel oyunları kurdular ve oynadılar. Eğlendikçe eğlendiler. Keşke tüm insanlığa gösterebilseydim o muhteşem anlarını, din, dil, ırk fark etmeksizin birlik ve beraberlik içerisinde nasıl yol aldığını. Rabbim onları vesile kılmıştı aslında. Oysaki benlik duygusunun esiri olmuş bizlere sanki ders veriyorlardı. Tüm bu güzellikler içerisinde günler durmadan akıyor ve ayrılık vakti yaklaşıyordu. İşte ayrılık vakti geldi çattı. Vakit Hicret vaktiydi.

HİCRET: Efendimiz (s.a.v)'in “Ey Mekke vallahi mecbur bırakmasalardı seni asla terk etmezdim” dediği yurdundan ayrılıp onu sarıp sarmalamaya can atan Yesrib'e gidişinin adıydı.

Bugün bizim hicretimizde senin huzurundan ayrılıp, senin en sevdiğin beldeye varmak olacak ya Resulallah. Ve bu ayrılık şunu düşündürdü;

Meğer vazgeçmek tek başına yapılan bir eylem değilmiş. Meğer vazgeçmek, karşındakinin seni mecbur bıraktığı bir eylemiş.

Öyle olmasaydı eğer sen en sevdiğini bırakıp gitmezdin. Şimdi bizler de içimiz yana yana ama mecbur kaldığımız için buradan ayrılıyoruz. Dediler ki; sana veda ziyareti yapacakmışız Mekke'ye gitme vaktiymiş, o da ne ki sadece şehrine varınca mı seninleyiz acep. Sen bizi görmeden sevdin ümmetim dedin bize yakışır mıydı bu veda ziyareti... Heyhat!!!

Öyleyse ben sana veda etmiyorum efendim bilakis bu yürek attıkça son nefesi verinceye kadar bedenim nerede olursa olsun sen hep bu gönlün en özel yerinde olacaksın inşallah Ben de her fırsatta sana kavuşabilmenin derdiyle dertleneceğim. Hasılıkelam; her günün sonunda bir gece, her güz mevsiminin sonunda bir kış, her yolculuğun sonunda bir dönüş, her güzel şeyin sonunda bir nihayet mutlaka vardır. Lakin bu bitiş en güzel günlerin başlangıcına vesile olsun. Rabbim senden niyazımdır bu ayrılık aralıklı olsun lakin sonsuz olmasın Bizler bu yurda yine gelip yenilenelim...

*Aydan GÜRKAYNAK
KÜ İlahiyat Fakültesi*

TÜRKİYE – AB İLİŞKİLERİNDE MÜLTECİ KRİZİ

ÖZET

Türkiye, coğrafi ve jeopolitik konumu nedeniyle göçmenler için her zaman kaynak ve transit ülke konumunda olmuştur. Özellikle 2011’de başlayan Suriye İç Savaşı, Türkiye’yi sosyal, siyasi ve ekonomik olarak olumsuz anlamda etkisi altına alan kitlesel bir göç dalgasına neden olmuştur. Başlangıçta bölgesel kriz olarak nitelendirilen ve çoğunluğu Suriyeli olmak üzere Irak, Afganistan ve diğer ülke vatandaşlarının da içinde olduğu bu göç hareketlerinin artması ve AB sınırına ulaşması sonucunda Türkiye ile AB arasında yapılacak iş birliğinin önemini daha da arttırmıştır. Bu bağlamda bu makale, Türkiye ile AB arasında yaşanan mülteci sorununu detaylı bir şekilde ele almaktadır. 2013’te Türkiye ile AB arasında imzalanan Geri Kabul Antlaşması ile iki taraf arasında münasebetler artmaya başladı. 2015’te AB Komisyonu tarafından hazırlana taslak planı ile Türkiye’ye verilen vaatler ikili ilişkilerin geleceği açısından incelenmektedir. Makalenin son kısmında ise AB üyesi ülkelerin mültecileri almamak için ortaya koyduğu gerekçeler ikili ilişkiler açısından değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Avrupa Birliği, Türkiye, Mülteci Krizi, Geri Kabul, Göç, Suriye

GİRİŞ

Türkiye jeopolitik konumundan dolayı yüzyıllardır insanların ülkesini bırakarak geldiği ya da geçiş noktası olarak kullandığı bir transit ülke olmuştur. İki binli yılların özellikle ikinci on yılından itibaren çok fazla düzensiz göçe maruz kalan bir ülke konumunda olmuştur. Özellikle Suriye İç Savaşı nedeniyle yoğun bir Suriyeli göçü ile karşı karşıya kalmıştır. Savaşın patlat vermesinin ardından düzensiz göç ve sığınmacı hareketleri de daha önce görülmemiş seviyelere ulaştı. Bunu yanında işsizlik, savaş, ekonomik sorunlar vb. nedenlerle Irak, Afganistan, İran ve Afrika ülkelerinden gelen insanlar için bir geçiş ülkesi haline gelmiştir. Bu şekilde gelen insanların gitmek istedikleri yer ise Avrupa ülkeleri olmaktadır. Ege Denizi yoluyla Türkiye'den Yunanistan'a ulaşmaya çalışan yüzbinlerce insan AB topraklarına gitmeye başladılar. Bu durum AB ülkeleri ile Türkiye'yi düzensiz sorunu ile baş başa bırakmıştır.

Avrupa'da artan mülteci sayısı AB ülkelerini ciddi anlamda rahatsız etmiştir. Bundan dolayı artan mülteciler konusundan önlemler almak için çeşitli anlaşmalar ve planlar hazırlanmıştır. Bu noktada AB'nin Türkiye ile olan iş birliği çok önemlidir. Bu bağlamda AB ile Türkiye arasında 2013'te imzalanan Geri Kabul Anlaşması ile Avrupa Birliği ülkelerine yasadışı yollarla giriş yapan üçüncü ülke vatandaşlarını ve vatansız göçmenleri, transit geçiş yaptıkları ülkeye yani Türkiye'ye iade edilmeleri mümkün olabilmektedir. Geri kabul anlaşmaları belirli kolaylıklar ve ödüller karşılığında uygulanabilen anlaşmalardır. Bu yüzden AB ile Türkiye arasında yakın iş birliğinin olması gerekmektedir.

2015'e kadar Avrupa Türkiye'ye sadece fon desteği vermiştir. Ancak krizin boyutuna ve mülteci sayısına baktığımızda verilen desteğin yetersiz olduğu söylenebilir. Mevcut krize karşı duyarsız kalan Avrupa ülkeleri, Suriyelilerin rotasını Avrupa'ya çevirmesiyle yeni stratejilerin geliştirilmesi gerekliliği ile yüzleşmiştir (Şen ve Özkorul, 2016:90). AB ülkelerinin mülteci krizine ortak bir eylem planı belirleyemediğini söyleyebiliriz. Bu noktada AB mülteci krizinin çözümünde aday ülke statüsünde olan Türkiye ile yakın işbirliğine ihtiyaç duymuştur. Bu bağlamda Avrupa Komisyonu 6 Ekim 2015'te bir taslak planı hazırladı. Bu taslak planı, mülteci sorununu çözmek amacıyla karşılığında Türkiye'ye bazı ödüllerin verileceği bir hızlandırılmış Türkiye – AB iş birliğini öngörmekteydi. Bu çalışmada AB ve Türkiye arasındaki mülteci krizi süreci ve iki tarafında bu süreç karşısında ortaya koydukları tutum değerlendirilecektir.

1. Mülteci Krizinin Avrupa Birliği ve Türkiye İlişkilerine Etkileri

2011 yılında Suriye’de başlayan iç karışıklıklar neticesinde yerlerinden olan milyonlarca insanın sığınma arayışı, İkinci Dünya Savaşı sonrası görülen en büyük mülteci krizine yol açmıştır. BMMYK verilerine göre sadece Suriye’de 5 milyon kişi ülkesini tek etmek zorunda kalmıştır (BMMYK, 2016). Yaşanan mülteci krizinde büyük bir çoğunluk güvenli bir yerde yaşama ümidiyle Türkiye’ye sığınırken, bir kısmı da refah seviyesinin daha iyi olacağını düşündüğünden Avrupa’ya sığınmak istemiştir. Bu yüzden Türkiye’deki Suriyeliler sadece Türkiye’yi değil Avrupa Birliği’ni de gelecekte ne olacağı, birliği nasıl etkileyeceği ve politikalarının nasıl ilerleyeceği konusunda oldukça endişelendirmektedir. Bu bağlamda yaşanan göç hareketliliği uluslararası bir olarak değerlendirilmekte ve Türkiye ile Avrupa Birliği arasındaki göç ve sığınmacı ilişkisi yeniden şekillenmektedir (Bozkaya ve Kıncal, 2018:113).

Kriz karşısında gösterilen tutumlara bu açıdan bakıldığında görülmektedir ki Türkiye kitleler halinde gelen insanların sığınma talebini kabul ederek gayet insancıl bir yaklaşım sergileyerek bu insanlık krizini adeta benimsemiştir. Yaşanan sürecin kısa bir zaman diliminde çözülüp, anlaşmaya varılacağı düşünülmüş olsa gerek ki alınan önlemler ve sunulan çözümler bu noktada uzun vadeli olmamıştır (Karacalar, 2018: 2428). Fakat Suriye’de yaşanan kriz sadece ülke içinde kalmamış, aynı zamanda küresel güçlerin de dâhil olması krizin çözüm süresini uzatmış ve hatta belirsizliğe sürüklemiştir. Fakat Türkiye’nin iltica talebiyle gelen gruplar da dâhil olmak üzere, gelen her sığınmacıya kucak açarak kamplarda güvenli ve rahat bir yaşam sunması da tüm dünyanın hemfikir olduğu bir gerçektir (Öztürk ve Boyacı, 2022:1817).

Türkiye iç savaştan kaçan Suriyelilere açık kapı politikasını tüm unsurlarıyla uygulamış ve yaptığı hukuki düzenlemeler sonucunda bu kişilere geçici koruma sağlamıştır. Bu doğrultuda Türkiye’deki duruma bakıldığında geçici koruma sağlanan kişiler elde ettikleri kimlik belgesiyle geçici korumaları sonlandırılana dek Türkiye’de yasal olarak kalabilmektedirler. 2014 yılında çıkarılan Geçici Koruma Yönetmeliği ile söz konusu kişilere başta sağlık hizmetleri olmak üzere sosyal yardım hizmetleri ile tercümanlık ve benzeri işlerin sağlanabilmesi detaylı olarak düzenlenmiştir (Şen ve Özkorul, 2016:103). Türkiye her ne kadar yardım elini sürekli uzatsa da diğer ülkelerin de bu sorumluluğu paylaşmaları gerektiğini her fırsatta dile getirmektedir. Fakat yaşanan bu mülteci krizinde külfet paylaşımını görmezden gelen Avrupa ülkelerince yalnız bırakılan Türkiye, ev sahipliği yapmakta olduğu mültecilere koruma sağlamaya devam etmesinin yanında aynı zamanda bu süreçte hukuk dışı yollarla Avrupa ülkelerine yapılan düzensiz göçü de yönetme çabalarını sürdürmüştür (Altay ve Özdemir, 2022:415).

Türkiye’nin mültecilere uyguladığı açık kapı politikasına karşın Avrupa ülkelerinden sürecin başında beklediği desteği görmemiştir ve AB mülteci krizine uzun süre duyarsız kalmıştır. Fakat Akdeniz ve Ege’de yaşanan insanlık dramları ve nu sorunun AB sınırlarına kadar dayanması sonucu AB, Türkiye ile iş birliği yapmak durumunda kalmıştır (Kardemir, 2016).

2. Türkiye – AB Geri Kabul Anlaşması

Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği verilerine göre, 2014 yılında 1.6 milyonla en çok mülteci kabul eden ülke Türkiye'dir. Türkiye 2016 yılına kadar mültecilere 7.5 milyar dolar harcadı. Avrupa Birliği'nin ise mülteciler konusunda kendisinin dışında bir ev sahibi arayışı içinde olduğu görülmektedir. Bu sebepten ötürü AB, yasa dışı yollarla Avrupa'ya giden mültecilerin Türkiye'ye geri gönderilmesini istiyor (Karakaş, 2016:5). Bu bağlamda Türkiye ile AB arasında atılan adımların en önemlisi, Türkiye'nin uzun senelerdir tereddütle bakıp imzalamaktan çekindiği 16 Ekim 2013 yılında imzalanan Geri Kabul Anlaşmasıdır (Tekin, 2017:667).

Geri Kabul Anlaşması; yasa dışı göç ve mülteci akınlarını Avrupa'dan uzak tutmak amacıyla AB ülkeleri ile üçüncü ülkelerin iş birliğini düzenleyen anlaşmadır. Bu anlaşma, üçüncü ülke vatandaşlarının ya da vatansız kişilerin AB ülkelerine girmeden önce, transit geçtiği ülkelere veya kaynak ülkelere geri kabullerini sağlamak amacıyla yapılan uluslararası anlaşmadır (Türkdoğan, 2018:75). Geri Kabul Anlaşmalarının amacı, Avrupa ülkelerine yapılan düzensiz göçü kontrol altına alabilmek ve yasa dışı yollarla Avrupa ülkelerine ulaşmak için kullandıkları transit ülkeye veya mültecilerin kendi vatandaşı oldukları ülkeye geri kabulünü kolaylaştırmaktır (Çelik, 2020:47). Türkiye anlaşmanın beraberinde getireceği yükü ilgili olarak kara alıcı ve kamuoyu düzeyinde var olan kaygılardan dolayı başta anlaşmayı imzalamakta isteksiz davrandı. Bu kaygıları doğuran nedenlerden ilki, Türkiye'nin düzensiz göçmenleri misafir edecek kapasiteye sahip olmadığıdır. Diğer neden ise, mültecileri ağırlamanın getireceği maliyet konusunda AB'nin Türkiye'ye adil ve samimi davranmadığıdır (Nas, 2015:180). Tüm bunlar göz önüne alındığında, Türkiye'nin istenmeyen mültecilerin tutulduğu bir bölge olarak görüldüğü gerçeğini gözler önüne seriyor.

AB, vize serbestliği konusunu Geri Kabul Anlaşmasının imzalanmasına bağlamış ve Türkiye'nin şartları yerine getirmesi ve vize ile ilgili yol haritasını uygulaması durumunda Türk vatandaşları için Schengen Alanı'nda kısa bir süre için serbest dolaşım hakkını elde edeceği süreci başlatmıştır (Nas, 2015:180). Anlaşmanın karşılıklı yükümlülüklerin üç yıllık bir geçiş döneminde yerine getirilmesi durumunda yürürlüğe gireceği belirtilmiştir (Acar, 2019:60). AB, mültecilerin Türkiye'yi transit kullanarak AB'ye giriş yaptığı konusunda deliller kullanarak ispat ve ikna etmelidir. Türkiye'nin gerekli incelemeleri yapmasının ardından, mültecilerin Türkiye üzerinden AB'ye gittiği kesinleşirse iade süreci başlamaktadır (Akdoğan, 2018:61). Tüm bunlara baktığımızda, AB'nin mülteci sorunuyla birlikte Türkiye ile iş birliğine olan ihtiyacın artmasıyla üyelik müzakerelerinin ve vize serbestliği sürenin hızlanması, Türkiye-AB ilişkileri açısından yeni bir sayfanın açıldığını söyleyebiliriz.

Türkiye ile AB arasında imzalanan Geri Kabul Anlaşması'nın en sıkıntılı dönemlerinden birisi de 2015 yılında en üst zirvelere çıkan Suriyeli mülteci sorunu olmuştur. BMMYK verilerine göre kayıt altına alınmış Suriyeli göçmen sayısı 3,6 milyon civarındadır (Çelik, 2020:49).

Kasım 2015'te yapılan Türkiye-AB Zirvesi ile Türkiye'de bulunan Suriyeli uyruklu göçmenleri desteklemek ve göç yönetiminde iş birliğini sürdürmek amacıyla 15 Ekim 2015'te kabul edilen Ortak Eylem Planı'nın hayata geçirilmesine karar verilmiştir.

Göç hareketlerinin kitlesel boyutlara ulaşmasından endişe duyan AB üyesi devletler, Türkiye'nin bu süreçteki rolünü devam ettirmesi isteğiyle siyasi ve mali olarak destekleme kararı almışlardır. Zirve Türkiye-AB ilişkilerinin geliştirilmesi açısından köprü görevi görmüştür (European Council, 2015). Ortak Eylem Planı ile Türkiye, kendi topraklarından AB ülkelerine yapılan düzensiz göç hareketlerini engellemeye yönelik çabalarını arttırmayı ve sığınmacı statüsü tanınmayan mültecileri de geri almayı kabul ederken, AB de bu mültecilerin ihtiyaçlarının karşılanması için Sığınmacı Mali İmkânı kapsamında Türkiye'ye mali yardımda bulunmayı taahhüt etti. Ortak Eylem Planı'nın mülteci hareketlerini sınırlandırmakta başarı sağlamaması üzerine, Türkiye ile AB arasında 18 Mart 2016 tarihinde Türkiye-AB Mutabakatı olarak bilinen yeni bir düzenleme üzerine karar kılındı (Tekin, 2017:667).

3. 18 Mart Türkiye-AB Mutabakatı

18 Mart 2016'da gerçekleştirilen Zirve'de, AB ve Türkiye Ortak Eylem Planı'nın uygulanmasına yönelik taahhütlerini yineleyerek Türkiye-AB ilişkileri ve mülteci yönetimine ilişkin diğer önlemler üzerinde anlaşıldı. Zirve'de özellikle üzerinde durulan ve anlaşılan konular; düzensiz göçün önlenmesine yönelik atılacak adımların belirlenmesi, insan kaçakçılığı ile kararlı bir şekilde mücadele edilmesi ve mali yardımlar kapsamında başlangıç olarak tahsis edilen 3 milyar Euro tutarındaki bütçenin hızlı bir şekilde mültecilerin en çok ihtiyaç duyduğu alanlarda yapılacak projelere yönlendirilmesi olmuştur. Ayrıca mali yardımın hepsinin kullanılma durumuna gelindiğinde ve bahsedilen yükümlülükler yerine getirildiğinde, 3 milyar Euro tutarındaki ilave yardımın 2018'de devreye sokulacağı belirtilmiştir (Altay ve Özdemir, 2022:417). Söz konusu Zirve'de düzensiz göçün engellenmesi amacıyla süre gelen görüşmelerde de son aşamaya gelinmiştir. Aynı zamanda Mutabakat metninde düzensiz göç ile mücadelede somut adımların belirlenmiş olmasının yanı sıra vize serbestisi açısından da önemli söylemler içermektedir (Şen ve Özkorul, 2016:107).

18 Mart Mutabakatı, Türkiye'den 20 Marttan sonra Yunan adalarına ulaşan bütün düzensiz göçmenlerin Türkiye'ye geri gönderilmesini öngörüyor. Buna paralel olarak Türk vatandaşlarına yönelik vize serbestisi yol haritasının da hızlandırılması gündeme geldi. Avrupa Komisyonu gerekli düzenlemeyi AB Bakanlar Konseyi ve Avrupa Parlamentosu'nun onayına sunmayı taahhüt etti. Fakat daha sonraki süreçte Türkiye'nin yerine getirmesi gerekenleri tam olarak yerine getirmediği değerlendirilerek herhangi bir ilerleme kaydedilmedi (Tekin, 2017:668).

Düzensiz göç ile mücadele kapsamında ele alındığında 18 Mart Mutabakatının başarılı olduğunu söyleyebiliriz. BMMYK verilerine göre Yunan adalarına geçişler 2015 yılına göre ciddi anlamda azalma meydana gelmiştir. 2015'te Ege Denizi'nden Yunanistan'a geçen düzensiz göçmen sayısı 1 milyona yaklaşmışken, 2016 yılında bu rakam 170.000'lere gerilemiştir. Böylece bu mutabakatın AB'ye yönelik göç hareketlerini azaltma noktasında başarılı olduğu söylenebilir (Şen ve Özkorul, 2016:108). Fakat mutabakatın imzalanmasından kısa bir süre sonra BMMYK, bu anlaşmayı desteklemediğini, varılan uzlaşmayla Yunanistan'da göçmenlerin zorla tutuldukları merkezlerin 'toplama kampı' niteliğine dönüştüğünü ifade ederek bu sürece katkıda bulunmayacağını açıkladı (UN Refugee Agency, 2016). Diğer taraftan bu noktada Türkiye'ye verilen vize serbestisi başta olmak üzere mali yardımların ve diğer desteklerin tam anlamıyla yerine getirilmemesi sürecin daha verimli işlemesi açısından zora sokmaktadır.

SONUÇ

Son yüzyılın en önemli insanlık sorunlarından biri hiç şüphesiz ki mültecilerin durumudur. Savaşların, krizlerin, ulusal/uluslararası çatışmaların ve hatta iklim değişikliğinin kapsamı ve şiddeti arttıkça buna paralel olarak dünya genelindeki mülteci sorununun kapsamı ve etkileri de artmaktadır. Bu sorunun çözümüne yönelik çalışmaların ise ne ölçüde yeterli olduğu tartışmalı bir konudur.

Türkiye, resmi kaynaklarında onayladığı şekilde dünyada en fazla mülteciye ev sahipliği yapan ülke durumundadır. Mülteciler Suriye, Irak, Afganistan, İran vb. ülkelerden olmasına karşın en fazla Suriyeli mülteci sayısıdır ve bu sayı yaklaşık 3,6 milyondur. Ülkelerini bırakmak zorunda kalan kişilerin daha rahat bir yaşam için Türkiye'ye ve Türkiye üzerinde de Avrupa'ya legal ya da illegal yollardan geçtiği görülmüştür. Bu noktada AB ülkeleri de mülteciler konusunda sorunlar yaşamaya başlamışlardır. AB'nin mülteci sorunu ile birlikte Türkiye ile olan iş birliğine ihtiyacının artmasıyla üyelik müzakerelerinin ve vize serbestliği sürecinin hızlanması, Türkiye-AB ilişkileri açısından artık yeni bir dönemin başladığını söyleyebiliriz.

Geri Kabul Anlaşması ile Türkiye ile AB arasında yasa dışı yollardan Avrupa'ya giden mültecilerin geri iadesi hakkında karşılıklı anlaşmaya varılmıştır. AB de Türkiye'nin bu tutumu karşısında özellikle de vize serbestliği ve mali yardımlar olmak üzere çeşitli konularda destek sözü vermiştir.

İlerleyen zamanlarda, AB her ne kadar Türkiye ile ortak hareket etmeye çalışsa da çıkarları farklı olduğu için mülteci krizi karşısında gösterdikleri tavırlar da farklı olmuştur. Avrupa Birliği oluşturmak istediği 'Avrupa Kalesi' tutumundan vazgeçmeyerek Türkiye'de yaşayan Suriyeli mültecilerin AB'ye geçmesini istemediği için politikalarını güvenlik çerçevesinde çizmiştir.

Türkiye her ne kadar sığınmacılara yardım ediyorken sorumluluğun sadece kendisine yüklenmemesi gerektiğini ve en çok mülteciye ev sahipliği yapan ülke konumunda olduğu için, yapılan yardımların arttırılması gerektiğini dile getirirse de AB'nin bu düşünceye sıcak yaklaşmadığı değerlendirilmektedir.

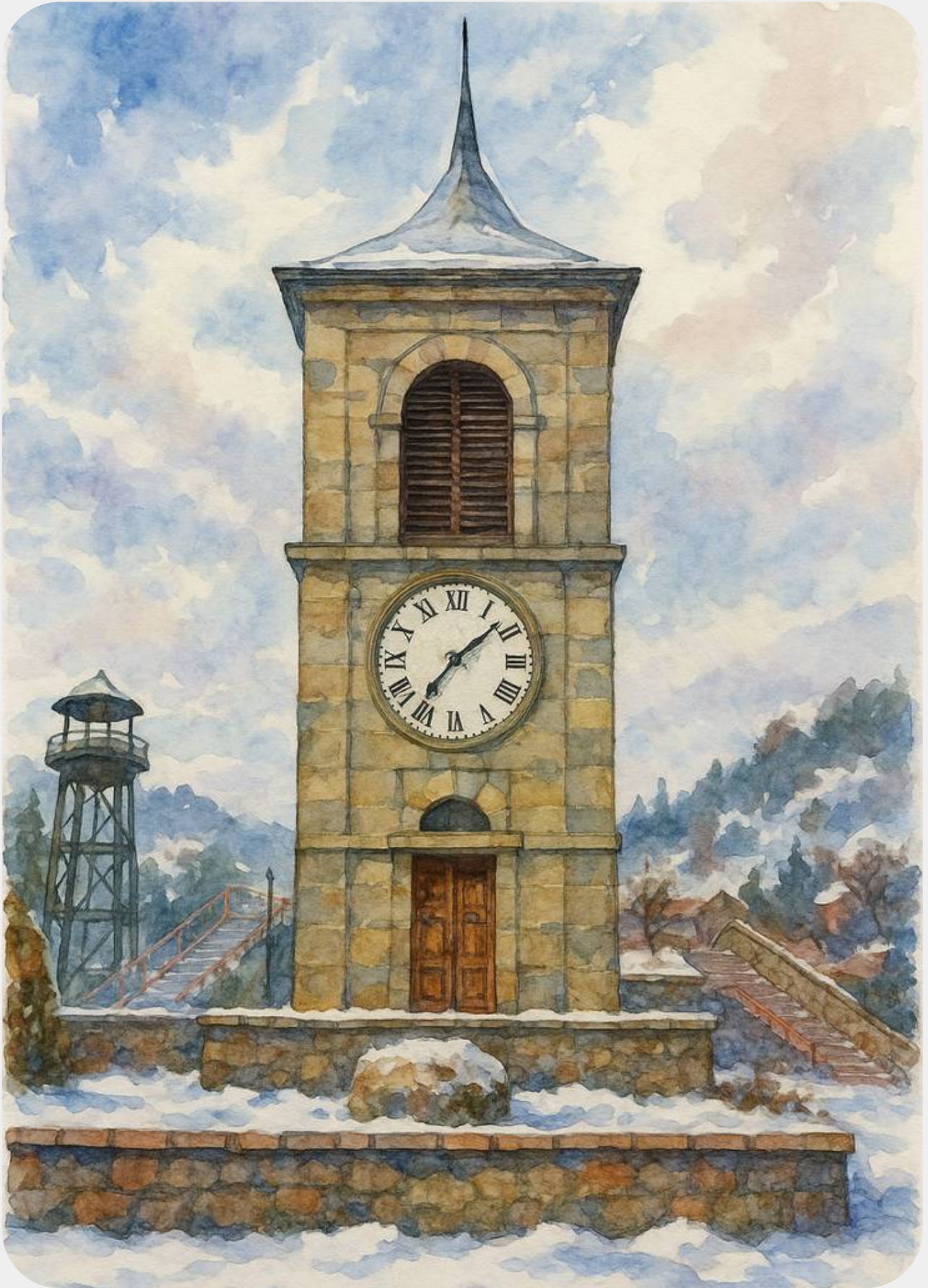
Avrupa Birliği ile Türkiye arasında ilişkiler özellikle vize serbestisi konusunda verilen sözlerin tutulmamasından dolayı gerilemişken, AB Türkiye'yi sınırlarını yeterince korumamakla ve bu yüzden de düzensiz göç sayısında artış olduğu yönünde suçlamış, Türkiye de terör konusunda Avrupa Birliği'ni suçlamıştır. Karşılıklı suçlamaların da ilişkilerin daha ileriye gitmesine engel teşkil ettiği görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Acar, F. (2019), Türkiye-Avrupa Birliği Mülteci Politikaları ve Suriyeli Mülteciler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Akdoğan, M. (2018), Avrupa Birliği'nin Sınırlarına Dayanan Mülteci Krizi ve Yönetimi, 1(1), 48-74.
- Altay, A. ve Özdemir, E. A. (2022), Türkiye ve Avrupa Birliği Arasında Mülteci Krizi: Mali Yardım Programı Üzerine Bir İnceleme, Bingöl Üniversitesi SBE Dergisi, 24, 409-423.
- BOZKAYA, Ö. & KINCAL, A. (2018), Türkiye-Avrupa Birliği İlişkileri ve Suriyeli Yerinden Edilmiş Kişiler Bağlamında Türkiye'nin Göç Politikasındaki Gelişimin Değerlendirilmesi, Göç Araştırmaları Dergisi, 4 (2), 113- 115.
- Çelik, N. (2020), Türkiye-AB İlişkileri Çerçevesinde Mülteci Sorunu, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karabük Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- European Council (2015), *Meeting of the EU heads of state or government with Turkey*, <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/international-summit/> /2015/11/29, (Erişim Tarihi: 14.06.2023).
- KARACALAR, A. (2018), İltica Rejimi Çerçevesinde Türkiye - Avrupa Birliği İlişkileri: Suriyeli Göçmen Krizi, Social Sciences Studies Journal Dergisi, 4(19), 2428-2429.
- Karademir, M. (2016), Mülteci Krizi ve Avrupa Birliği, TASAM, http://www.tasam.org/trTR/Icerik/26781/multeci_krizi_ve_avrupa_birligi (10.06.2023).
- Karakas, D.(2016), Mülteci Sorunu Çerçevesinde Avrupa Birliği-Türkiye İlişkileri, Ortadoğu Enstitüsü, 16, 1-8.
- Nas, Ç. (2015), Türkiye-AB İlişkilerinde Geri Kabul ve Vize Serbestliği: Hareketliliğin Yönetimi, 23(2), 169-186.
- Öztürk T. ve Boyacı, E. (2022), Suriyeli Mülteci Krizinin Türkiye ve Avrupa Birliği İlişkisine Yansıması: Dünya Sistemleri Analizi Üzerinden Bir Değerlendirme, 6(1), 1809-1823.
- Şen, Y. F. ve Özkorul, G. (2016), Türkiye-Avrupa Birliği İlişkilerinde Yeni Bir Eşik: Sığınmacı Krizi Bağlamında Bir Değerlendirme, Göç Araştırmaları Dergisi, 2(2), 86-119.
- Tekin, B. Ç. (2017), Düzensiz Göçün Yönetimi Konusunda Varılan Türkiye-AB Mutabakatının Avrupa Birliği'nin Uluslararası Kimliği Üzerindeki Etkileri, Marmara İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 39(2), 659-678.
- Türkdoğan, M. A. (2018), Mülteci Hukuku Bağlamında Avrupa Birliğinde Mülteci ve Sığınmacı Politikaları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi SBE, Bolu.
- UN Refugee Agency (2016), UNHCR Redefines Role In Greece As EU-Turkey Deal Comes Into Effect, <http://www.unhcr.org/news/briefing/2016/3/56f10d049/unhcr-redefines-role-greece-eu-turkeydeal-comes-effect.html>, (Erişim Tarihi: 12.06.2023).

Muhammed Said CENGİZ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans

MUSTAFA KUTLU'NUN ESERLERİNDE TÜRK KÜLTÜRÜ

Kültür, milletin yüzyıllar boyunca ilgi, algı, tutum ve davranışlarla tezahür eden yaşam biçimi, maddi ve manevi değerler bütünü olarak tanımlanmaktadır. Bir başka ifadeyle toplumun, tarihi süreci boyunca biriktirdiği tüm bilgi ve değerlerini ifade eder. Bu çerçevede örneğin tüm bir topluma ait olan doğum, evlilik, giyim, yemek, inamış biçimleri gibi tüm öğeler kültürün bir parçasını teşkil etmektedir.

Yazarlık hayatına başladığı günden bugüne değin Türk edebiyat alanında çok başarılı eserler vermiş olan Mustafa Kutlu, eserlerinde kültürümüze ait öğeleri başarılı bir şekilde kullanmış ve gerçekten Türk toplumunun kültürel yapısını yansıtan bir ayna vazifesi görmüştür. Yazarın eserlerinde kültürün çeşitli öğelerinden izlere rastlanmaktadır.

Kutlu, *Beyhude Ömrüm* eserinde Mustafa efendi'nin “Bir kere ben kendisini kendi haneme davet ettim, Allah ne verdiyse birlikte yedik içtik.” cümlesiyle yardımlaşma konusunu bize aktararak Türk toplumunun misafirperverlik kültürünü yansıtmıştır. Ayrıca *Kapıları Açmak* eserinde de “Kazmayı küreği kapıp imece usulü ile epeyce bir zaman uğraştıktan sonra; dereler üzerine şimdilerde dahi görenleri hayranlığa sevk eden, ince kavisli, zarif köprüler inşa ederek, kağı arabalarının, at arabalarının, yüklü develerin geçeceği yolu tamam etmişler.” cümlesi ile de Türk kültüründe önemli bir yeri olan imece usulü dayanışma ve yardımlaşmaya, Türklerin köprü mimarisi üslubuna ve geleneksel ulaşım araçlarımız olan kağı ve at arabasına değinmiştir. Şu an ailemizde de bu anlayışı aynen görürüz. Gelen misafire ikram ve köy işlerini bazen beraber yaparız.

Mavi Kuş eserinde yer alan “Çoğu yerde, askerlik yapmamış delikanlıya kız vermezler.” cümlesiyle, askerliğini bitiren erkeğin sevdiğiyle evlendiğine vurgu yapılmaktadır. Mustafa Kutlu bu cümleyle tarihi bir geleneği bize aktarmıştır. Geleneğe göre gençler ancak askerliğini yaptıktan sonra evlendirilmektedir. Bunun sebebi gençlerin askerlikten sonra olgunlaşacağına ve ancak o zaman evliliğin sorumluluğunu taşıyabileceğine inanılmasıdır.

Mustafa Kutlu'nun eserlerinde Türk kültürünün önemli öğelerinden olan doğumundan sonra çocuğa isim verme âdetine de rastlanmaktadır. *Rüzgârlı Pazar* eserinde yer alan “Bir çocuk, iki çocuk, üç çocuk. Çocuklar yaşamıyor. Dördüncü, hikmet-i Hüda işte, ölmemiş. Adını hâliyle Duran koymuşlar.” cümlesi bu kültürü yansıtmaktadır. Kültürümüze göre ilk doğan çocuklarını kaybeden aileler doğan son çocuğu ölmesin diye erkek çocuklara Duran, Dursun, Durmuş, Yaşar gibi isimler vermişlerdir. Kutlu, kültürümüzde yer alan bu isimlerin çocuklara niçin verildiğini bizlere başarılı bir şekilde yansıtmıştır.

Mustafa Kutlu'nun eserlerinde yer alan bir başka kültür de Türklerin sahip olduğu çeşitli inanışlardır. "Turan dersin, bir zaman kendine gelememiş. Ustanın kırkı çıkmadan elime fırça almam" diyormuş; desin." *Uzun Hikâye* isimli eserinde yer verdiği bu cümle ile Kutlu "kırkı çıkmak" inanışına dikkat çekmiştir. Günümüzde de "Kırkı çıkmak" deyiimi sıklıkla kullanılmaktadır. *Hesap Günü* isimli eserinde yer alan "Enver'in babası daha okula gitmeden çocuğa Kur'an okumasını öğretmiş. Cuma namazlarına, teravihlerine birlikte gidiyorlar." cümlesi, Mustafa Kutlu'nun eserlerinde sıklıkla kullandığı dinî inanışlara bir örnektir. Bunların dışında Kutlu'nun kullandığı inanışlardan bir tanesi de nazar değmesidir. *Nur* eserinde yer verdiği "Kız büyüdü, serpildi. Büyüdükçe güzelleşti. Hepimiz üzerine titriyoruz. Anam sabah akşam nazar duaları okuyor." cümlesiyle duaların nazardan korunmak ile ilgisi olduğunu belirtmektedir.

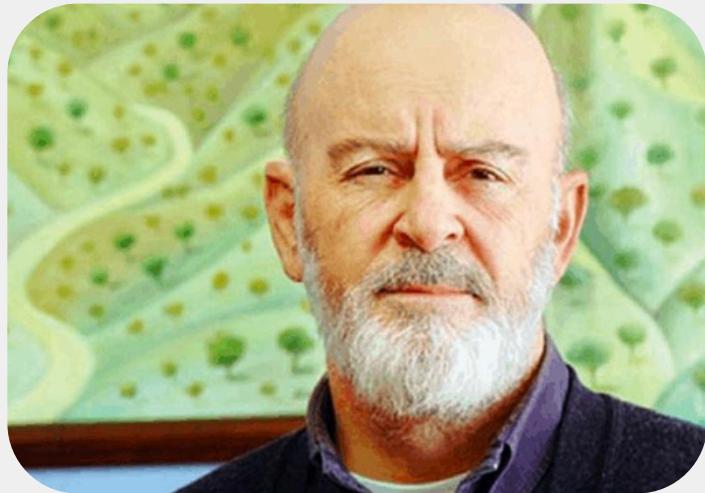
Mustafa Kutlu Hayat Güzeldir eserinde ise halk mutfağımızı konu almıştır. "Çocuklara pekmez, reçel kaynatıldılar. Sebze kurusu gönderdiler. Kış boyu peynir, taze tereyağı, hatta oranın ekmeğinden bile gönderdiler." cümlesiyle yazar, geleneksel halk mutfağımızda yer alan yiyeceklerin bazılarını bizlere aktarmıştır. Aynı şekilde Zafer Yahut Hiç eserinde yer alan "Canan babasına kahve yapmıştı, Ferit ben de isterim dedi. Kahveler içilirken sohbet açıldı." cümlesiyle Türk kültüründe çok önemli bir yeri olan Türk kahvesinden bahsetmiştir.

Mustafa Kutlu, eserlerinde vasiyet de ele alınmıştır. Vasiyet: Ölen kişinin ölmeden önce isteklerini yerine getirme anlayışıdır. Ölen kişi ölmeden önce yakınlarına vasiyet hazırlar, ona göre ölen kişinin nereye defnedileceği belirlenir ve defnedilir. Huzursuz Bacak isimli eserinde yer alan "Dedem ölünce vasiyeti gereği çiftlikteki mezarlığa defnedilmiş." cümlesi ile Kutlu da kültürümüzde yer alan vasiyet üzerine defin yeri oluşturulması geleneğini bize aktarmıştır.

Kültür deyince akla ilk gelen öğelerden olan halk oyunları, bazı şehirlerde değişik yörelere uygun oynanmaktadır. Tufandan Önce isimli eserinde yer alan "Halk oyunlarına düşkün, nerde bir davul-zurna sesi duysa hemen mendili çekip halayın başına geçerdi." cümlesiyle Mustafa Kutlu bu bağlamda halay oyununa ve vatandaşlarımızın bu oyuna olan sevgisine değinmiştir.

Nitekim günümüzde de hâlen ülkemizde çokça rastlanan bir oyun olduğu için hemen ayak uydurarak oynadığımız bir oyundur.

Sonuç olarak Kutlu, değer verdiğimiz kültürümüzü bizlere kitap aralarında bile olsa anlatmaya çalışmış ve bunu başarıyla bizlere aktarmıştır. Kutlunun kültür sevgisi bizlere de oldukça fayda sağlamıştır.

Ruveyda ŞAHİN
Kastamonu Anadolu Kız İmam Hatip Lisesi

ARA ELEMAN SORUNU ETKİLERİ VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Günümüzde Ara Eleman Sıkıntısı Hangi aşamada ve Nedenleri

Tüm sektörlerde istihdam edilecek nitelikli işgücü eksikliği yaşanmaktadır, İşveren, milyonlarca liralık yatırım yapıyor, işletme kuruyor ancak o işletmede istihdam edilecek insan bulma konusunda çaresiz kalmaktadır. Ara eleman konusu işletmeler için ana sorun haline dönüşmüştür.

Bu sorunun başlıca nedeni ise ülkemizde Üniversite sayısının artması ve buradan mezun olanların yeterli teknik bilgiye sahip olmaması, mesleki teknik eğitimin tercih edilmemesi ve eğitim içeriğinin yeniden planlanması gerektiği tüm uzmanlarca kabul edilen bir gerçektir.

Ülkemizde Oluşacak Riskler

Bu sorun giderilmez ise üreten değil tüketen bir toplum haline geliriz Ayrıca gelişen ülkemizin kalkınmasını önemli ölçüde sekteye uğratacaktır. Yine kaliteli işçilik azalmakta, bazı meslek dalları yok olmaktadır. Ara eleman açığı da günden güne artacaktır.

Sorunun Cıracak ve Staj Sigorta Mağduriyetiyle Bağlantısı

Meslek liselerini tercih etme oranları ülkemizde beklenen seviyenin çok altındadır. Meslek okullarını seçmek isteyen gençler geçmişte bu okullara giden kişilerden olumsuz referans almakta, TV, İnternet gibi yazılı çeşitli medya organlarında bu okullara giden kişilerin mağduriyetlerine ait haberlere tanık olmakta ve olumsuz etkilenmektedir. Bilindiği gibi bir eğitim kurumu seçilirken o kurumun geçmişi, oradan mezunların gelir ve refah düzeyi önemli rol oynamaktadır. Mesleki okullardan mezun olan kişiler geçmişteki sigorta mağduriyetinden dolayı mutsuz olduklarından seçecek kişilere olumlu referans olmamaktadırlar.

Sorunun Giderilmesi Ne Tür Faydalar Sağlar

- Ülkemizin kalkınma seviyesi artar.
- İşsizlik azalır.
- Mesleki okullardan kaliteli iş gücü yetişir.
- Sektörünün istediği iş gücü eksiklikleri giderilir.
- İş kalitesi artar.
- Sektörde kaliteli işçi artışıyla rekabet artar ilaveten son müşteriye daha uygun ve kaliteli hizmet verilir.

Başka Ülkelerde Ara Eleman Sorununa Nasıl Çözüm Bulunuyor

Gelişmiş ülkelerde mesleki eğitime çok önem verilmektedir. Meslek okullarının tercih edilme oranı yüksek olduğundan ara eleman ihtiyacının büyük kısmını teknik okullardan sağlamaktadırlar. Seçilme oranının fazla olmasının nedeni ise meslek okullarını seçen öğrencilerin sigorta başlangıcı sayılması, eğitim kalitesinin yüksekliği ve mezun olan öğrencilerin iyi şartlarda işe başlamasıdır.

Ayrıca başarılı meslek okullarından mezun kişiler kendi bölümlerine yakın bölümleri tercih ettiklerinden üniversiteye giriş kolaylığı sağlanmaktadır.

Sorunun Çözümü Nasıl Sağlanmalıdır

- İşgücünün değişen beklentileri dikkate alınmalı.
- Meslek liseleri ve çıraklık okullarının seçilme oranı artırılmalı.
- Meslek okullarına geçmişten başlayarak uzun kollu sigorta girişi yapılmalı.
- Mesleki Eğitim sistemi değiştirilmeli
- Sektör sektör, il il talep olan mesleklerle ilgili açıkların tespit edilmeli
- İstihdam ofisleri etkin kullanılmalı.

Çözüm İçin Yapması Gerekenler

- Meslek liseleri ve çıraklık okuluna gidenlerin/gitmiş geçmişte sadece kısa dönem sigortaları yapılan herkesin sigorta primleri uzun döneme çevrilmelidir.
- Halihazırda meslek liseleri ve çıraklık okuluna giden herkesin uzun dönem sigortaları yapılmalıdır.
- Mesleki eğitim gören gençlerimize ödenen asgari Ücretin %50 si ile %100'ü kadar ödeme yapılmalıdır. Ülkenin ihtiyaçlarına göre ödenekler değişmelidir. Bu konuda ilgil oda başkanları ile işbirliği geliştirilmeli, ihtiyaçlar belirlenmelidir.
- Eğitim süresi 4 yıl olmalı 4 yılın sonunda kalfalık eğitimini tamamlamalı 360 derece performansa göre mezun olmalıdır. Mesleki yeterlilik sınavına tabi tutularak mezun olmalıdırlar.
- Ustalık için 2 yıl daha eğitim görmeli belirlenen yerlerde ustalık eğitimlerini tamamlamalı 360 derece ustalık belgesi almalıdırlar.
- Ustalara devlet destekli KOSGEB, İşkur destekleri ile işletme kurmalarına destek olunmalıdır.
- Eğer çalışmak istiyorsalar onların iş bulmalarına yardımcı olacak bürolar oluşturulmalı ve bu da İşkur ve özel sektör vasıtasıyla sağlanmalıdır.
- Üniversiteyi bitirmiş olan işsiz gençlerimiz hızlandırılmış iş garantili kurslara tabi tutularak onların meslek sahibi olmaları sağlanır, Sanayi bölgelerinin eleman açığı hızlıca giderilerek ülke sanayisine ve aile barışına önemli katkıda bulunulmalıdır. Yine bunun koordinasyonu ilgili odalarda oluşturulacak yazılım desteği ile sağlanmalıdır.

Ara Eleman Sıkıntısı Çözümünde İlgili Kurumlar

- Milli Eğitim Bakanlığı
- İşverenler
- KOSGEB
- Siyasi parti temsilcileri
- Sendikalar ve odalar

Meslek Lisesi ve Çıraklık Okullarının Yeterince Tercih Edilmeme Nedenleri

- Geçmişte meslek okullarından mezun olanların mutsuz olması.
- Yeni kuşağın ilgisini çekmemesi, bu konuda çalışma yapan dernek olmaması.
- Uzun kollu sigorta başlangıcı yapılmaması.
- Meslek okullarında okuyanlara kariyer planlaması yapılmaması.
- Eğitim kalitesindeki yetersizlik.
- Üniversite yerleşiminde (seçimini meslek alanında yapsa bile) yeterli destek verilmemesi.
- Mezun olduktan sonra maaş kaygıları, masa başı işlerin daha cazip gibi algılanması.

Mevcut Derneklerin Ara Eleman Sıkıntısında Çözüm Rolü

Ülkemizde meslek okulları ile ilgili yeterince dernekler bulunmamaktadır. Bu nedenle bizzat meslek okullarından mezun, işin içinden gelmiş kişilerden oluşan derneklere ihtiyaç vardır. Bu derneklerin amaçlarından biri de öğrencileri meslek okullarına teşvik eden, okulla iş birliği içinde bilgi ve birikimlerini aktarmada istekli ve gençlerimizin her sorununa çözüm bulmak için çabalayan dernekler oluşturulmalıdır.

Bu kapsamda;

- Yetim ve maddi durumu yetersiz gençlere maddi destek sağlamak.
- Meslek okullarının tercih edilmesi için faaliyetler yapmak.
- Bu konudaki bilgi birikimlerini konferanslar, atölyeler ve danışmanlık gibi yollarla alanda eğitim gören gençlere aktarmak.
- Kaybolmaya yüz tutmuş meslekler için eğitimler vermek.
- Gelişmiş ülkelerdeki yenilikler konusunda meslek okulu öğrencilerine bilgilendirmeler yapmak.
- Kabiliyetli ve başarılı öğrencilere mesleğinde ilerlemesi için burs temin etmek.
- İşverenlerle görüşmeler yaparak uygun işe uygun mezun kişilerin yerleşmesini sağlayarak köprü vazife görmek ve yönlendirmeler yapmak.

Sinan DİKİCİ

(Bu yazı çocuğunun dergimizle olan ilgisini görüp kendisi de yazmaya karar veren bir baba tarafından yazılmıştır.)

'Hayatı yaşayın! Ama
tersten yaşayın.'

Ömer SANDAL
KÜ İlahiyat Fakültesi

“

Ey şehîd oğlu şehîd,
isteme benden makber,
Sana âgûşunu açmış
duruyor Peygamber.

”

Mehmet Akif ERSOY

